

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

Prot. 557/2000-08-25
Maigonata
Dzie wiede
Duz -
5.10.2000

JAWNE
~~XXXXXXXXXX~~

Egz. Nr 1

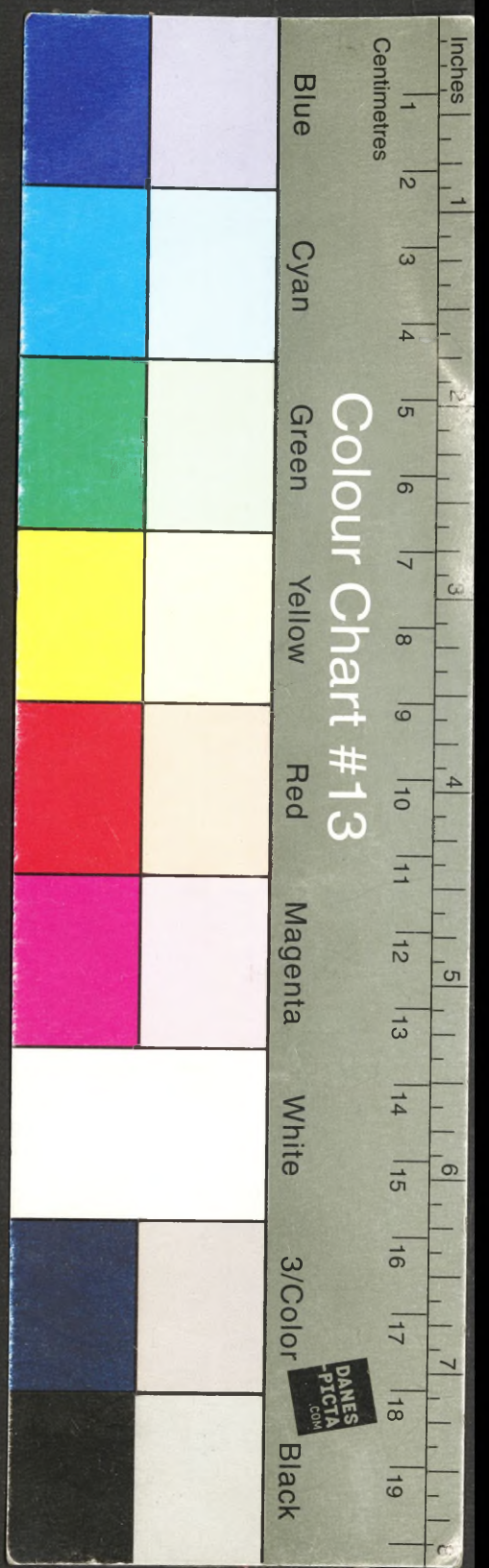

POGLĄDY KATEDRY TAKTYKI LOTNICTWA ASG WP
NA DZIAŁANIA BOJOWE LOTNICTWA W OPERACJACH
OBRONNYCH POCZĄTKOWEGO OKRESU WOJNY
Studium operacyjne

53326

WARSZAWA

1989

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

Prot. 557/2000-08-25

Maizonata

Dzie wiede

Duz -

5. 10. 2000

JAWNE

Egz. Nr 1

POGLĄDY KATEDRY TAKTYKI LOTNICTWA ASG WP NA DZIAŁANIA BOJOWE LOTNICTWA W OPERACJACH OBRONNYCH POCZĄTKOWEGO OKRESU WOJNY

Studium operacyjne

53326

A K A D E M I A   S Z T A B U   G E N E R A L N E G O   W P

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

Prot. 557/2000-08-25

Maigonata

Dzie wicher

Dzi -

S. 10. 2000

J A W N E

Egz. nr ... 1

POGLĄDY

KATEDRY TAKTYKI LOTNICTWA ASG WP

NA

DZIAŁANIA BOJOWE LOTNICTWA

W OPERACJACH OBRONNYCH POCZĄTKOWEGO OKRESU WOJNY

Studium operacyjne

W A R S Z A W A

1 9 8 9   R.

Autorzy:

Płk prof.dr hab. Jerzy MACHURA

Płk dr Wojciech MICHALAK

SPIS TREŚCI

	Strona
1. POGLĄDY NA DZIAŁANIA BOJOWE LOTNICTWA W PIERWSZYCH OPERACJACH OBRONNYCH WYNIKAJĄCE Z BADAŃ PROWADZONYCH PODCZAS ĆWICZEŃ "WIOSNA-85" I "GRANIT-86".	4
1.1. Udział wojsk lotniczych frontu w operacji przeciwpowietrznej.	4
1.2. Użycie wojsk lotniczych frontu w pierwszej operacji obronnej.	14
1.3. Użycie wojsk lotniczych frontu w operacji przeciwdesantowej.	31
2. POGLĄDY NA DZIAŁANIA BOJOWE LOTNICTWA W PIERWSZYCH OPERACJACH OBRONNYCH WYNIKAJĄCE Z BADAŃ PROWADZONYCH W RAMACH TEMATU p.k. "OBRONA".	43
2.1. Właściwości przegrupowania wojsk lotniczych frontu i armii do operacji obronnej frontu /armii/ na obszarze kraju.	43
2.2. Praca dowództwa wojsk lotniczych frontu /armii/ w okresie przygotowania operacji.	56
2.3. Użycie wojsk lotniczych frontu /armii/ w pierwszej operacji obronnej.	68
3. POGLĄDY NA UŻYCIE LOTNICTWA W OPERACJACH OBRONNYCH PREZENTOWANE NA SYMPOZJACH I NARADACH NAUKOWYCH.	108
3.1. Poglądy prezentowane na naradzie naukowej w DWL..	108
3.2. Poglądy prezentowane na sympozjum w Sztabie Generalnym WP.	133
ZAŁĄCZNIKI: . . . . . /wklejki po stronie/	148
1. Zadania wojsk lotniczych frontu w operacji obronnej.	
2. Zadania wojsk lotniczych frontu w operacji przeciwdesantowej.	
3. Zadania wojsk lotniczych frontu w operacji przeciwpowietrznej.	

WSTĘP

Studium zawiera najistotniejsze poglądy Katedry Taktyki Lotnictwa na działania bojowe wojsk lotniczych frontu i armii w operacjach obronnych prowadzonych w początkowym okresie wojny. Ujęte w nim materiały są rezultatem prac badawczych realizowanych w ramach tematów naukowych p.k. "Wiosna-85" i "Obrona". Obejmuje ono również wybrane koncepcje użycia lotnictwa w operacjach przeciwpowietrznych, obronnych i przeciwdesantowych, które były prezentowane na naradzie w DWL i sympozjum w Sztabie Generalnym WP.

Studium może być wykorzystywane w działalności naukowej i w procesie dydaktycznym słuchaczy kursów stacjonarnych i podyplomowych ASG WP. Może ono także służyć jako materiał naukowy do kontynuowania badań dotyczących działań bojowych lotnictwa w operacjach obronnych prowadzonych w początkowym okresie wojny.

1. POGLĄDY NA DZIAŁANIA BOJOWE LOTNICTWA W PIERWSZYCH OPERACJACH OBRONNYCH WYNIKAJĄCE Z ĆWICZEŃ "WIOSNA-85" I "GRANIT-86"

1.1. Udział wojsk lotniczych frontu w operacji przeciwpowietrznej.

Charakter operacji przeciwpowietrznej oraz możliwe warianty jej rozpoczęcia i prowadzenia wywierają bezpośredni wpływ na działania lotnictwa w tej operacji. Udział WLF w początkowym okresie operacji przeciwpowietrznej uzależniony będzie od ich dyslokacji /bazowania/ i gotowości w momencie wybuchu wojny.

Tradycyjnie już przyjmowało się, że jeżeli WLF w chwili rozpoczęcia działań wojennych bazowały na terytorium kraju /na lotniskach stałych i zapasowych lub nawet poprawionego położenia/ było to bazowanie doraźne. Do czasu wyjścia na kierunek operacyjny^{1/} wydzielonymi siłami uczestniczyły w operacji przeciwpowietrznej, a pozostałymi uchylały się przed uderzeniami nieprzyjaciela z powietrza przebazowując się w rejon wyjściowy do operacji /na front zewnętrzny/. Do ugrupowania WLF na obszarze kraju podczas trwania operacji przeciwpowietrznej nie przywiązywano zbyt dużej uwagi ze względu na przewidywane krótkotrwałe ich bazowanie na terenie Polski.

Obecnie, możliwość organizowania operacji obronnej frontu wzdłuż ODRY, NYSY i BAŁTYKU oraz wynikające z tego długotrwałe bazowanie WLF na naszym terytorium, wskazuje na potrzebę nowego rozważenia tej problematyki. Stąd właśnie powstają pytania:

- jak WLF powinny być ugrupowane, aby mogły uczestniczyć w ofensywnej i defensywnej części operacji przeciwpowietrznej?

^{1/}-----
Często już w trakcie trwania operacji przeciwpowietrznej.

- czy mają one być dyslokowane na lotniskach stałych i zapasowych czy też powinny przyjąć nowe ugrupowanie, umożliwiające zwalczanie środków napadu powietrznego i obiektów naziemnych przez siły uczestniczące w operacji przeciwpowietrznej oraz zachowanie zdolności bojowej przez jednostki nie biorące udział w tej operacji?

Wyraźnie kształtuje się tendencja, aby oddziały lotnictwa uczestniczące w operacji przeciwpowietrznej rozśrodkowały się na lotniska o najlepiej rozbudowanej infastrukturze, szczególnie na te na których znajdują się żelbetonowe schrony^{1/}. Natomiast jednostki lotnictwa, nie biorące udziału w operacji przeciwpowietrznej lub mało użyteczne w tej operacji bazowały na pozostałych najlepiej przygotowanych lotniskach lub wycofały się w głąb kraju np. za WISŁĘ.

Takie bazowanie WLF i wojsk lotniczych poszczególnych armii może stworzyć największe szanse ich przetrwania i zachowania zdolności bojowej do działań w organizowanej operacji obronnej frontu na obszarze kraju. Natomiast ugrupowanie rodzajów lotnictwa powinno wynikać z koncepcji ich wykorzystania w operacji przeciwpowietrznej.

Lotnictwo myśliwskie WLF musi być wykorzystywane przede wszystkim w systemie obrony powietrznej /OP/^{2/}. Stanowi ono jedną z podstawowych sił w operacji przeciwpowietrznej, przeznaczoną do zwalczania lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu. Stąd

^{1/} Jednocześnie wskazuje to na celowość dalszej rozbudowy ukryć dla personelu latającego i technicznego, a także dla samolotów na lotniskach stałych, zapasowych i innych. Należy ponadto konsekwentnie dążyć do przystosowywania wybranych odcinków dróg do wykorzystywania ich przez pododdziały lotnictwa.

^{2/} Nie wyklucza to możliwości wykorzystywania części jego wysiłku do osłony innych rodzajów lotnictwa, zwłaszcza LMB, podczas wykonywania uderzeń odwetowych lub uprzedzających w operacji przeciwpowietrznej.

bazowanie LM WLF powinno wynikać z przewidywanych głównych kierunków nalotów lotnictwa nieprzyjaciela w jego zaczepnej operacji powietrznej, rozmieszczenia sił i środków WOPK i WOPL oraz wariantów wykorzystywania DLM do zwalczania środków napadu powietrznego.

Obecna /pokojowa/ dyslokacja DLM WLF wskazuje na celowość wykorzystywania jej sił przede wszystkim do udziału w odpieraniu zmasowanych nalotów nieprzyjaciela z kierunku północnego i północno-zachodniego tzn. od strony Morza Bałtyckiego. Wnioski z przeprowadzonych ćwiczeń wskazują jednak na znaczne trudności w racjonalnym użyciu przez dowódcę 2 KOPK trzech plm WOPK oraz trzech plm i jednego-dwóch plmb /wyposażonych w samoloty Lim-6 bis/ WLF do zwalczania celów powietrznych z kierunku nadmorskiego^{1/}. Wnioski te potwierdziło również ćwiczenie "GRANIT-86", w którym do odpierania zmasowanego nalotu SNP dowódca KOPK wykorzystał zaledwie około 20% dysponowanych sił LM WLF.

Ćwiczenie to wykazało ponadto, że kierunek północny nie jest jedynym /choć pozostaje głównym/ kierunkiem zagrożenia terytorium PRL przez nieprzyjaciela powietrznego. Przewidywano w nim zmasowane naloty także z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego.

Celowe więc wydaje się rozważenie ewentualnego manewru lotniskowego DLM, aby jej udział w operacji przeciwpowietrznej skutecznie uzupełniał /wzmacniał/ słabsze kierunki OP, a jednocześnie sprzyjał

---

^{1/} Mając na uwadze strategiczną operację; obroną i wynikające stąd zmiany w koncepcji wykorzystania sojuszniczych sił lotniczych, obecnie bazujących na obszarze Polski nie można wykluczyć, że część z tych jednostek nie zostanie przebazowana na front zewnętrzny /na terytorium NRD/. Bazując na dotychczasowych węzłach lotniskowych /częściowo w rejonie obrony 2 KOPK/ mogą one wziąć udział w defensywnych działaniach operacji przeciwpowietrznej według planu OPK co jeszcze bardziej zwiększy trudności racjonalnego wykorzystania tak dużej liczby pułków lotniczych dyslokowanych na obszarze jednego KOPK.

przyszłym działaniom w operacji obronnej frontu. Może to być niewielka korekta bazowania, jeżeli DLM ma nadal zwalczać SNP z kierunku nadmorskiego przed lub /i/ za strefą rażenia wojsk rakietowych OPK. Znacznego skorygowania jej bazowania wymagałaby natomiast koncepcja wykorzystania części sił dywizji do zwalczania SNP z kierunku zachodniego, południowo-zachodniego lub w obszarze centralnej Polski. W takiej sytuacji niektóre jej pułki np. bazujące w Malborku i Zegrzu należałoby w początkowym okresie wojny /po osiągnięciu pełnej gotowości bojowej/ przebazować na lotniska rozmieszczone na przewidywanych kierunkach /obszarach/ ich wykorzystania.

Niezależnie jednak od pierwotnie przyjętej koncepcji wykorzystania i bazowania DLM WLF na początku operacji przeciwpowietrznej należy oczekiwać zmian w tej koncepcji i bazowaniu w toku prowadzenia operacji. Zmiany te wynikną ze strat ponoszonych przez WOPK i WOPL w efekcie zmasowanych uderzeń lotnictwa, systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, rakiet skrzydlatych i innych bezpilotowych SNP nieprzyjaciela. Właśnie dlatego siły DLM WLF mogą być doraźnie wykorzystywane do uzupełnienia osłabionych /rozbitych/ kierunków OP i zmuszone do okresowego bazowania na różnych lotniskach.

Istota i wymagania operacji przeciwpowietrznej wskazują na celowość stosowania działań ofensywnych /uprzedzających, odwetowych/ do których wykorzystuje się LMB^{1/}. Zwalcza ono przede wszystkim lotnictwo nieprzyjaciela na lotniskach, rakietowe

-----
^{1/}W działaniach tych może również uczestniczyć lotnictwo rozpoznawcze i myśliwskie.

środki napadu jądrowego, systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, system dowodzenia i obrony powietrznej. Bazowanie LMB na obszarze kraju i jego wyposażenie w różne typy samolotów ma decydujący wpływ na jego wykorzystanie w operacji przeciwpowietrznej.

Jedynie oddziały LMB uzbrojone w samoloty Su-20 i Su-22 mogą uczestniczyć w działaniach ofensywnych tej operacji^{1/}. Potwierdziło to również ćwiczenie "GRANIT-86" podczas którego zwalczały one lotnictwo na lotniskach, dywizjony PZK "HAWK", operacyjny ośrodek sektora OP oraz posterunki wykrywania i powiadamiania.^{2/}

Bazowanie tych oddziałów musi zapewniać im wykonywanie zadań w części ofensywnej operacji przeciwpowietrznej. Stąd powinny one bazować w północno-zachodniej /zachodniej/ Polsce, wykorzystując między innymi najlepiej przygotowane lotniska pokojowego bazowania i odpowiednio rozbudowane lotniska zapasowe.

Tradycyjnie już plmb wyposażone w Lim-6 uczestniczą w działaniach defensywnych operacji przeciwpowietrznej. Tworzą one kolejny rzut OPK i zwalczają lotnictwo i bezpilotowe SNP na małych wysokościach. W związku z tym bazują na lotniskach stałych i zapasowych. Jednak ich stosunkowo mała użyteczność w zwalczaniu celów powietrznych^{3/} wzbudza wątpliwości co do celowości ich wyko-

1/ Mało prawdopodobny jest udział oddziałów LMB wyposażonych w SU-7 i Lim-6 w działaniach ofensywnych operacji przeciwpowietrznej. Ze względu na ich niewielkie możliwości przestrzenne musiałyby one wykorzystywać lotniska wysunięte, rozmieszczone w obszarze wojsk lotniczych pierwszorzętowego frontu, co znacznie skomplikowałoby organizację i prowadzenie działań bojowych.

2/ Wykorzystanie samolotów Su-22 przede wszystkim do działań w ofensywnej części operacji przeciwpowietrznej nie powinno wykluczyć możliwości okresowego ich użycia do zwalczania SNP w powietrzu, np. podczas odpierania ataku lotnictwa nieprzyjaciela na lotniska ich bazowania lub do samoobrony przed atakami jego LM. Mogą one w tym celu stosować działka oraz niekierowane i kierowane pociski raketowe klasy powietrze-powietrze. Jednak dotychczas załogi Su-22 nie są przygotowywane /szkolone/ do prowadzenia walki powietrznej.

3/ Ze względu na posiadane uzbrojenie.

rzystania w ciągu całego czasu trwania operacji przeciwpowietrznej. Potrzeby działań tych pułków w organizowanej operacji obronnej frontu mogą niekiedy spowodować ich wycofanie /przebazowanie/ w głąb kraju w celu uchronienia przed znacznymi stratami^{1/}. To samo dotyczy może pułku wyposażonego w samoloty Su-7.

Lotnictwo rozpoznawcze może być wykorzystywane w systemie OPK do zwalczania SNP, ale przede wszystkim musi prowadzić rozpoznawanie powietrzne wojsk nieprzyjaciela, zwłaszcza obiektów uderzeń LMB i wojsk raketowych. Dlatego powinno bazować na takich samych zasadach jak LMB uczestniczące w ofensywnej części operacji przeciwpowietrznej. Wymogi działań w operacji obronnej mogą jednak stworzyć potrzeby okresowego przebazowania części sił, zwłaszcza LRT, na wschodnie /południowo-wschodnie/ obszary Polski. Pozostałe rodzaje lotnictwa /LT i LWL/ nie uczestniczące w operacji przeciwpowietrznej powinny być rozśrodkowane do eskadry na lotnisku lub lądowisku w głębi obszaru kraju i utrzymywane w ciągłej gotowości do niezwłocznego wyjścia /na sygnał/ spod uderzeń SNP nieprzyjaciela oraz doraźnego /krótkotrwałego/ wykorzystywania różnych lotnisk i lądowisk.

Ważnego znaczenia w tym kontekście nabiera sprawność działania /mobilność/ tyłów lotniczych oraz etatowa i powszechna OPL lotnisk /DOL/ i lądowisk bazowania oddziałów /pododdziałów/ lotnictwa.

---

^{1/} W wypadku okresowego wycofania za WISŁĘ wskazane jest ich pierwsze rzuty zabezpieczenia naziemnego rozśrodkować po jej zachodniej stronie. Skróci to czas przebazowania na lotniska operacyjne /do operacji obronnej/ w warunkach prawdopodobnego zniszczenia mostów i przepraw przez WISŁĘ.

Możliwość wielokrotnych przebazowań oddziałów lotnictwa na różne lotniska zarówno w operacji przeciwpowietrznej jak i w operacji obronnej frontu /o czym w dalszej części opracowania/, w tym krótkotrwałe wykorzystywanie doraźnych lotnisk, znacznie skomplikuje odtwarzanie gotowości bojowej samolotów /śmigłowców/. Zwłaszcza jeśli uwzględni się różne typy samolotów i śmigłowców będących na wyposażeniu WLF oraz wykorzystywane przez nie różnorodne paliwa i środki rażenia. Z tego bowiem wynika, że odtworzenie gotowości bojowej pułku /eskadry/, który został zmuszony do lądowania na innym lotnisku będzie możliwe tylko wtedy, kiedy bazuje na nim lub miał tu bazować taki sam oddział /pododdział/ lotnictwa. W innym wypadku możliwość taka zaistnieje dopiero po przybyciu /transportem kołowym/ rządu zabezpieczenia naziemnego. Wskazuje to na celowość przechowywania w składach /bomboskładach, magazynach MPS itp./ na wybranych lotniskach różnorodnych środków materiałowych umożliwiających obsłudze naziemnej /KLZ/ wspólnie z niezbędnym personelem technicznym /np. przywiezionym transportem powietrznym/ przygotowanie różnych typów samolotów /śmigłowców/ do powtórnych wylotów.

Przewidywane częste uderzenia lotnictwa nieprzyjaciela na lotniska WLF mogą spowodować bazowanie oddziałów na dwóch-trzech lotniskach i postawią wysokie wymagania przed OPL pułków. Tymczasem nie najnowszy sprzęt baterii artylerii przeciwlotniczej będącej w etacie pułku lotniczego może osłonić tylko jedno lotnisko przed atakami z powietrza. W związku z tym rodzi się potrzeba wzmocnienia OPL lotnisk, nie tylko poprzez szerokie wykorzystanie powszechnej OPL, ale również w wyniku dodatkowego wyposażenia pułków lotnictwa w artylerię przeciwlotniczą i przeciwlotnicze rakiety małego zasięgu np. klasy "STRZAŁA".

Ograniczaniu strat lotnictwa podczas prowadzenia operacji przeciwpowietrznej sprzyjać będą również działania pozoracyjne, przede wszystkim rozmieszczanie wyeksploatowanych samolotów i innego sprzętu na istniejących i rozpoznanych przez nieprzyjaciela lotnisk^{ch} oraz doraźne działania z tych lotnisk, a także organizowanie i okresowa praca pozornych posterunków radiolokacyjnych, węzłów łączności, kierunków /sieci/ radiowych i SD lotnictwa, wyposażonych w niezbędny sprzęt radiolokacyjny, łączności i RUL /o utraconym resursie/. Ta ostatnia działalność nabiera szczególnego znaczenia w związku z wprowadzeniem do wojsk NATO systemów rozpoznawczo-uderzeniowych oraz stosowaniem środków rażenia, które naprowadzane są na źródła promieniujące energię elektromagnetyczną. Dlatego szybką potrzebą staje się zabezpieczenie naszych środków radiotechnicznych, łączności i RUL przed zniszczeniem. Można to osiągnąć głównie w wyniku rozwiązań technicznych np. poprzez stosowanie większej liczby jednocześnie lub kolejno pracujących systemów antenowych oddalonych od urządzeń nadawczych /zasadniczej aparatury radioelektronicznej/.

Wzrasta ponadto ranga wykorzystania środków WRE do zakłócania łączności dowodzenia lotnictwem w powietrzu, systemu TAKAN i celowników pokładowych samolotów nieprzyjaciela. Kompleks tych przedsięwzięć może przyczynić się do zmniejszenia skuteczności działań /uderzeń/ lotnictwa nieprzyjaciela.

Zwalczanie SNP nieprzyjaciela w powietrzu w operacji przeciwpowietrznej LM /LMB, LR/ WLF wykonuje w systemie OPK lub w jednolitym systemie OP /po rozwinięciu frontu na obszarze kraju/.

Dowódca WLF praktycznie ogranicza się do wydzielenia sił do działań w tych systemach, postawienia im ogólnych zadań, czuwania nad ich właściwym wykorzystaniem, odtwarzaniem gotowości bojowej po wylądowaniu, terminową realizację zadań, osiąganymi rezultatami i innymi elementami działań bojowych. Siłami WLF wydzielonymi do działań w systemie OPK, a faktycznie okresowo włączonymi do tego systemu na zasadach operacyjnego podporządkowania, dowodzą dowódcy korpusów OPK. Oni stawiają im szczegółowe zadania bojowe i wykorzystują według własnego planu, uwzględniając ich realne możliwości bojowe oraz ustalone zasady wykorzystania sił WLF w systemie OPK /ograniczenie w manewrze, zabezpieczenie itp./.

Podczas działań bojowych przedstawiciele WLF przebywają na CSD WOPK i SD KOPK^{1/}, reprezentują wydzielone siły WLF do działań w systemie OPK i czuwają nad ich właściwym wykorzystaniem. Na połączonych SD OPK znajdują się przedstawiciele pułków WLF zwalczających SNP nieprzyjaciela w sektorach odpowiedzialności tych SD, zgodnie z decyzjami dowódców KOPK.

W wypadku rozwinięcia frontu przed wybuchem działań bojowych lub podczas prowadzenia operacji przeciwpowietrznej wydzielonymi siłami WLF do zwalczania SNP nieprzyjaciela w powietrzu dowodzi dowódca OP. Na SD dowódcy OP przebywa zespół dowodzenia LM WLF, a na SD KOPK, P1SD OPK i SD ZT /oddziałów/ WOPK znajdują się odpowiedni przedstawiciele WLF /dywizji, pułków/. Operacyjne decyzje dowódcy OP o zwalczaniu SNP nieprzyjaciela przez wydzielone siły WLF przekazywane są na właściwe SD, a stąd do wykonawców

^{1/}Na SD KOPK znajdują się również przedstawiciele DLM /DLMB/.

/pułków/. Rola dowództwa WLF jest podobna jak w czasie udziału WLF w operacji przeciwpowietrznej w systemie WOPK.

Powyższe rozważania wskazują, że siły WLF wydzielone do zwalczania ŚNP nieprzyjaciela w operacji przeciwpowietrznej w systemie OPK /OP/ będą wykonawcami tego zadania, głównie w skali taktycznej. Natomiast organizatorem tych działań jest dowódca WOPK lub dowódca OP.

Dowódca WLF jest organizatorem działań WLF w ofensywnej części operacji przeciwpowietrznej. Zadanie to WLF będą najczęściej wykonywały we współdziałaniu z WLF i WOPL rozmieszczonymi w pierwszym rzucie ugrupowania strategicznego na ZTDW, a także z wojskami raketowymi i innymi rodzajami wojsk frontów pierwszego i drugiego rzutu. Nie można wykluczyć samodzielnego wykonywania uderzeń odwetowych przez WLF /np. na Wyspy Duńskie lub Półwysep Jutlandzki/ bądź we współdziałaniu z AL ND na ZTDW czy z siłami Zjednoczonej Floty Bałtyckiej /głównie z jej lotnictwem/.

Koordinatorem działań różnych sił frontu rozwiniętych na obszarze kraju /lotnictwa, wojsk raketowych, WRE i innych/ w ofensywnej części operacji przeciwpowietrznej z ramienia dowódcy frontu może być dowódca WLF. Zadania na rozpoznanie i zwalczanie lotnictwa na lotniskach i innych obiektów w operacji przeciwpowietrznej dowódca WLF powinien otrzymywać od dowódcy frontu. Przebieg ćwiczenia "GRANIT-86" wykazał, że stawianie zadań przez dowódcę sił powietrznych na ZTDW bezpośrednio dowódcy WLF /z pominięciem dowódcy frontu/ nie sprzyja właściwej organizacji działań i wprowadza zakłócenia w pracy sztabu frontu i WLF. Ćwiczenie to potwierdziło równocześnie wyraźną dążność do takiego formułowania treści zadań, aby ich wykonanie miało charakter

jednoczesnego wylotu /uderzenia/ sił WLF wykorzystywanych w ofensywnej części operacji przeciwpowietrznej.

Realizacja tych zadań wymaga najczęściej precyzyjnego uzgodnienia współdziałania z frontem będącym w pierwszym rzucie ugrupowania na ZTDW, zwłaszcza co do sposobu ich wykonania, zapewnienia bezpieczeństwa podczas przelotu nad jego wojskami, zabezpieczenia i zsynchronizowania działań z użyciem jego wojsk wykonujących podobne zadania w operacji przeciwpowietrznej. W związku z tym celowe jest przebywanie na SD /P1SD WL i OPL/- tego frontu grupy operacyjnej WLF.

Z przedstawionych rozważań wynika, że WLF większością swych sił biorą udział w ofensywnej i defensywnej części operacji przeciwpowietrznej. Znaczące będą działania LM i innych rodzajów lotnictwa WLF w zwalczaniu SNP nieprzyjaciela w powietrzu w systemie OPK /OP/. Organizatorem tych działań będzie dowódca WOPK /OP/. Bazowanie sił WLF wydzielonych do zwalczania SNP w głównej mierze zależało będzie od koncepcji ich wykorzystania w systemie OPK /OP/ i spodziewanych kierunków nalotów lotnictwa nieprzyjaciela. WLF stanowią główną siłę w ofensywnej części operacji przeciwpowietrznej. Oddziały lotnictwa nie uczestniczące w tej operacji można przebazować w głąb kraju do czasu zorganizowania operacji obronnej frontu.

1.2. Użycie wojsk lotniczych frontu w pierwszej operacji obronnej.

Działania wojsk lotniczych frontu w pierwszej operacji obronnej zależą od zadań frontu i możliwych wariantów ich wykonania. Jeżeli front przechodzi do operacji obronnej na obszarze kraju to WLF, w miarę zbliżania się wojsk nieprzyjaciela do granicy Polski, uczestni-

cząc nadal w operacji przeciwpowietrznej lub po jej zakończeniu w odpieraniu nalotów SNP według planu dowódcy OP, dokonując manewrów lotniskowych, przemieszczeń jednostek tyłowych i innych elementów swego składu bojowego dążąc do przyjęcia ugrupowania zgodnego z zamiarem prowadzenia operacji obronnej^{1/}. Nie wyklucza się przy tym okresowego działania niektórych ZT i oddziałów lotnictwa na korzyść wojsk sojusznicznych walczących z nieprzyjacielem na froncie zewnętrznym lub nawet przebazowania wybranych sił na terytorium sojuszniczego państwa w celu wykonywania zadań na rzecz wydzielonych ZT frontu walczących w składzie koalicyjnym wojsk osłonowych /prowadzących bitwę graniczną/.

W każdej jednak sytuacji należy się liczyć, że do rozpoczęcia operacji obronnej frontu wzdłuż Nysy Łużyckiej, Odry i Bałtyku nieprzyjaciel zdoła wywalczyć przewagę w powietrzu, a WLF i WLA mogą ponieść liczące się straty^{2/}. Dlatego tylko odpowiednie ich ugrupowanie sprzyjać będzie zwiększeniu możliwości bojowych i może przyczynić się do skutecznego wykonywania różnorodnych zadań bojowych w operacji obronnej frontu prowadzonej na terenie kraju.

Podstawowe zadania lotnictwa w operacji obronnej frontu przedstawiono w tabeli 1. Prezentowane są one również i w załączniku 1.

1/ Podobne przegrupowania realizują również wojska lotnicze poszczególnych armii.

2/ W ćwiczeniu "GRANIT-86", we wprowadzeniach Sztabu Generalnego WP, przyjmowano, że po każdym zmasowanym nalocie lotnictwa nieprzyjaciela w jego zaczepnej operacji powietrznej WLF ponosiły około 6% strat.

Zadania Lotnictwa /wojsk Lotniczych frontu i wojsk Lotniczych armii/

w operacji obronnej frontu

Zadania wykonywane według planu frontu

- Zwalczanie Lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu.
- Niszczenie rakietowych środków napadu jądrowego i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych.
- Zwalczanie Lotnictwa na lotniskach i minowanie lotnisk.
- Obezwładnianie systemu dowodzenia i obrony przeciwlotniczej.
- Zwalczanie zgrupowań uderzeniowych i odwodów operacyjnych.
- Zwalczanie operacyjnych desantów powietrznych i morskich.
- Dezorganizowanie komunikacji i przewozów.
- Prowadzenie operacyjnego i taktycznego rozpoznania powietrznego.
- Transport powietrzny wojsk, sprzętu i środków materiałowych.
- Wykonywanie zadań pomocniczych.

Zadania wykonywane według planów armii

- Wsparcie lotnicze wojsk armii, w tym:

- niszczenie artyleryjsko-rakietowych środków napadu jądrowego;
- niszczenie naziemnych elementów systemów rozpoznawczych i rozpoznawczo-uderzeniowych;
- obezwładnianie punktów i stanowisk dowodzenia; zwalczanie środków ogniowych /artylerii lufowej i rakietowej, BWP, czołgów, transporterów opancerzonych i innych/ oraz siły żywej nacierających wojsk nieprzyjaciela;
- obezwładnianie środków ogniowych i siły żywej w punktach i węzłach oporu;
- zwalczanie odwodów taktycznych i bliższych operacyjnych;
- zwalczanie desantów taktycznych i wojsk /oddziałów/ specjalnego przeznaczenia.
- Desantowanie i wsparcie wojsk desantów taktycznych.
- Zwalczanie śmigłowców i samolotów bezpilotowych na ziemi i w powietrzu.
- Prowadzenie taktycznego rozpoznania powietrznego.
- Transport powietrzny wojsk, sprzętu i środków materiałowych.
- Wykonywanie zadań pomocniczych.

WLF mogą ponadto wykonywać zadania w zabezpieczeniu przeciwuderzenia sił głównych frontu lub ich części w strefie obrony frontu pierwszego rzutu strategicznego oraz w operacji przeciwdesantowej, desantowo-szturmowej i w działaniach na korzyść OGM frontu. W wypadku przejścia do działań z użyciem broni masowego rażenia WLF wezmą udział w zmasowanym uderzeniu jądrowym frontu. Nie wyklucza się również udziału WLF w walce o panowanie w powietrzu, prowadzonej według planu ND na ZTDW^{1/}. W każdej z wymienionych sytuacji WLF będą wykonywały zadania właściwe /charakterystyczne/ dla danej operacji.

W operacji obronnej frontu zadania WLF, wykonywane według planu frontu, mają z reguły charakter operacyjny, a według planów armii najczęściej taktyczno-operacyjny. Ich treść i zakres /intensywność/ wykonywania wynika z aktualnych potrzeb wojsk frontu /wojsk lądowych, marynarki wojennej /.

Zadania te WLF realizuje we wszystkich zadaniach /okresach/ operacji obronnej frontu prowadzonej na terytorium kraju. Najpełniej są one wykonywane w porażeniu ogniowym nieprzyjaciela tzn. w kontrprzygotowaniu, wzbranianiu podejścia i rozwijania wojsk nieprzyjaciela, odpieraniu jego ataku, wsparciu broniących się wojsk w czasie prowadzenia walki o utrzymanie pasów /pozycji/ obrony i w zabezpieczeniu przeciwuderzenia.

W lotniczym kontrprzygotowaniu prowadzonym według planu frontu LR i LMB WLF rozpoznaje i niszczy rakietowe środki napadu jądrowego, naziemne obiekty systemów rozpoznawczo-uderzeniowych,

-----
^{1/}Operacja powietrzna dla wywalczenia panowania w powietrzu może być prowadzona w końcowym okresie strategicznej /frontowej/ operacji obronnej. W wyniku rozgromienia lotniczych, przeciwlotniczych, rakietowo-jądrowych i rozpoznawczo-uderzeniowych zgrupowań nieprzyjaciela mogą ukształtować się dogodne warunki do ogólnego natarcia /operacji zaczepnej/.

SD KA i dywizji, obezwładnia lotnictwo na lotniskach i lądowiskach, środki OPL, wojska /odwody/ zasadniczych zgrupowań uderzeniowych i inne ważne obiekty. Wysiłek WLF celowo jest koncentrować na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela i na obiektach rozmieszczonych poza rubieżą ognia artylerii.

W wypadku organizowania kontrprzygotowania według planu armii LR i LMB będzie wykonywało podobne zadania, tylko w mniejszym zakresie, z wysiłku wydzielonego armii do operacji obronnej.

LM w kontrprzygotowaniu zwalcza lotnictwo nieprzyjaciela w powietrzu podczas osłony sił głównych WLF wykonujących zadania w głębi ugrupowania nieprzyjaciela oraz w czasie osłony wojsk i obiektów frontu. Może również zwalczać /blokować/ lotnictwo na lotniskach oraz niszczyć w powietrzu samoloty /TR-1/ systemów PLSS i Assault Breaker.

W lotniczym wzbranianiu podejścia i rozwijania wojsk nieprzyjaciela podstawowym zadaniem WLF będzie rozpoznanie i zwalczanie jego zasadniczych sił zgrupowania uderzeniowego w marszu do rubieży ataku. Uderzenia LMB celowo koncentrować jest na czołowych BPanc /BZ/ sił głównych. W wyniku dezorganizowania i opóźniania ich marszu można spowodować nierównoczesny atak zgrupowań uderzeniowych, co sprzyjać będzie trwałości obrony frontu. W tym okresie lotnictwo zwalcza również obiekty pierwszej kolejności niszczenia i te środki ogniowe nieprzyjaciela /uczestniczące w ogniowym przygotowaniu ataku/, które z różnych przyczyn nie mogą być porażone ogniem artylerii. W końcowym okresie rozwijania wojsk nieprzyjaciela śmigłowce bojowe /frontu i armii/ niszczą czołgi, BWP i transportery opancerzone, zwłaszcza na głównym wysiłku obrony. Działania LMB, LR i śmigłowców bojowych prowadzone są według

planów armii.

Podczas odpierania ataku nieprzyjaciela szczególna rola przypada śmigłowcom bojowym. Prowadzą one działania według planów armii i wręcz towarzysząc broniącym się wojskom, wspólnie z OZap i OPpanc, niszczą nacierające środki pancerne i opancerzone sił głównych nieprzyjaciela. LMB i LR wykonuje zadania według planu frontu i planów armii rozpoznając i zwalczając rakietowe środki napadu jądrowego, naziemne elementy systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, SD, odwody taktyczne i inne obiekty, których zniszczenie zmniejsza tempo ataku nieprzyjaciela.

We wsparciu broniących się wojsk w czasie prowadzenia walki o utrzymanie pasów obrony działania lotnictwa koncentruje się przede wszystkim na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela. Wysięk lotnictwa skupia się na walce o przewagę w broni rakietowo-jądrowej, niszczeniu systemów dowodzenia i rozpoznawczo-uderzeniowych, zwalczaniu odwodów taktycznych i operacyjnych /w celu osłabienia potęgowania natarcia i izolowania ich od rejonu działań bojowych/ oraz obezwładnianiu zgrupowań pancernych. Ważnym zadaniem będzie również zwalczanie lotnictwa na lotniskach /lądowiskach/, a także desantów powietrznych i morskich.

W tym zadaniu operacyjnym intensywne działania prowadzi lotnictwo transportowe. Transport powietrzny wojsk i sprzętu bojowego umożliwia w stosunkowo krótkim czasie wzmocnić ugrupowanie obronne na zagrożonych kierunkach lub zorganizować doraźną /kolejną/ rubież obrony. Natomiast interwencyjny dowóz środków materiałowych sprzyja ciągłości działań broniących się wojsk, zwłaszcza na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela i walczących na odizolowanych kierunkach /w okrążeniu, prowadzących działania raj-

dowe/. Niekiedy śmigłowce transportowe mogą przewozić /desantować/ desanty taktyczne^{1/}. Rejsy powrotne LT wykorzystuje się do ewakuacji rannych i chorych oraz przewozu ludzi i sprzętu bojowego.

Do najważniejszych zadań pomocniczych wykonywanych w tym czasie przez lotnictwo należy minowanie manewrowe /narzutowe/, zadymianie terenu /ugrupowania wojsk/, oślepienie dymami, zabezpieczenie dowodzenia i inne.

Działania bojowe WLF we wsparciu broniących się wojsk w czasie prowadzenia walki o utrzymanie pasów obrony realizowane są według planów frontu i armii. Wysilek lotnictwa w tym okresie celowe jest koncentrować na wsparciu wojsk wykonujących armijne przeciwuderzenie.

Działania WLF w lotniczym zabezpieczeniu przeciwuderzenia wojsk frontu są w zasadzie takie same jak podczas wejścia do bitwy drugiego rzutu frontu w operacji zaczepnej. Występujące różnice, wynikające z warunków prowadzenia operacji obronnej frontu, są na tyle niewielkie, że nie ma potrzeby ich prezentowania w tym opracowaniu.

We wszystkich zadaniach /okresach/ operacji obronnej frontu prowadzonej na obszarze kraju zadania bojowe, według planu frontu, wykonuje LM WLF. Zwalcza ono lotnictwo nieprzyjaciela w powietrzu w głębi jego ugrupowania i nad terenem własnym. Działania te LM WLF realizuje we współdziałaniu z WOPL, WOPK i środkami OPL marynarki wojennej. Charakterystyczną cechą wykonywania tego zadania przez

^{1/} Desantowanie desantów taktycznych będzie wykonywane najczęściej podczas prowadzenia przeciwuderzeń armijnych.

LM WLF, w warunkach posiadania przewagi w powietrzu przez nieprzyjaciela, będzie skupianie jego wysiłku do osłony wojsk broniących się na głównym kierunku uderzenia i wykonujących frontowe przeciwuderzenia.

Podczas przeciwuderzenia sił głównych frontu lub ich części w obszarze obrony frontu pierwszego rzutu strategicznego na ZTDW WLF będą wykonywały zadania wspólnie z wojskami lotniczymi i innymi rodzajami wojsk tego frontu. Nie wyklucza się również współdziałania z AL ND na ZTDW. Zadania te będą realizowane z zasady w systemie porażenia ogniowego nieprzyjaciela. W warunkach tych często mogą być organizowane zmasowane uderzenie na obiekty pierwszej kolejności rażenia^{1/}. W uderzeniu tym WLF niszczą przede wszystkim lotnictwo na lotniskach i lądowiskach, systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, raketowe środki napadu jądrowego, system dowodzenia wojskami lądowymi i lotnictwem oraz system OP nieprzyjaciela /w ramach zabezpieczenia własnych działań/.

Zakres zadań i obiekty działań WLF w poszczególnych okresach porażenia ogniowego^{2/} zależą głównie od składu zgrupowania nieprzyjaciela, składu i możliwości WRiA oraz lotnictwa, a także osiągniętych rezultatów w uderzeniu na obiekty pierwszej kolejności rażenia /jeżeli będzie ono prowadzone/. W wypadku pomyślnych działań w tym ostatnim przedsięwzięciu WLF mogą nie wykonywać zadań w ogniowym zabezpieczeniu podejścia wojsk w głębi. Tak właśnie planowano wykorzystanie WLF w ćwiczeniu "GRANIT-86".

-----
^{1/} Tezę tę potwierdza przebieg ćwiczenia "GRANIT-86".

^{2/} W ogniowym zabezpieczeniu podejścia wojsk z głębi, ogniowym przygotowaniu przeciwuderzenia, ogniowym wsparciu przeciwuderzenia i ogniowym wsparciu nacierających wojsk w głębi obrony nieprzyjaciela /o ile przejdzie on do obrony/.

Jeżeli nie będzie organizowane uderzenie na obiekty pierwszej kolejności rażenia /jako samodzielne przedsięwzięcie operacyjne/ wówczas obiekty te powinny być zwalczane przez WLF w ogniowym zabezpieczeniu podejścia wojsk z głębi.

Działania lotnictwa w poszczególnych okresach porażenia ogniowego nieprzyjaciela podczas przeciwuderzenia sił głównych frontu w obszarze frontu pierwszego rzutu strategicznego są podobne do działań w czasie przejścia zgrupowania uderzeniowego frontu do operacji zaczepnej. Dlatego nie będą one rozważane w tym materiale.

Przegrupowanie zasadniczych sił frontu do przeciwuderzenia w ramach strategicznej operacji obronnej na ZTDW wymaga ich ciągłej osłony przez LM WLF, gdyż są one szczególnie zagrożone uderzeniami z powietrza. W celu wydłużenia czasu dyżurowania w powietrzu i zwiększenia skuteczności działań LM nie można wykluczyć potrzeby wcześniejszego przebazowania niektórych plm WLF na kierunek przewidywanego przeciwuderzenia. Należy również widzieć celowość szybszego przebazowania plrt, co umożliwi prowadzenie wstępnego rozpoznania wojsk nieprzyjaciela, w tym obiektów uderzeń lotnictwa i WR frontu, a także oddziałów LMB wyposażonych w samoloty Lim-6 i Su-7.

Skład bojowy WLF w operacji obronnej frontu na obszarze kraju może być wzmocniony wydzielonymi siłami z WOSL, Aeroklubu PRL i lotnictwa cywilnego. W skład WLF mogą być również włączone sojusznicze jednostki lotnicze bazujące na naszym terytorium, które nie zdołały przebazować się na front zewnętrzny lub wycofujące się wraz z wojskami lądowymi, w wyniku natarcia nieprzyjaciela, na obszar Polski. Nie wyklucza się ponadto wzmocnienia WLF jednostka-

mi lotniczymi Armii Radzieckiej przebazowującymi się z głębokiego zaplecza do strefy działań bojowych /w obszar operacji obronnej frontu/.

Wysiłek WLF i liczbę lotniczych bomb jądrowych do wykonywania zadań w operacji obronnej frontu określa ND na ZTDW, na wniosek dowódcy sił powietrznych na ZTDW. Natomiast wysiłki wojsk lotniczych podległych armii ustala dowódca frontu, na wniosek dowódcy WLF. Na wielkość tego wysiłku decydujący wpływ wywierają średnie normy natężenia działań bojowych różnych rodzajów lotnictwa oraz przewidywane zadania i długotrwałość operacji obronnej frontu.

Na natężenie działań bojowych lotnictwa wpłynie złożoność sytuacji na ziemi i przewaga nieprzyjaciela w powietrzu, a także szeroki pas obrony /wzdłuż ODRY i BAŁTYKU/ oraz znaczny zakres zadań WLF przekraczający najczęściej możliwości ich wykonania. Wychodząc z tych przesłanek można przyjąć, że średnie normy natężenia działań bojowych lotnictwa w operacji obronnej frontu będą nie mniejsze niż w operacji zaczepnej i mogą wynosić minimum 1,5 wylotów samolotów i 2,5 wylotów śmigłowców w każdym dniu operacji^{1/}.

Nie można wykluczyć, że w operacji obronnej frontu o krótkiej długotrwałości /np. trwającej kilka dni/, średnie natężenie może być zwiększone nawet do 2-3 wylotów samolotów i 3-4 wylotów śmigłowców w każdym dniu jej trwania.

Liczba bomb jądrowych, jakimi mogą dysponować WLF w operacji obronnej frontu zależy od wielu czynników, z których nie bez znaczenia jest posiadana ilość samolotów - nosicieli bomb jądrow-

^{1/}Większe natężenie działań śmigłowców niż samolotów wynika przede wszystkim z mniejszego zużycia środków materiałowych, krótszego czasu odtwarzania gotowości bojowej i prowadzenia działań z zasady znad ugrupowania wojsk własnych /mniejsze zmęczenie psychofizyczne personelu latającego/.

wych i ich możliwości przestrzenne w związku z bazowaniem WLF na obszarze kraju /w drugim rzucie obrony strategicznej/. Można oczekiwać, że WLF dyslokowane na terenie Polski otrzymają na operację obronną niewielką liczbę bomb /raket/ jądrowych. Wniosek ten potwierdziło ćwiczenia "GRANIT-86", w którym WLF dysponowały zaledwie 10 raketami jądrowymi /każda o mocy 0,5 KT/.

W wypadku przejścia wojsk frontu do pierwszego rzutu obrony strategicznej /podczas wykonania przeciwuderzenia na froncie zewnętrznym lub opanowania przez nieprzyjaciela terenu do ODRY i NYSY/ należy liczyć się z możliwością przydziału WLF dodatkowych bomb /raket/ jądrowych. W takiej sytuacji WLF mogą otrzymać do 60-80% bomb jądrowych wydzielanych na operację zaczepną. Może to być więc około 30-120 bomb /raket/ jądrowych.

Podziału wysiłku WLF według zadań operacji obronnej frontu dokonuje dowódca frontu na podstawie propozycji dowódcy WLF. Na podział ten w głównej mierze mają wpływ przewidywane zadania operacji obronnej frontu i czasy ich trwania oraz długotrwałość całej operacji.

Analiza prawdopodobnych zadań operacji obronnej frontu na terenie kraju wskazuje, że niektóre z nich /np. kontrprzygotowanie, wzbranianie podejścia i rozwijania oraz odpierania ataku wojsk nieprzyjaciela/ są krótkotrwałe, co ograniczy działania WLF do jednego - dwóch wylotów. Inne z kolei, chociaż tylko niewiele dłuższe, wymagają szczególnej intensyfikacji działań /np. lotnicze zabezpieczenie przeciwuderzenia wojsk frontu/.

Wychodząc z tych przesłanek orientacyjny podział wysiłku WLF w operacji obronnej frontu na obszarze kraju może być następujący^{1/}:
T/w podziale tym nie uwzględniono działań WLF w operacji przeciwdesantowej, pierwszym uderzeniu jądrowym i zabezpieczeniu przeletu LDZ.

- lotnicze kontrprzygotowanie oraz zwalczanie podchodzących, rozwijających się i atakujących wojsk nieprzyjaciela - 10-20%;
- wsparcie broniących się wojsk w czasie walki o utrzymanie pasów obrony - 40-50%;
- wsparcie wojsk podczas frontowego przeciwuderzenia - 35-20%;
- odwód dowódcy frontu - 15-10%.

Natomiast na podział wysiłku WLF podczas wykonania przeciwuderzenia zasadniczych sił frontu w strategicznej operacji obronnej /na froncie zewnętrznym/ najważniejszy wpływ wywierają przewidywane zadania realizowane w tym zadaniu operacyjnym.

Inny będzie ten podział, gdy planuje się organizowanie operacji przeciwpowietrznej /desantowo-szturmowej/ i działania OGM frontu, a jeszcze inny, kiedy nie przewiduje się tych przedsięwzięć operacyjnych. W tej sytuacji wydaje się, że najkorzystniejszym wariantem podziału wysiłku WLF może być podział według okresów porażenia ogniowego nieprzyjaciela. W wypadku organizowania operacji desantowo-szturmowej lub innej wysiłek WLF na te przedsięwzięcia operacyjne wydziela się z ostatniego okresu porażenia ogniowego nieprzyjaciela tj. z lotniczego wsparcia nacierających wojsk w głębi obrony nieprzyjaciela^{1/} oraz z odwodu.

Na podstawie tych rozważań można przyjąć, że orientacyjny podział wysiłku WLF podczas wykonania przeciwuderzenia siłami frontu w strategicznej operacji obronnej może być następujący:

- lotnicze uderzenie na obiekty pierwszej kolejności rażenia i lotnicze zabezpieczenie podejścia wojsk z głębi - 15-10%;

^{1/}W założonych warunkach ten okres porażenia ogniowego nieprzyjaciela należy traktować jako kilkudniową działalność ogniową /kilkudniowe działania wojsk frontu/.

- lotnicze przygotowanie przeciwuderzenia - 10-5%;
- lotnicze wsparcie przeciwuderzenia - 10-5%;
- lotnicze wsparcie nacierających wojsk w głębi obrony nieprzyjaciela - 50-70%;
- odwód dowódcy frontu - 15-10%.

Bomby jądrowe w operacji obronnej frontu wykorzystuje się, podobnie jak w operacji zaczepnej, wyłącznie według planu dowódcy frontu. Kształtująca się w ostatnich ćwiczeniach tendencja wykorzystania zdecydowanej większości posiadanych bomb jądrowych w pierwszym uderzeniu jądrowym /nawet w operacji zaczepnej/ powinna być utrzymana zwłaszcza w operacji obronnej frontu. Wynika to głównie z mniejszej liczby bomb niż w operacji zaczepnej oraz z przewagi nieprzyjaciela na ziemi i w powietrzu. Stąd właśnie do pierwszego uderzenia jądrowego można planować do 90% lotniczych bomb jądrowych, a pozostałe pozostawić w odwodzie dowódcy frontu.

Główny wysiłek WLF w pierwszym uderzeniu jądrowym koncentruje się do niszczenia odwodów operacyjnych i drugich rzutów zgrupowania uderzeniowego nieprzyjaciela.

W operacji obronnej frontu większość wysiłku LMB i LR WLF^{1/} /około 70%/ wykorzystuje się do działań według planu frontu. Ta znaczna centralizacja wykorzystania LMB i LR na szczeblu frontu wynika z posiadania inicjatywy i przewagi przez nieprzyjaciela. Zmusza to do prowadzenia działań przez WLF według planu frontu w całym pasie obrony frontu z wyraźnym zmasowaniem wysiłku na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela. A także do elastycznego przeno-

1/ Wysiłek LRT wydziela się armiom tylko wtedy, kiedy w składzie WLF znajduje się więcej niż jeden plrt.

szczenia działać z jednego kierunku na inny, stosowanie do rozwoju sytuacji operacyjnej.

Armie w operacji obronnej według własnych planów wykorzystują swoje wojska lotnicze /zwłaszcza pśb/ oraz wydzielony wysiłek WLF.

Armii prowadzącej działania na głównym wysiłku obrony frontu przydziela się z zasady znacznie większy wysiłek WLF niż armiom broniącym się na drugich /pomocniczych/ kierunkach uderzeń nieprzyjaciela. Jeżeli na głównym wysiłku obrony frontu prowadzi działania jedna armia może ona otrzymać do 60%, a gdy dwie armie to można im wydzielić nawet do 80% wysiłku WLF przeznaczonego do działań według planów armii.

Armiom wykonującym przeciwuderzenie w składzie zasadniczych sił frontu w strategicznej operacji obronnej przydziela się wysiłek WLF na podobnych zasadach. Nie można wykluczyć jednak, że w tym zadaniu operacyjnym może być mniejsza centralizacja wysiłku WLF na szczeblu frontu niż w operacji obronnej prowadzonej na obszarze kraju.

Działalność uderzeniowa /ogniowa/ WLF w operacji obronnej frontu jest ściśle synchronizowana z uderzeniami wojsk rakietowych i ogniem artylerii, zwłaszcza w jądrowym i ogniowym porażeniu nieprzyjaciela. W operacji tej można oczekiwać zmasowanych uderzeń raketowo-artyleryjsko-lotniczych w pierwszym uderzeniu jądrowym, a w konwencjonalnej fazie działań bojowych przede wszystkim podczas frontowego kontrprzygotowania i ogniowego zabezpieczenia przeciwuderzenia wojsk frontu. Ponadto wskazanym jest wykonywanie uderzeń zmasowanych WLF podczas zwalczania odwodów operacyjnych i zwalczania obiektów pierwszej kolejności rażenia oraz uderzeń ześrodkowanych w czasie lotniczego zabezpieczenia przeciwuderzeń

armii, obezwładniania, odwodów taktycznych i w innych zadaniach. Część zadań WLF będą wykonywały prowadząc działania /uderzenia/ kolejne i na wewzanie z pola walki. Może to mieć miejsce przede wszystkim we wsparciu broniących się wojsk w czasie prowadzenia walki o utrzymanie pasów /pozycji obrony/. W okresie tym śmigłowce bojowe, częściej niż w operacji zaczepnej, mogą wykonywać zadania z zasadzek ogniowych.

W początkowym okresie operacji obronnej frontu prowadzonej na obszarze kraju bázowanie WLF może być na zbliżonych odległościach jak w operacji zaczepnej. W toku trwania operacji obronnej odległości te będą się zwiększały. Oddziały WLF powinny być w ciągłej gotowości do przebazowania z powodu spodziewanego powodzenia operacji zaczepnej nieprzyjaciela lub wyjścia na front zewnętrzny w celu zabezpieczenia przeciwuderzenia frontu w obronie strategicznej, potrzeby działań w całym pasie obrony /w tym doraźnych działań w obronie wybrzeża, na skrzydłach pasa obrony i na zagrożonych kierunkach/ oraz możliwości zaatakowania lotnisk przez lotnictwo, systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, desanty powietrzne i wojska specjalne. Wszystko to stwarza potrzebę wcześniejszego przygotowywania lotnisk manewru w całym pasie i na całej głębokości obrony frontu, utrzymywania rzutów zabezpieczenia naziemnego w ciągłej gotowości do wymarszu, a nawet przemieszczania ich do rejonów pośrednich, rozródowania i zamaskowania techniki bojowej oraz okrzęnej obrony lotnisk i pozostałych elementów ugrupowania WLF.

WLF wykonującymi zadania w operacji obronnej frontu dowodzi dowódcy WLF. System stanowisk i punktów dowodzenia oraz ich rozmieszczenie /usytuowanie/ jest takie same jak w operacji zaczepnej

frontu. Rozwijane są one natomiast na większych głębokościach od linii frontu.

Pewne właściwości w dowodzeniu wystąpią podczas zwalczania lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu przez LM WLF w czasie osłony wojsk frontu. Zadanie to LM WLF realizuje w jednolitym systemie obrony powietrznej frontu, współdziałając z WOPL, WOPK i marynarką wojenną. Dowódca WLF praktycznie ogranicza się do postawienia im ogólnych zadań, czuwania nad ich właściwym wykorzystaniem i działaniami. Natomiast szczegóły dotyczące wykonania zadań i współdziałania z LM OPK oraz z naziemnymi środkami OPL i OPK, wynikające z planu obrony powietrznej frontu, przekazują dywizjom /pułkom/ LM, przedstawiciele WLF znajdujący się na SD dowódcy OPL frontu i korpusów OPK. Dowodzenie LM WLF podczas osłony wojsk frontu i ważnych obiektów /ośrodków/ o znaczeniu administracyjno-politycznym, przemysłowym i komunikacyjnym realizuje dowódca obrony powietrznej frontu, poprzez przedstawicieli WLF /zespół dowodzenia LM/.

Wykonywanie zadań przez WLF w operacji obronnej, a zwłaszcza w czasie przeciwuderzenia frontu w strategicznej operacji obronnej /na froncie zewnętrznym/ wymaga ścisłej synchronizacji działań z wojskami lotniczymi i innymi rodzajami wojsk frontu pierwszego rzutu ugrupowania na ZTDW. Szczególną uwagę podczas uzgadniania współdziałania zwraca się na podział obiektów działań, skoordynowanie tras lotu, terminy wykonania zadań, przydział lotnisk bazowania dla oddziałów przebazowujących się do pierwszego rzutu ugrupowania na ZTDW, dowodzenie lotnictwem, zapewnienie mu bezpieczeństwa przelotu w strefach rażenia środków OPL, zabezpieczenie i inne elementy. Zagadnienia te ustala grupa operacyjna WLF przebywająca na P1SD WL i OPL frontu pierwszego rzutu

obrony strategicznej.

Do zabezpieczenia działań bojowych WLF w operacji obronnej frontu wydzielane będą znaczne siły lotnictwa. Potrzeby takie wynikną z posiadania przez nieprzyjaciela przewagi w powietrzu i silnego systemu OPL. Wskazuję to na celowość masowania działań WLF, ograniczania działań urzutowanych małych grup lotnictwa, zwalczania środków OPL przez WRiA oraz obezwładniania ich zakłóceniami przez wojska WRB.

W operacji obronnej frontu na terenie PRL istnieje możliwość wykorzystywania przez WLF krajowych zasobów materiałowych i transportowych /nie mobilizowanych/. W związku z tym skróci się ramię i czas dowodzu środków materiałowych, a także może wzrosnąć częstotliwość ich dostarczania do oddziałów lotnictwa. Nie jest to bez znaczenia przy zakładanym dużym średnim natężeniu działań bojowych WLF w każdym dniu operacji.

W operacji tej istniała będzie również ciągła potrzeba odbudowy /przywracania zdolności eksploatacyjnej/ lotnisk, które mogą być masowo niszczone przez nieprzyjaciela. Często trzeba będzie również doraźnie przygotowywać odcinki dróg do okresowego bazowania na nich oddziałów /pododdziałów/ lotnictwa.

Podczas prowadzenia działań bojowych przez WLF w operacji obronnej frontu istniały trudne warunki wykonywania zadań. Wynikną one przede wszystkim z posiadania przez nieprzyjaciela inicjatywy i przewagi w powietrzu, gwałtownych i trudnych do przewidzenia zmian w sytuacji operacyjnej, ciągłego ruchu obiektów działań lotnictwa i z innych czynników. Warunki te stworzą potrzebę wariantowego pla-

nowania działań WLF, zmuszą do bieżących zmian w decyzjach o wykorzystaniu lotnictwa i ciągłych korekt dotyczących wykonywania zadań bojowych. Niezbędny będzie systematyczny manewr siłami lotnictwa na ziemi i w powietrzu, przenoszenie działań /uderzeń/ i kolejne ześrodkowanie głównego wysiłku na najbardziej zagrożonych /najważniejszych/ kierunkach, organizowanie dodatkowych punktów dowodzenia WLF oraz okresowe wykorzystywanie oddziałów lotniczych doraźnie znajdujących się na terytorium kraju lub nie w pełni przygotowanych do prowadzenia działań bojowych /np. jednostek WOSL/.

Właściwości prowadzenia działań bojowych przez WLF w operacji obronnej frontu stwarzać więc będą wysokie wymagania w zakresie operatywności dowodzenia, elastyczności organizowania i realizowania współdziałania lotnictwa z wojskami lądowymi, wewnątrz ugrupowania WLF i z wojskami frontu pierwszego rzutu strategicznego oraz wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa.

1.3. Użycie wojsk lotniczych frontu w operacji przeciwdesantowych

WLF wykonując zadania w pierwszej operacji obronnej frontu będą jednocześnie prowadziły działania w operacji przeciwdesantowej. Równoczesne prowadzenie działań na korzyść pierwszorzutowych armii i sił wydzielonych do operacji przeciwdesantowej może wpłynąć na ograniczenie wysiłku i zakresu zadań WLF w tej operacji. Dlatego WLF powinny wykonywać najważniejsze zadania wynikające z generalnych celów prowadzenia operacji przeciwdesantowej, a przede wszystkim te, które nie mogą być zrealizowane przez wojska lądowe, marynarkę wojenną i związki operacyjne lotnictwa innego podporządkowania organizacyjnego.

WLF w operacji przeciwdesantowej, będącej częścią operacji obronnej frontu, prowadzą działania według planu frontu i wydzielonym przez dowódcę frontu wysiłkiem /siłami/ według decyzji dowódcy armii wyznaczonej do udziału w tej operacji. Armia wykorzystuje ponadto własne /etatowe/ wojska lotnicze.

Do najważniejszych zadań WLF wykonywanych według planu frontu w operacji przeciwdesantowej należy:

- zwalczanie desantu morskiego podczas przejścia morzem i lądowania^{1/};
- izolacja desantu od dopływu świeżych sił i zaopatrzenia;
- zwalczanie desantu podczas ewakuacji i odejścia drogą morską /powietrzną/;
- zwalczanie operacyjnego desantu powietrznego podczas przelotu i lądowania /zrzutu/;
- zwalczanie lotnictwa /śmigłowców/ nieprzyjaciela na lotniskach /okrętach/ i w powietrzu;
- prowadzenie rozpoznania powietrznego;
- transport powietrzny i wykonywanie zadań pomocniczych.

Często WLF prowadząc działania według planu frontu będą ponadto zwalczały wojska desantu morskiego i powietrznego po wylądowaniu /podczas walki na lądzie/. Zadanie to jest również elementem lotniczego wsparcia wojsk armii, wykonywanego przez WLF /prowadzące działania według planu armii/ i WLA.

---

^{1/}Zwalczanie desantu w rejonie ześrodkowania, załadowania i formowania zespołów desantowych przez WLF jest mało prawdopodobne ze względu na bardzo duże odległości między tymi rejonami a lotniskami bazowania lotnictwa i stosunkowo niewielkie taktyczne promienie działania samolotów WLF. Można oczekiwać, że zwalczanie desantu morskiego w tym etapie będzie realizowane przede wszystkim przez siły nawodne i podwodne marynarki wojennej /floty/ i morskie lotnictwo raketowe Zjednoczonej Floty Bałtyckiej. Niekiedy również przez AL ND na ZTDW.

Lotnictwo, realizując wsparcie armii wyznaczonej do operacji przeciwdesantowej, zwalcza głównie środki ogniowe i siłę żywą, stanowiska dowodzenia, odwody i desanty taktyczne, śmigłowce i inne obiekty desantu morskiego i powietrznego. Niekiedy także desant morski podczas wylądowywania. Ponadto lotnictwo wykonując zadania według decyzji dowódcy armii może prowadzić rozpoznanie i transport powietrzny oraz realizować różnorodne zadania pomocnicze.

Zadania te WLF wykonują we wszystkich etapach operacji przeciwdesantowej, za wyjątkiem okresu ześrodkowania, załadowania i formowania zespołów desantowych.

Podczas przejścia morzem główny wysiłek WLF koncentruje się na rozpoznaniu i zwalczaniu okrętów desantowych i transportowych z wojskami pierwszego rzutu desantu. Obiektami działań WLF będą również morskie siły operacyjnej osłony i wsparcia ogniowego desantu. Ze względu na stosunkowo krótki czas przejścia desantu morzem w możliwej strefie oddziaływania bojowego WLF /kilka - kilkanaście godzin/ i silną jego OPL /OP/ działania lotnictwa celowo jest prowadzić sposobem jednego-dwóch jednoczesnych wylotów. Przy tym w pierwszym uderzeniu mogą wziąć udział siły o większych taktycznych promieniach działania /tj. Su-26 i Su-22/. Natomiast w drugim, bliżej prawdopodobnego rejonu wysadzenia desantu, większość lub wszystkie oddziały LMB WLF^{1/}.

Nie można wykluczyć działań urzutowanych, między wylotami jednoczesnymi, w których pododdziały LMB mogą zwalczać pojedyncze okręty lub ich małe grupy, nie osłaniane przez LM i posiadające stosunkowo słabą OPL.

-----
^{1/}Podobne rozwiązanie zastosowano w ćwiczeniu "GRANIT-86", w którym siły LMB wyznaczone do zwalczania desantu wzrastały w miarę jego przybliżania się do wybrzeża Polski.

W końcowym okresie zwalczania desantu podczas przejścia morzem obiektami uderzeń LM będą również śmigłowce, zwłaszcza transportowe, bazujące na okrętach /prowach/ desantowych. Ich zniszczenie umożliwi nieprzyjacielowi desantowanie taktycznych desantów powietrznych wysadzanych w celu uchwycenia dogodnych rubieży terenowych w pobliżu punktów lądowania desantu morskiego.

Zwalczanie desantu podczas przejścia morzem ZT i oddziały WLF prowadzą we współdziałaniu z okrętami podwodnymi i nawodnymi oraz lotnictwem marynarki wojennej /floty/, a niekiedy również z siłami AL ND na ZTDW i WLF pierwszego rzutu obrony strategicznej. W końcowym okresie tego etapu także z wojskami raketowymi armii wyznaczonymi do działań w operacji przeciwdesantowej.

Zwalczanie desantu morskiego podczas lądowania wydzielone siły WLF mogą rozpocząć od niszczenia okrętów próbujących dokonać przejść w zagrodach minowych rozmieszczonych na podejściach do brzegu oraz uczestniczących w ogniowym przygotowaniu desantowania. Jednocześnie zasadniczymi siłami LMB zwalczają okręty transportowe w czasie przeładunku sił i środków desantu na okręty desantowo-wylądowcze oraz fale tych okrętów idących do punktów lądowania. Częścią sił LM i LMB, a przede wszystkim śmigłowcami bojowymi zwalczą się taktyczne desanty powietrzne podczas przelotu, lądowania i w czasie działań na lądzie.

W końcowym okresie tego etapu podchodzące do brzegu okręty desantowe i środki amfibijne z wojskami i techniką desantu są niszczone przez śmigłowce bojowe.

Po odtworzeniu gotowości bojowej i osiągnięciu gotowości do dalszych działań lotnictwo zwalacza podchodzące nowe rzuty desantu i nie dopuszcza do ich wysadzenia na brzeg. Częścią sił wykonuje uderzenia na okręty transportowe z drugim rzutem desantu.

WLF i WLA zwalczą desant podczas lądowania przede wszystkim we współdziałaniu z siłami marynarki wojennej /lotnictwem, okrętami podwodnymi i nawodnymi, artylerią brzegową/ oraz WRiA armii.

W obu omawianych etapach operacji niezwykle ważną rolę spełnia LM WLF. Podczas przejścia morzem ciągłą osłonę desantu przed uderzeniami WLF /lotnictwa/ prowadziły będą prawdopodobnie dosyć liczne siły LM nieprzyjaciela. Można oczekiwać, że osłona ta realizowana będzie już na dalekich podejściach do desantu, a jej intensywność wzrośnie wraz ze zbliżaniem się do zespołów desantowych. Dlatego jednym z podstawowych warunków pomyślnego niszczenia desantu w morzu przez LMB jest zwalczanie /wiązanie walką/ LM nieprzyjaciela przez LM WLF. Zadanie to LM wykonuje według planu frontu w jednym ugrupowaniu operacyjnym WLF /z WR, LMB i ewentualnie LWRE/.

W etapie tym, a także podczas zwalczania desantu morskiego w trakcie lądowania należy się liczyć ze zmasowanymi uderzeniami lotnictwa nieprzyjaciela na lotnictwo na lotniskach, siły i środki obrony przeciwdesantowej, system OP, okręty nawodne i bazy marynarki wojennej oraz inne obiekty. Walkę z lotnictwem nieprzyjaciela LM WLF prowadzi w systemie OP frontu wspólnie z WOPK, WOPL i środkami OPL marynarki wojennej. W warunkach przewagi lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu główny wysiłek LM WLF, a także LM WOPK powinno się koncentrować na zwalczaniu zasadniczych rzutów uderzeniowych lotnictwa taktycznego dążąc do przejęcia inicjatywy w powietrzu.

W kolejnym etapie operacji przeciwdesantowej podczas zwalczania desantu na lądzie^{1/} WLF kontynuują walkę z lotnictwem nieprzyjaciela w powietrzu, wspierają wojska armii ograniczając poszerzanie opanowanego przez desant morski przyczółka i jego ruchu do przodu, zwalczają podchodzące do brzegu drugie rzuty desantu oraz blokują dopływ sił wzmocnienia i środków materiałowych^{2/}.

Szczególnie ważna rola przypada w tym etapie śmigłowcom bojowym. Prowadzą one działania z maksymalnym natężeniem według decyzji dowódcy armii i zwalczają techniką bojową i wojska desantu wspólnie ze ZT /oddziałami/ pierwszego rzutu armii.

Jeżeli nieprzyjaciel zdoła wysadzić na brzeg znaczne siły desantu, uchwycić i poszerzyć przyczółki oraz pomyślnie desantować desanty powietrzne, a ich izolacja /blokada/ z ziemi, powietrza i morza nie przynosi większych rezultatów może być wykonane armijne /frontowe/ przeciwuderzenie. Lotnicze zabezpieczenie przeciwuderzenia wojsk na desant morski jest podobne w swej treści do klasycznych przeciwuderzeń prowadzonych przeciwko wojskom nieprzyjaciela, które włamały się w głąb ugrupowania armii /frontu/. Należy jednak podkreślić konieczność dokładnej osłony ugrupowania przeciwuderzających wojsk przez LM, zwłaszcza podczas przegrupowania i przejścia do ataku. W warunkach przewagi nieprzyjaciela w powietrzu i spodziewanego zdecydowanego przeciwdziałania tym wojskom przez lotnictwo skuteczność tej osłony może wywierać znaczny wpływ na rezultaty zwrotu zaczepnego drugiego rzutu armii /frontu/.

-----
^{1/}Zwalczanie desantu podczas prowadzenia działań na lądzie w dostępnej literaturze nie wymienia się jako etap operacji przeciwdesantowej. Jednak konieczność jego niszczenia na lądzie przez lotnictwo, WRiA, wojska zmechanizowane i inne rodzaje wojsk wskazuje, że nie można tych działań nie zaliczyć do etapu operacji przeciwdesantowej. Tym bardziej, że kolejny /uznawany/ etap operacji tj. zwalczanie desantu podczas ewakuacji i odejścia morzem będzie niemożliwy do wykonania bez wcześniejszego od. odnośnika na str. 37

Podczas zwalczania desantu na lądzie można oczekiwać szerokiego wykorzystania lotnictwa do prowadzenia rozpoznania i transportu powietrznego oraz wykonywania różnorodnych zadań pomocniczych. W tym etapie, a także w dwóch poprzednich etapach operacji przeciwdesantowej nie można wykluczyć ponadto zwalczania lotnictwa na bliżej położonych lotniskach przez WLF^{1/}. Wyeliminowanie z działań części lotnictwa nieprzyjaciela przyczyni się bowiem do ograniczenia jego aktywności i sprzyjać będzie przejęciu inicjatywy w powietrzu przez lotnictwo własne. Taka sytuacja w powietrzu ułatwia z kolei realizację głównych celów operacji przeciwdesantowej.

W ostatnim etapie operacji, podczas niszczenia sił desantu podejmującego próby ewakuacji i odejścia drogą morską, obok sił marynarki wojennej /floty/, WLF spełniają zasadniczą rolę w zwalczaniu jego ocalałych sił. Niszczą one okręty desantowe i transportowe do momentu ich oddalenia się od naszego wybrzeża na możliwą głębokość oddziaływania bojowego LMB.

W wypadku próby ewakuacji części desantu morskiego /powietrznego/ transportem powietrznym WLF niszczą samoloty i śmigłowce transportowe podczas lotu do rejonu załadowania, w czasie załadowania i lotu powrotnego. Jednocześnie LM zwalczą w walkach

-----
go rozbitcia na lądzie zasadniczych sił desantu, /jeśli zdoła on opanować przyczółki i przejść do natarcia/.

2/ W działaniach tych chodzi o odcięcie desantowanych sił od morza.

1/ Lotnictwo bazujące na lotniskach manewrujących na Morzu Północnym, Norweskim i innych, a mogące brać udział lub uczestniczące w morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej nieprzyjaciela powinno być niszczone przez morskie lotnictwo rakietowe ZFB.

powietrznych lotnictwo nieprzyjaciela zabezpieczające ewakuację desantu drogą powietrzną.

Zgodnie z poglądami potencjalnego nieprzyjaciela w morskiej operacji desantowej najczęściej wykorzystuje się również desant powietrzny o znaczeniu operacyjnym. Nieodłączną częścią operacji przeciwdesantowej będzie więc walka z desantem powietrznym. WLF zwalczają desant powietrzny o znaczeniu operacyjnym podczas przelotu, lądowania /zrzutu/ i prowadzenia działań na lądzie^{1/}.

Zwalczanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym podczas przelotu i zrzutu /lądowania/ prowadzi LM WLF, we współdziałaniu z WOPK i WOPL. Głównymi obiektami ataków samolotów myśliwskich są samoloty transportowe przewożące desant. Będą one jednak osłaniane przez samoloty myśliwskie nieprzyjaciela. Dlatego część sił LM WLF i WOPK wydziela się do walki powietrznej /wiązania walką/ z myśliwcami osłony. W wypadku lądowania samolotów /śmigłowców/ transportowych ich zwalczanie, a także zwalczanie w wyladujących się sił i środków desantu, prowadzi LMB i śmigłowce bojowe.

Zwalczanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym podczas prowadzenia działań bojowych na lądzie realizuje również LMB i śmigłowce bojowe we współdziałaniu z WRiA oraz ZT wojsk lądowych. Lotnictwo obezwładnia zasadnicze elementy ugrupowania desantu dążąc do izolacji oddzielnych jego zgrupowań oraz izolacji desantu powietrznego od morskiego. Jednocześnie LM WLF osłania wojska lądowe prowadzące walkę z desantem od uderzeń z powietrza

^{1/} Zwalczanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym w rejonie wyjściowym /załadowania/ przez WLF bazujące na terenie kraju jest mało prawdopodobne. Najczęściej odległości między tym rejonem, a lotniskami bazowania WLF będą większe niż możliwości przestrzenne LMB. Oczekiwać należy, że zwalczanie desantu w rejonie wyjściowym prowadziły będą WR i WLF pierwszego rzutu obrony strategicznej, a niekiedy również AL ND na ZTDW.

i zwalcza samoloty /śmigłowce/ transportowe dowożące do desantu drogą powietrzną siły i środki wzmocnienia.

Najważniejsze zadania WLF w operacji przeciwdesantowej zostały zobrazowane w załączniku 2.

Główny zakres zadań w operacji przeciwdesantowej lotnictwo będzie wykonywało w porażeniu ogniowym nieprzyjaciela. Należy ponadto widzieć wpływ działań WLF w operacji obronnej frontu /na korzyść broniących się armii pierwszego rzutu/ na pomyślny przebieg operacji przeciwdesantowej. Skuteczne zwalczanie systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, środków przenoszenia broni jądrowej, lotnictwa na lotniskach i w powietrzu, systemu dowodzenia i innych obiektów osłabia potencjał bojowy nieprzyjaciela, zmniejsza tempo natarcia jego wojsk i powoduje wykorzystywanie niektórych sił /np. lotnictwa/ z innych kierunków /np. z działań na korzyść desantu morskiego/ przeciwko zgrupowaniu obronnemu frontu. Te działania WLF w sposób bezpośredni wpływają na mniejsze zaangażowanie nieprzyjaciela w operacji desantowej i pośrednio sprzyjają siłom własnym uczestniczącym w operacji przeciwdesantowej w rozbiciu desantu morskiego i powietrznego.

Wysiłek WLF do działań w operacji przeciwdesantowej zależy przede wszystkim od zadań frontu, przewidywanego składu bojowego desantu morskiego i powietrznego oraz zaangażowania innych związków operacyjnych lotnictwa /AL ND na ZTDW, lotnictwa ZFB, WLF pierwszego rzutu ugrupowania strategicznego/, a także okrętów nawodnych i podwodnych marynarki wojennej /floty/ do zwalczania desantów. Inny będzie ten wysiłek, gdy zasadnicze siły frontu przejdą do przeciwuderzenia w strategicznej operacji obronnej na

ZTDW^{1/} niż w czasie prowadzenia obrony na obszarze kraju. Jeszcze inny będzie on w warunkach dużej intensywności działań różnych związków operacyjnych lotnictwa i sił morskich floty niż w przeciwnej sytuacji. Nie wszystkie z tych uwarunkowań będą znane dowódcy frontu. Wskazuje to na celowość ustalania wysiłku WLF do działań w operacji przeciwdesantowej przez ND na ZTDW /na wniosek dowódcy sił powietrznych tego TDW/^{2/}.

Organizatorem operacji przeciwdesantowej jest jednak dowódca frontu, a jest ona częścią operacji obronnej frontu. Niekiedy więc dowódca frontu może określać wysiłek WLF do działań w tej operacji /na wniosek dowódcy WLF/^{3/}. Oczywiście po uzyskaniu informacji o zaangażowaniu sił morskich ZFB i lotniczych związków operacyjnych różnego podporządkowania organizacyjnego do działań w operacji przeciwdesantowej. Natomiast wysiłek wojsk lotniczych armii wyznaczonej do udziału w tej operacji ustala dowódca frontu, na wniosek dowódcy WLF.

Wielkość wydzielonego wysiłku WLF do działań w operacji przeciwdesantowej może więc kształtować się różnie, na co mają wpływ przede wszystkim wymienione poprzednio uwarunkowania. W ćwiczeniu "GRANIT-86" wielkość ta stanowiła 33% sumarycznego wysiłku WLF wydzielonego do działań w operacji obronnej i przeciwdesantowej^{4/}. Nie można jed-

1/ W takiej sytuacji nie można wykluczyć, że zwalczanie desantu morskiego i powietrznego w końcowym okresie przejścia morzem /przelotu/ i podczas lądowania, a także w kolejnych etapach operacji przeciwdesantowej wspólnie z częścią sił WLF realizowały będą wojska lotnicze frontu **kolejnego** rzutu ugrupowania strategicznego przegrupowujące się przez obszar Polski w celu zorganizowania obrony wzdłuż Odry lub przejścia do strategicznego przeciwnatarcia.

2/ Takie rozwiązanie zastosowano w ćwiczeniu "GRANIT-86".

3/ Na podobnych zasadach dowódca frontu w operacji zaczepnej ustala wysiłek WLF do działań w operacji powietrzno-desantowej, desantowo-szturmowej i morskiej /powietrzno-morskiej/ operacji desantowej.

4/ Z 9 wylotów WLF planowano 6 wylotów do operacji obronnej na obszarze kraju lub przeciwuderzenia w strategicznej operacji obronnej, a 3 do operacji przeciwdesantowej. Ponadto przewidywano 4 wyloty w operacji przeciwpowietrznej i po 1 wylocie do zabezpieczenia przelotu LDZ, odvodu dowódcy frontu i udziału w pierwszym zmasowanym uderzeniu jądrowym.

nak wykluczyć sytuacji operacyjnych, w których wysiłek WLF w operacji przeciwdesantowej będzie większy i może stanowić 40-50%

i więcej sumarycznego wysiłku wydzielonego do tych operacji. Może również być mniejszy i stanowić będzie np. 10-20% tego wysiłku.

Podziału wysiłku WLF według etapów operacji przeciwdesantowej dokonuje dowódca frontu na podstawie propozycji dowódcy WLF. Na podział ten wpływa przede wszystkim przewidywany etap wykonania głównego uderzenia i czas trwania poszczególnych etapów, a także sposób zwalczania desantu na lądzie /tzn. czy planuje się go rozbić w wyniku przeciwuderzenia frontu lub armii/.

Analiza możliwego przebiegu operacji przeciwdesantowej i możliwości angażowania różnorodnych sił do zniszczenia desantu wskazują na celowość wykonania głównego uderzenia na desant podczas przejścia morzem. Wynika z tego potrzeba skupiania głównego wysiłku WLF właśnie w tym etapie operacji. Z kolei stosunkowo krótki czas trwania niektórych etapów /np. zwalczania desantu morskiego podczas lądowania/ ogranicza działania WLF do jednego-dwóch wylotów. Natomiast przewidywane wykonanie frontowego przeciwuderzenia w celu zniszczenia desantu podczas walki na lądzie zmusza do szczególnej intensywności działań lotnictwa w tym zadaniu operacyjnym.

Wychodząc z tych przesłanek orientacyjny podział wysiłku WLF w operacji przeciwdesantowej może być następujący^{1/}:

- zwalczanie desantu podczas przejścia morzem - 35-25% /45-35%/;
- zwalczanie desantu morskiego podczas lądowania - 20-10%/15-10%/
- zwalczanie desantu podczas działań na lądzie - 30-35% /20-25%/;
- zwalczanie desantu podczas ewakuacji i odejścia morzem - 5-10% /5-10%/;
- zwalczanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym podczas przelotu, lądowania i prowadzenia działań na lądzie 5-10%/5-10%/
- odwód dowódcy frontu - 5-10% /10%/.

^{1/} W nawiasach przedstawiono procentowy podział wysiłku WLF w sytuacji gdy nie przewiduje się rozbitcia desantu podczas działań na lądzie w wyniku frontowego przeciwuderzenia.

Możliwość wykorzystywania w operacji przeciwdesantowej kilku związków operacyjnych lotnictwa o różnym podporządkowaniu organizacyjnym, a także konieczność wspólnych działań z siłami marynarki wojennej /floty/ stwarza potrzebę koordynacji ich działań na szczeblu frontu. Celowe wydaje się, aby w imieniu dowódcy frontu, koordynację działań lotnictwa zajął się dowódca WLF poprzez wydzieloną ze sztabu WLF grupę operacyjną i przedstawicieli /grupy operacyjne/ pozostałych związków operacyjnych lotnictwa. Grupy te podczas prowadzenia operacji przeciwdesantowej powinny być rozmieszczone na PSD frontu, gdy się przewiduje jego zorganizowanie, lub na SD frontu.

Działania WLF w operacji przeciwdesantowej prowadzone będą w skomplikowanej sytuacji powietrznej i w trudnych warunkach. Przewaga nieprzyjaciela w powietrzu, ciągłe zagrożenie uderzeniami z powietrza na lotniska bazowania /zwłaszcza w czasie wstępnego i bezpośredniego przygotowania desantowania/, konieczność równoczesnych działań w operacji obronnej i przeciwdesantowej oraz inne czynniki spowodują potrzebę wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych, ciągłego manewru siłami lotnictwa w powietrzu i na ziemi, a także masowania wysiłku do wykonywania najważniejszych zadań w poszczególnych etapach operacji. Ponadto częste loty nad morzem /tj. w trudnych warunkach atmosferycznych/, nowoczesna OPL zespołów desantowych oraz osłona desantu morskiego i powietrznego przez znaczne siły LM będą wyczerpywały kondycję psychofizyczną personelu latającego i zmuszały do częstej wymiany załóg samolotów.

Właściwości prowadzenia działań przez WLF w operacji przeciwdesantowej stwarzać więc będą nie mniejsze wymogi w zakresie

dowodzenia, współdziałania i zabezpieczenia niż działania lotnictwa w operacji obronnej frontu.

2. POGLĄDY NA DZIAŁANIA BOJOWE LOTNICTWA W PIERWSZYCH OPERACJACH OBRONNYCH WYNIKAJĄCE Z BADAŃ PROWADZONYCH W RAMACH TEMATU p.k. "OBRONA"

2.1. Właściwości przegrupowania wojsk lotniczych frontu i armii do operacji obronnej frontu /armii/ na obszarze kraju

Z rozważań prezentowanych w poprzednich częściach opracowania wynika, że front zajmie rejony wyjściowe do operacji obronnej na obszarze kraju wzdłuż Nysy, Odry i wybrzeża Bałtyku lub wzdłuż dolnej Odry i Bałtyku. Część frontu może również wykonać przeciwuderzenie w strategicznej operacji obronnej na ZTDW /w obszar działań frontu pierwszego rzutu obrony strategicznej/, a pozostałe jego siły będą nadal broniły rubieży Odry i /lub/ Bałtyku.

Przy tym przegrupowanie frontu w rejon wyjściowy do operacji obronnej na obszarze kraju może być wykonane przed lub po wybuchu wojny, a do przeciwuderzenia w strategicznej operacji obronnej - po wybuchu wojny.

Organizowanie operacji obronnej w drugim rzucie obrony strategicznej lub nawet wykonanie przeciwuderzenia w obszar działań pierwszego rzutu tej obrony spowoduje, że bezpośrednie zagrożenie frontu przez lądowe zgrupowania uderzeniowe nieprzyjaciela może nastąpić po kilku-kilkunastu dniach od momentu wybuchu wojny.

Oznacza to, że front najpierw weźmie udział w operacji przeciwpowietrznej, a dopiero później będzie prowadził operację obronną i przeciwdesantową.

Takie rozwiązania wpłyną na termin i warianty przegrupowania wojsk lotniczych frontu /WLF/ i wojsk lotniczych armii /WLA/, które są częścią składową przegrupowania frontu i armii do operacji obronnej. Rozważania powyższe wskazują, że lotnictwo musi najpierw przyjąć ugrupowanie do działań w operacji przeciwpowietrznej /będącej elementem strategicznej operacji obronnej/, a następnie do operacji obronnej i przeciwdesantowej frontu /armii/.

Ugrupowanie lotnictwa w operacji przeciwpowietrznej powinno zapewnić udział wydzielonym siłom WLF w części defensywnej i ofensywnej tej operacji, a także sprzyjać zachowaniu ich zdolności bojowej oraz pozostałych sił WLF i całości sił WLA, do działań w operacji obronnej frontu /armii/.

Stąd właśnie wyraźnie kształtuje się tendencja, aby oddziały i pododdziały WLF i WLA w czasie operacji przeciwpowietrznej bazowały na lotniskach o najlepiej rozbudowanej infrastrukturze posiadających schrony /obwałowania/ dla samolotów /śmigłowców/ i umocnienia ochronne dla stanu osobowego. Czyli przede wszystkim na lotniskach stałych i zapasowych. Nie wyklucza się przy tym wycofania części sił WLF i WLA, nie uczestniczących w operacji przeciwpowietrznej, w głąb obszaru kraju w celu zmniejszenia prawdopodobieństwa dotarcia lotnictwa nieprzyjaciela do rejonów ich czasowej dyslokacji.

Rozważania te wskazują na celowość niewielkiej korekty rozmieszczenia /bazowania/ WLF i WLA na okres operacji przeciwpowietrznej. Polegać ona może głównie na rozśrodkowaniu oddziałów poprzez przemieszczenie części rzutów naziemnego zabezpieczenia na lotniska zapasowe lub inne i przelotu na nie eskadr lotniczych. Może

ona obejmować również przegrupowanie do centralnej i wschodniej Polski niektórych oddziałów /pododdziałów/ lotnictwa i wybranych jednostek tyłów operacyjnych.

W wypadku realizacji częściowego przegrupowania ochronnego w głąb obszaru kraju należy jednak dążyć do rozmieszczenia zasadniczych sił naziemnych WLF i WLA po zachodniej stronie Wisły^{1/}. Taka ich okresowa dyslokacja skróci czas przegrupowania wydzielonych sił WLF i WLA do rejonów wyjściowych do operacji obronnej do kilku-kilkunastu godzin.

Przegrupowanie tych i innych sił WLF i WLA do rejonów wyjściowych frontu /armii/ do operacji obronnej może być wykonane już po zakończeniu operacji przeciwpowietrznej. Niekiedy nawet jeszcze później, gdyż z takiego bazowania oddziały WLF mogą realizować różnorodne zadania nie tylko w operacji przeciwpowietrznej, ale również związane z osłoną wojsk frontu oraz rozpoznawaniem i zwalczaniem wojsk nieprzyjaciela jeszcze na podejściach do zachodniej granicy Polski.

Zawsze jednak WLF i WLA powinny zakończyć przegrupowanie do rejonu wyjściowego z takim wyliczeniem, aby osiągnęły gotowość do działań w operacji obronnej wraz z innymi wojskami frontu /armii/. Przy tym ugrupowanie lotnictwa w rejonie wyjściowym musi być zgodne z wymogami operacji obronnej frontu /armii/ organizowanej wzdłuż Nysy, Odry i Bałtyku. Powoduje to potrzebę takiego ugrupowania lotnictwa, aby mogło wykonywać zadania zarówno nad morzem, jak i na kierunku zachodnim /południowo-zachodnim/, co zmusza do dalszej korekty jego pokojowej dyslokacji.

Przegrupowanie WLF i WLA do operacji obronnej frontu /armii/ na obszarze kraju przeprowadzone będzie wewnątrz dotychczasowego

^{1/} Wpływ na taką koncepcję ich usytuowania ma możliwość zniszczenia przez lotnictwo nieprzyjaciela przepraw i mostów przez Wisłę.

rejonu bazowania na stosunkowo niewielkie odległości^{1/}, a niektóre oddziały WLF mogą w ogóle nie zmieniać swego bazowania po rozróżnieniu na lotniskach stałych i zapasowych lub innych. Może być ono wykonane przed lub po wybuchu wojny i z zasady będzie realizowane wspólnie z innymi rodzajami wojsk frontu^{2/}.

Na podkreślenie zasługuje wpływ pokojowej dyslokacji WLF i WLA oraz rozmieszczenie rejonów wyjściowych do operacji obronnej wzdłuż zachodniej granicy Polski i wybrzeża Bałtyku na różne kierunki przemieszczania się i przebazowywania sił lotnictwa. Otóż WLA i zasadnicze siły WLF będą przegrupowywały się w kierunku zachodnim. Jednak część sił WLF może przegrupowywać się z Polski południowej i centralnej na północ i północny-zachód, z północy na południowy-zachód, a nawet z zachodnich rubieży Polski w kierunku wschodnim. Oznacza, to że siły naziemne /rzuty naziemnego zabezpieczenia jednostek lotniczych, SD WLF i WLA, jednostki tylowe operacyjnego podporządkowania i inne/ będą wykorzystywały drogi dofrontowe, odfrontowe i rokadowe, co może utrudnić przebieg przegrupowania i mieć wpływ na długotrwałość jego realizacji.

Wspólne przegrupowanie WLF i WLA z innymi wojskami frontu /armii/ w okresie zagrożenia lub po wybuchu wojny polegać będzie na przemieszczeniu operacyjnych sił naziemnych i przebazowaniu oddziałów /pododdziałów/ lotnictwa nie uczestniczących w operacji przeciwpowietrznej w rejon wyjściowy do operacji obronnej frontu /armii/. Oddziały przewidziane do działań w operacji przeciwpowietrznej przyjmują ugrupowanie zgodne z zamiarem ich wykorzystania w tej operacji, a po jej zakończeniu przebazowują się w rejon wyjściowy do operacji obronnej.

^{1/} W porównaniu do przegrupowania WLF i WLA do rejonów wyjściowych do operacji zaczepnej frontu rozmieszczonych na terenie sojuszniczego państwa.

^{2/} O możliwości przegrupowania części sił WLF i WLA wycofanych w głąb obszaru kraju po zasadniczych siłach wojsk frontu sygnalizowano wcześniej.

Podkreślenia wymaga przy tym celowość wyznaczenia rejonów zbiórek pododdziałów tyłów operacyjnych WLF /BMZ/ bezpośrednio w rejonie wyjściowym do operacji obronnej frontu^{1/}. Rozwiązanie takie może znacznie skrócić czas osiągnięcia gotowości przez BMZ WLF do materialowego zabezpieczenia działań lotnictwa w operacji obronnej.

Przegrupowanie WLF i WLA podczas wyjścia frontu lub jego części do przeciwuderzenia w strategicznej operacji obronnej /w obszar działań frontu pierwszego rzutu obrony strategicznej/ przeprowadzone będzie najczęściej już z rejonów wyjściowych do operacji obronnej frontu /armii/. Niekiedy może ono być realizowane jeszcze w czasie prowadzenia operacji przeciwpowietrznej lub nawet bezpośrednio po rozwinięciu mobilizacyjnym i osiągnięciu pełnej gotowości bojowej.

Przy tym rzuty bojowe mogą przebazowywać się na lotniska operacyjne, z których będą wykonywały zadania na korzyść przeciwuderzających wojsk, po przemieszczeniu rzutów naziemnych lub jeszcze przed nimi. W tej ostatniej sytuacji zabezpieczenie materialowe do czasu ich przybycia zapewniają organy tyłowe sojuszniczych związków i oddziałów lotnictwa.

Nie można wykluczyć również sytuacji, w której ze względu na brak lotnisk w obszarze działań ^{frontu} pierwszego rzutu obrony strategicznej, WLF pozostaną na terenie kraju i początkowo z lotnisk dotychczasowego bazowania będą prowadziły działania na rzecz przeciwuderzających wojsk frontu. Sytuacja taka zaistniała w cwi-

^{1/} Wpływ na taki wariant sformowania ZT tyłów operacyjnych WLF mają niewielkie odległości między pokojową dyslokacją pododdziałów ze składu BMZ WLF a ich przewidywanym rozmieszczeniem w rejonie wyjściowym do operacji obronnej frontu.

czeniu "GRANIT-86", kiedy z wojskami lądowymi przegrupowały się tylko WLA, a przebazowanie rzutów bojowych WLF przewidywano w okresie wykonywania przeciwuderzenia strategicznego, po przygotowaniu dla nich niezbędnej liczby lotnisk.

W każdym przypadku przegrupowanie WLF i WLA do działań w operacji obronnej frontu /armii/ odbędzie się sposobem przelotu rzutów powietrznych i przemarszu rzutów naziemnych transportem samochodowym. Ponadto bataliony budowy lotnisk, ze względu na ciężki sprzęt, z zasady będą przewożone transportem kolejowym.

Rzutom powietrznym przebazowuje się samoloty i śmigłowce WLF i WLA, które wraz z załogami tworzą rzut bojowy, a w miarę posiadania samolotów i śmigłowców transportowych rzutem transportowym - również pozostały personel latający, część personelu technicznego i zabezpieczającego wraz z niezbędnym sprzętem oraz część składu osobowego sztabów różnych szczebli.

Pododdziały zabezpieczenia oddziałów /pododdziałów/ lotnictwa tradycyjnie już przemieszczają się dwoma oddzielnymi rzutami. Pierwsze rzuty naziemnego zabezpieczenia po przybyciu na lotniska w rejonie wyjściowym do operacji^{1/} rozwijają się i osiągają gotowość do przyjęcia i zabezpieczenia działań rzutów bojowych. Przy tym rzuty te ze składu jednostek lotniczych WLA przemieszczają się razem z wojskami armii.

1/ - - - - -
Uwzględniając stosunkowo niewielkie odległości przemieszczenia pierwszych rzutów naziemnego zabezpieczenia większości pułków WLF na lotniska w rejonie wyjściowym do operacji obronnej frontu /około 100-150 km lub mniej/, średnie tempo przemarszu /25 km/h/ oraz czas na rozwinięcie i osiągnięcie gotowości do przyjęcia rzutu bojowego /około 2 godz./ długotrwałość ich przemieszczenia może wynosić do 6-8 godzin. Czas przemieszczenia tych rzutów z rejonu wyjściowego do operacji obronnej do rejonu przeciwuderzenia frontu w strategicznej operacji obronnej może również wynosić około 6-8 godzin.

Drugie rzuty zabezpieczają działania pułków /eskadr śmigłowców ZT wojsk lądowych, eskadr lotnictwa łącznikowego frontu i armii oraz kluczy śmigłowców WRiA/ na dotychczasowych lotniskach /lądowiskach/ bazowania, a po wylocie rzutów bojowych przemieszczają się do rejonu wyjściowego w pobliże nowych lotnisk /lądowisk/ bazowania swych macierzystych jednostek^{1/}. Tutaj utrzymywane są w gotowości do wymarszu na kolejne lotniska /lądowiska/ manewru.

Jednostki tyłów operacyjnych WLF przemieszczają się do rejonu wyjściowego najczęściej w drugim rzucie operacyjnym wojsk frontu. Na obszarze kraju, ze względu na niewielkie odległości przemieszczeń, mogą one dokonywać manewrów pododdziałami niezwłocznie po rozwinięciu mobilizacyjnym, nawet w składzie wojsk pierwszego rzutu frontu lub bezpośrednio za nimi^{2/}. Dotyczy to zwłaszcza tyłowych jednostek inżynieryjno-lotniskowych, z uwagi na konieczność osiągnięcia przez nie jak najwcześniejszej gotowości do wykonywania prac inżynieryjnych na lotniskach w rejonie wyjściowym /rozminowanie, odbudowa, rozbudowa fortyfikacyjna itp./, a nawet budowy nowych lotnisk, lądowisk lub drogowych odcinków lotniskowych.

Przemarsz dwóch rzutów zabezpieczenia punktów dowodzenia WLF odbywa się z takim wyliczeniem, aby w określonym miejscu i czasie spotkały się lub rozwinęły z odpowiednimi punktami dowodzenia

1/ -----
Przemieszczenie drugich rzutów w rejon nowych lotnisk bazowania ich jednostek macierzystych może wynosić około 6-8 godzin po przebazowaniu rztów bojowych, w tym 2 godziny na zwinięcie sprzętu na dotychczasowym lotnisku bazowania i 4-6 godzin na przemarsz. Do rejonu przeciwwuderzenia w strategicznej operacji obronnej czas ich przemarszu może wynosić około 12-16 godzin.

2/ BMZ WLF przemieszczone zostaną do rejonu wyjściowego średnio w czasie 35-40 godzin. Czas ten warunkują: przedsięwzięcia mobilizacyjne /24 godz./, przemarsz pododdziałów bezpośrednio do rejonu wyjściowego /2-4 godz./ lub poprzez rejon zbiórki do rejonu wyjściowego /4-6 godz./ oraz formowanie brygad, przejęcie dowodzenia przez dowództwa brygad i ich rozwinięcie w rejonie wyjściowym /około 9 godz./.

frontu /SD i ZSD frontu i WOPL frontu/. Punkty dowodzenia i tyły WLA /SD i ZSD, batalion zabezpieczenia materiałowego/ przemieszczają się na takich samych zasadach, lecz w składzie wojsk armii. Na obszarze kraju niektóre PNWC ze składu WLA mogą przemieszczać się razem z pułkami rakiet przeciwlotniczych WOPL armii i dywizji /jeżeli rozwinęły się wspólnie w operacji przeciwpowietrznej/.

Organizacja przebazowania rzutów bojowych w miarę możliwości powinna zapewnić posiadanie w ciągłej gotowości do działań 2/3 sił w poszczególnych rodzajach lotnictwa. Uwzględniając przelot rzutów bojowych częściami /eskadrami/ lub małymi pododdziałami po wykonaniu zadań w operacji przeciwpowietrznej oraz orientacyjne czasy odtworzenia gotowości bojowej długotrwałość przebazowania rzutów bojowych wyniesie około 5-8 godzin. Podczas przebazowania zawsze dąży się, aby było ono połączone z wykonaniem zadań bojowych przez grupy samolotów i śmigłowców.

Rodzaj i treść zadań WLF i WLA podczas ich przegrupowania do operacji obronnej może być różnorodna i wynika z konkretnej sytuacji operacyjnej. Jeżeli przegrupowanie frontu /armii/ i WLF /WLA/ realizowane będzie w czasie trwania operacji przeciwpowietrznej wówczas podstawowym zadaniem lotnictwa jest jego udział w części defensywnej i ofensywnej tej operacji, co zostało przedstawione już we wcześniejszej części opracowania.

W wypadku przegrupowania frontu /armii/ i WLF /WLA/ po zakończeniu operacji przeciwpowietrznej podstawowym zadaniem lotnictwa może być rozpoznanie i zwalczanie wybranych obiektów nieprzyjaciela na froncie zewnętrznym /na korzyść wojsk prowadzących działania w pierwszym rzucie obrony strategicznej/ lub operacyjnego desantu morskiego podczas przejścia morzem.

W każdej jednak sytuacji należy oczekiwać intensywnych działań lotnictwa myśliwskiego związanych z osłoną przegrupowujących się wojsk frontu /armii/ przed rozpoznaniem i uderzeniami lotnictwa nieprzyjaciela. Przy tym podczas przegrupowania frontu do rejonów wyjściowych do operacji obronnej na terenie kraju LM WLF wykonuje zadania w systemie WOPK. Natomiast w czasie przegrupowania frontu z rejonów wyjściowych rozmieszczonych wzdłuż Nysy i Odry do przeciwuderzenia w strategicznej operacji obronnej działania bojowe LM WLF realizowane są we współdziałaniu z WOPK i WOPL frontu /armii/, a także z WOPL i LM WLF pierwszego rzutu ugrupowania obronnego.

Ważne zadania podczas przegrupowania wykonywać będzie lotnictwo transportowe. Za pomocą samolotów i śmigłowców transportowych przewozi się część personelu latającego oraz technicznego, zabezpieczającego i sztabowego ZT i oddziałów lotnictwa na lotniska w rejonie wyjściowym do operacji. Mogą one być również wykorzystane do transportu powietrznego części sztabów i wybranych pododdziałów /oddziałów/ wojsk lądowych, zwłaszcza w wypadku zniszczenia mostów i przepraw przez rzeki, trakcji kolejowej czy odcinków dróg. Nie można wykluczyć również przewozu pododdziałów wojsk lądowych w rejony działania wojsk specjalnych /desantów/ nieprzyjaciela, w celu ich izolowania i rozbicia. Do wykonania tego zadania mogą być także użyte śmigłowce bojowe WLF i WLA.

Podczas przegrupowania części frontu do strategicznego przeciwuderzenia należy oczekiwać intensywnego obezwładniania radioelektronicznego systemu wykrywania i dowodzenia nieprzyjaciela przez śmigłowce WRE.

Wiele zadań pomocniczych na korzyść przegrupowujących się wojsk armii wykonują samoloty i śmigłowce WLA. Powietrzne punkty dowodzenia wykorzystuje się do dowodzenia przegrupowującymi się wojskami armii i DZ /DPanc/. Za pomocą śmigłowców /samolotów/ ze składu eskadry lotnictwa łącznikowego armii, eskadr śmigłowców DZ /DPanc/ i kluczy śmigłowców WRiA prowadzi się rozpoznanie inżynieryjne dróg przegrupowania wojsk, rekonesanse rejonów odpoczynków i rejonu wyjściowego, rozpoznanie skażeń chemicznych i promieniotwórczych, ocenia się skuteczność maskowania maszerujących /odpoczywających/ wojsk, wykonuje się zadania łącznikowe, rozpoznaje się rejony działań grup dywersyjnych /specjalnych/ nieprzyjaciela i realizuje inne zadania.

Planowanie przegrupowania WLF i WLA do rejonu wyjściowego do operacji obronnej frontu /armii/ jest skomplikowane, głównie ze względu na potrzebę uwzględniania jednoczesnych działań lotnictwa w operacji przeciwpowietrznej i na korzyść przegrupowujących się wojsk. Niekiedy również w obszarze działań frontu pierwszego rzutu obrony strategicznej i w pierwszych etapach operacji przeciwdesantowej. Przedsięwzięcia te w poważnym stopniu angażują zarówno dowództwa i sztaby różnych szczebli dowodzenia lotnictwem, jak i jednostki lotnicze wraz z pododdziałami zabezpieczenia, które jednocześnie będą musiały planować, organizować i realizować dwie różne grupy zadań /przebazowanie i wykonywanie zadań bojowych/ w zmieniającej się sytuacji operacyjnej.

Stąd właśnie plan przegrupowania WLF i WLA opracowany jeszcze w okresie pokoju, mimo swej wielowariantowości, musi być systematycznie dostosowywany /aktualizowany/ do zmian w sytuacji wynikających z działań lotnictwa nieprzyjaciela oraz nowych zadań lotnictwa własnego.

Poważną trudnością w planowaniu przegrupowania WLF i WLA będzie określenie nowych dróg i czasu przemarszu poszczególnych kolumn lotniczych, gdyż część z nich nie przemieszcza się zgodnie z ogólnym kierunkiem ruchu wojsk frontu /zachodnim/. Przy tym należy pamiętać, że kolumny lotnicze są nieduże, jest ich wiele i są mocno zróżnicowane pod względem wielkości pojazdów, możliwości rozwijania prędkości itp. Lecz ich terminowe dotarcie do rejonu wyjściowego do operacji obronnej frontu /armii/, a zwłaszcza przybycie pierwszych rzutów naziemnego zabezpieczenia do wyznaczonych lotnisk, decyduje o możliwości przebazowania rzutów bojowych pułków /eskadr/ lotniczych.

Stąd wszelkie doraźne zmiany w planie przegrupowania WLF i WLA muszą być na bieżąco uzgadniane w sztabie frontu /armii/ i doprowadzane do organów odpowiedzialnych za przemarsz wojsk /SKRW/.

Ustalenia planu przegrupowania WLF i WLA stanowią podstawę do zorganizowania jego zabezpieczenia.

W zakresie zabezpieczenia bojowego jednym z najważniejszych elementów będzie maskowanie i walka radioelektroniczna.

Wychodząc z założenia, że pokojowa dyslokacja lotniczych ZT i oddziałów oraz rozmieszczenie lotnisk na obszarze kraju są znane nieprzyjacielowi, główny wysiłek maskowania i WRE powinien być skierowany na:

- ukrycie faktu i momentu wyjścia lotnictwa na lotniska w rejonie wyjściowym do operacji obronnej frontu /armii/;
- wprowadzenie nieprzyjaciela w błąd co do kierunku przegrupowania WLF i WLA oraz ukrycie faktycznego ugrupowania operacyjnego

- go lotnictwa w rejonie wyjściowym, a zwłaszcza jego zasadniczych elementów;
- maskowanie sprzętu lotniczego i zabezpieczającego na lotniskach w celu ukrycia faktu czynnego wykorzystywania lotnisk;
  - organizację przedsięwzięć i obiektów pozoracyjnych oraz dezinformacji radioelektronicznej, a także stosowanie niezbędnych ograniczeń w pracy własnych środków radioelektronicznych;
  - obézwiadnianie zakłóceniami systemu rozpoznania, wykrywania i dowodzenia lotnictwem nieprzyjaciela.

Istota zabezpieczenia techniczno-specjalnego i tyłowego jest podobna do realizacji tych rodzajów zabezpieczeń podczas przegrupowania WLF i WLA do rejonu wyjściowego do operacji zaczepnej frontu /armii/.

Przegrupowanie lotnictwa do operacji obronnej może przebiegać równolegle z działalnością wydzielonych sił w operacji przeciwpowietrznej lub na korzyść wojsk pierwszego rzutu obrony strategicznej o czym sygnalizowano wcześniej. Dlatego w dowodzeniu siłami WLF i WLA w tym okresie uczestniczyć będą różne organy dowodzenia.

Dowodzenie siłami wydzielonymi do działań w defensywnej części operacji przeciwpowietrznej realizują punkty dowodzenia WOPK poprzez dowódców pułków lotniczych WLF. W celu właściwej realizacji współdziałania wojska lotnicze wysyłają swoich przedstawicieli na odpowiednie SD systemu OPK /CSD WOPK, SD KOPK, P1SD/.

Dowodzenie siłami wykonującymi zadania w ofensywnej części operacji przeciwpowietrznej lub na korzyść wojsk pierwszego rzutu obrony strategicznej prowadzone jest z P1SD WL i OPL frontu. Aby przyspieszyć rozwinięcie tego SD można tworzyć rzut awangardowy i wcześniej

przemieścić wydzielone siły pułku łączności i pułku zabezpieczenia WLF.

Kierowanie przegrupowaniem ZT i oddziałów, a także SD WLF /WLA/ do rejonu wyjściowego odbywa się z dotychczasowego SD DWL /OW/ w oparciu o stacjonarny system łączności. Przy tym z uwagi na stosunkowo niewielkie odległości między SD DWL a rozmieszczeniem PiSD WL i OPL frontu w rejonie wyjściowym do operacji obronnej i wynikającymi stąd trudnościami jednoznaczności podziału kompetencji w dowodzeniu rzutami powietrznymi i naziemnymi w toku przegrupowania na obszarze kraju /w wyznaczeniu rubieży przekazania dowodzenia/ za celowe można uznać przejmowanie dowodzenia przegrupującymi się siłami z PiSD WL i OPL frontu z chwilą jego rozwinięcia. Innym wariantem rozwiązania tego problemu może być kierowanie rzutami naziemnymi podczas ich przemieszczenia z SD DWL, a przebazowującymi się rzutami bojowymi z PiSD WL i OPL frontu.

x

x

x

Przedstawione w ogólnych zarysach właściwości przegrupowania WLF i WLA do operacji obronnej frontu /armii/ na obszarze kraju są przedsięwzięciem niezwykle skomplikowanym. Wymagają one dokładnego zaplanowania z uwzględnieniem rozmaitych wariantów i warunków przeprowadzenia połączonego z wykonywaniem różnorodnych zadań bojowych.

Mimo, że przegrupowanie lotnictwa realizowane będzie na stosunkowo niewielkie odległości, a część pułków WLF może w ogóle

nie zmieniać swego bazowania, to jednak odbędzie się ono z zasady już po rozśrodkowaniu WLF i WLA. Oznacza to, że pododdziały zabezpieczenia pułków lotniczych podzielone na dwa rzuty zmuszone będą do przemieszczania rzutu pierwszego na nowe lotnisko manewru /w rejonie wyjściowym do operacji obronnej/, a drugim rzutem do zabezpieczenia lotów bojowych pułku z lotniska stałego i zapasowego lub innego. Niekiedy ponadto do wydzielania grup rekonesansowych. Spowoduje to określone problemy zarówno w samym przegrupowaniu, jak i w odtwarzaniu gotowości bojowej samolotów i śmigłowców wykonujących w tym okresie zadania w operacji przeciwpowietrznej lub po jej zakończeniu na korzyść wojsk frontu pierwszego rzutu i na rzecz przegrupowującego się frontu /armii/.

Istota przegrupowania WLF i WLA do przeciwuderzenia części sił frontu w strategicznej operacji obronnej będzie podobna do przegrupowania do operacji zaczepnej. Jednak część sił WLF i WLA pozostanie na obszarze kraju w celu przyjęcia ugrupowania zgodnego z zamiarem ich wykorzystania np. do obrony wzdłuż dolnej Odry i wybrzeża Bałtyku. Zmusi to również te siły do częściowego przegrupowania się wewnątrz dotychczasowego rejonu bazowania.

Należy oczekiwać, że kolejne ćwiczenia szczebla operacyjnego zweryfikują lub potwierdzą przedstawione generalne zasady przegrupowania WLF i WLA do operacji obronnej frontu /armii/ na obszarze kraju.

2.2. Praca dowództwa wojsk lotniczych frontu /armii/ w okresie przygotowania operacji^{1/}

Praca dowództwa wojsk lotniczych frontu /armii/ w czasie przygotowania do pierwszych operacji obronnych w początkowym okresie wojny

^{1/} -----
Dowództwo wojsk lotniczych frontu wyłania się /tworzy/ z pokojowej struktury dowództwa wojsk lotniczych w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Powstaje wówczas również dowództwo wojsk lotniczych czasu "W". Wszystkie przedsięwzięcia w okresie pokoju związane z przygotowaniem wojsk lotniczych do działań w pierwszych operacjach obronnych realizuje dowództwo wojsk lotniczych czasu "P". Natomiast po wybuchu wojny /podczas osiągnięcia WSGB/c.d.odn. na następnej str./.

wynika z podwójnej funkcji, jaką ono spełnia. Dowództwo wojsk lotniczych frontu /WLF/ i dowództwa wojsk lotniczych armii /WLA/, z jednej strony zobowiązane są do realizacji przedsięwzięć właściwych /typowych/ dla dowództw związków operacyjnych lotnictwa, z drugiej zaś - jako części składowe dowództw frontu i armii - wykonują zadania wynikające również z tej funkcji.

Biorąc pod uwagę powyższe funkcje można przyjąć, że w pracy dowództwa WLF /WLA/ podczas przygotowania operacji zarysowują się trzy podstawowe kierunki działań:

- pierwszy obejmujący pokojowe przygotowanie lotnictwa do działań bojowych, a następnie przygotowanie propozycji do decyzji dowódcy frontu /armii/, uczestniczenie w planowaniu i organizowaniu operacji frontu /armii/;
- drugi dotyczący wypracowania decyzji i przygotowania WLF /WLA/ do działań w operacji;
- trzeci zawierający specjalistyczne oddziaływanie na decyzje dowódców armii /dywizji, ABROT i ABAA/ o wykorzystaniu lotnictwa

Realizacja wymienionych głównych kierunków pracy dowództwa WLF /WLA/ związanych z przygotowaniem lotnictwa do działań w pierwszych operacjach w początkowym okresie wojny obejmuje wiele przedsięwzięć wykonywanych już w okresie pokoju, a następnie w okresie zagrożenia /przed wybuchem wojny/ i po rozpoczęciu działań bojowych.

- dowództwo wojsk lotniczych frontu. W materiale, w celu uproszczenia pojęć terminologicznych, stosuje się nazwę dowództwo wojsk lotniczych frontu, bez względu na okres przygotowania lotnictwa do działań w operacjach obronnych.

Ponadto założono, że istnieją już dowództwa wojsk lotniczych armii, a wojska lotnicze armii wchodzi organizacyjnie i etatowo w skład poszczególnych armii.

W okresie pokoju w planowaniu działań bojowych lotnictwa w operacjach obronnych początkowego okresu wojny /w operacji przeciwpowietrznej i obronnej frontu/ uczestniczy wydzielona grupa oficerów dowództwa WLF /WLA/. Stosownie do opracowanych planów, dowództwo WLF /WLA/ nie ujawniając przewidywanego wykorzystania jednostek lotniczych, realizuje ich pokojowe szkolenie i doskonalą w przygotowaniu do działań w operacjach obronnych.

Pracy dowództwa WLF /WLA/ sprzyja planowane prowadzenie tych operacji na obszarze kraju. Stosownie więc do przewidywanych koncepcji przegrupowania, ugrupowania i użycia lotnictwa w operacjach obronnych w początkowym okresie wojny przeprowadza się dokładne rozpoznanie dróg przemarszu i rejonów rozmieszczenia lotniczych tyłów operacyjnych, prowadzi się rozbudowę inżynierską stref rozśrodkowania pododdziałów lotniczych /schrony i ukrycia dla samolotów, personelu latającego i zabezpieczającego/, buduje nowe drogowe odcinki lotniskowe, rozbudowuje lotniska i realizuje inne przedsięwzięcia.

Podczas prowadzonych ćwiczeń dowódczo-sztabowych, a zwłaszcza ćwiczeń z wojskami, dowództwo wojsk lotniczych frontu /armii/ oprócz doskonalenia własnych umiejętności w zakresie przygotowania i prowadzenia działań przez lotnictwo, często rozśrodkowuje związki taktyczne i oddziały lotnictwa na lotniskach stałych i zapasowych, a także przebazowuje je na przewidywane lotniska /lądowiska/ manewru, które mogą być wykorzystywane w początkowym okresie wojny. Również lotnicze tyły operacyjne mogą być przemieszczane do planowanych rejonów ich dyslokacji wojennej.

W czasie ćwiczeń związki taktyczne i oddziały lotnictwa przede wszystkim doskonalą rozwinięcie mobilizacyjne, osiąganie wyższych

stanów gotowości bojowej i przebazowanie na nowe lotniska, wykonują różnorodne dokumenty bojowe, organizują współdziałanie, dowodzenie i zabezpieczenie w różnych /zakładanych/ sytuacjach operacyjnych oraz wykonują praktyczne loty na zastosowanie bojowe.

Personel latający, uczestnicząc w ćwiczeniach, poznaje rejony nowych lotnisk, wykonuje zadania na różnych poligonach, w różnorodnych warunkach atmosferycznych i taktycznych.

Działalność ta, często zbieżna z przewidywaną działalnością jednostek lotniczych w pierwszych operacjach obronnych, ułatwia pracę dowództwa WLF /WLA/ w zakresie przygotowania związków taktycznych i oddziałów lotnictwa do działań w tych operacjach.

Lotnictwo, ze względu na swoje walory bojowe, może być pierwszym rodzajem sił zbrojnych, które podejmie walkę z nieprzyjacielem powietrznym, jeszcze przed dolotem środków napadu powietrznego nad obszar kraju. Ponadto może ono, z uwagi na możliwe głębokości oddziaływania bojowego, zwalczać wybrane obiekty nieprzyjaciela na ziemi i morzu już z chwilą wybuchu działań wojennych.

W związku z tym WLF jednocześnie z realizacją przedsięwzięć związanych z osiaganiem wyższych stanów gotowości bojowej i rozwinięciem mobilizacyjnym uczestniczą w odpieraniu zmasowanych nalotów środków napadu powietrznego nieprzyjaciela. Zadanie to lotnictwo myśliwskie i poddźwiękowe lotnictwo myśliwsko-bombowe WLF wykonuje w systemie wojsk OPK na zasadzie operacyjnego podporządkowania dowództwu wojsk /korpusów/ OPK.

Aby działania wydzielonych sił WLF w systemie wojsk OPK były skuteczne od samego początku działań wojennych dowództwo WLF

już w okresie pokoju uzgadnia z dowództwem wojsk /korpusów/ OPK włączanie i zasady wykorzystania jednostek lotniczych w tym systemie. Podstawą tych uzgodnień są ustalenia zawarte w dyrektywie operacyjnej MON. Dokonane ustalenia doprowadzane są do dowódców jednostek WLF.

Dowództwo WLF realizując pokojowy program szkolenia tych jednostek, wspólnie z dowództwem wojsk /korpusów/ OPK, doskonalili proces ich włączania i działań w systemie OPK. Doskonalenie to realizowane jest przede wszystkim podczas prowadzenia wspólnych ćwiczeń, w tym międzysojuszniczych ćwiczeń p.k. "Granit", a także poprzez pełnienie /już w okresie pokoju/ dyżurów bojowych przez wydzielone pododdziały lotnictwa myśliwskiego i myśliwsko-bombowego WLF w systemie OPK. Podczas tych dyżurów pododdziały WLF są operacyjnie podporządkowane dowódcom KOPK poprzez starszych na odpowiednich PISD wojsk OPK /w strefach odpowiedzialności których bazują te jednostki WLF/ i znajdują się w gotowości do zwalczania środków napadu powietrznego nieprzyjaciela. Dowództwo WLF sprawuje specjalistyczny nadzór nad wydzielonymi siłami do działań w systemie OPK, odpowiada za ich przygotowanie i gotowość bojową.

Praca dowództwa WLF /WLA/ podczas narastania sytuacji zagrażającej wybuchem wojny /do czasu wprowadzenia wyższych stanów gotowości bojowej/ polega przede wszystkim na realizacji przedsięwzięć nakazywanych przez Sztab Generalny WP. Jest ona ściśle zsynchronizowana z działalnością dowództwa frontu /armii/, a główne kierunki tej pracy są zbieżne z pracą tego dowództwa.

W czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej tworzy się dowództwo WLF /WLA/. Do czasu otrzymania dyrektywy operacyjnej praca dowództwa WLF /WLA/ zależy przede wszystkim od tego,

czy wyższe stany gotowości bojowej osiągnane są jeszcze w okresie zagrożenia /pokoju/ czy już po wybuchu wojny.

W wypadku osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej i rozwinięcia mobilizacyjnego WLF /WLA/ w okresie pokoju praca dowództwa WLF /WLA/ koncentruje się przede wszystkim na kierowaniu tym procesem, rozśrodkowaniu pułków lotniczych na lotniskach stałych i zapasowych, rozwinięciu polowego systemu dowodzenia lotnictwem, osiągnięciu gotowości bojowej przez eskadry lotnictwa myśliwskiego i poddźwiękowego lotnictwa myśliwsko-bombowego do działań w systemie OPK oraz wysłaniu grup operacyjnych /przedstawicieli/ na odpowiednie SD wojsk OPK, Marynarki Wojennej itp.

Dowodzenie osiągnięciem wyższych stanów gotowości bojowej realizowane jest z pokojowego SD wojsk lotniczych, na którym znajduje się w zasadzie cała obsada SD i ZSD WLF. Jeśli zapadnie decyzja o przejęciu dowodzenia z ZSD WLF /wychodzącego do rejonu rozwinięcia w rzucie awangardowym już w podwyższonej gotowości bojowej/ wówczas 80% obsady ze SD wojsk lotniczych przybywa na t. ZSD, a pozostałe 20% udaje się na SD WLF.

Praca dowództwa WLF ulegnie znacznemu utrudnieniu w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej bezpośrednio po wybuchu wojny /w wypadku niespodziewanej agresji nieprzyjaciela/, gdy jednostki lotnictwa znajdują się jeszcze w pokojowej dyslokacji. Wówczas, oprócz przedsięwzięć wymienionych poprzednio, praca dowództwa WLF obejmowała będzie również jednoczesne przygotowanie i prowadzenie działań przez lotnictwo w operacji przeciwpowietrznej, dowodzenie siłami uchylającymi się /wychodzącymi/ spod uderzeń środków napadu powietrznego nieprzyjaciela,

kierowanie odtwarzaniem zdolności bojowej jednostek lotniczych i inne czynności.

Specyfika pracy dowództwa WLF w takich warunkach nie będzie jednak przedmiotem dalszych rozważań, ze względu na ograniczenie tematyki podrozdziału wyłącznie do przygotowania operacji.

Po otrzymaniu dyrektywy operacyjnej przez front, w której znajdują się również zadania WLF w działaniach ofensywnych operacji przeciwpowietrznej oraz wysiłki WLF do działań w operacji przeciwpowietrznej i obronnej frontu, treść pracy dowództwa WLF jest podobna do treści pracy dowództwa i sztabu frontu opisanej w początkowej części podrozdziału. Oprócz tego praca dowództwa WLF ukierunkowana jest na przygotowaniu propozycji do zamiaru dowódcy frontu i wypracowaniu decyzji o działaniach lotnictwa w operacji, organizowaniu działań i przygotowaniu do nich jednostek lotnictwa.

Należy nadmienić, że zakres i stopień szczegółowości prac dowództwa WLF zależał będzie od różnicy między treścią zadania i planu opracowanego w okresie pokoju a treścią zadania otrzymanego w konkretnej sytuacji operacyjnej oraz wynikających stąd ustaleń dowódcy frontu. Zawsze jednak podczas wypracowywania /korygowania/ zamiaru o operacji dowódca WLF musi być przygotowany do zameldowania dowódcy frontu propozycji, w których powinien uwzględnić:

- skład bojowy, bazowanie, przegrupowanie, wydzielony wysiłek i możliwości bojowe WLF zarówno w operacji przeciwpowietrznej, jak i obronnej frontu;

- koncepcję użycia lotnictwa w operacji przeciwpowietrznej i obronnej frontu;
- podział wysiłków lotnictwa w operacji przeciwpowietrznej i obronnej według etapów /okresów/, kierunków i zadań;
- ogólną koncepcję wykorzystania rodzajów lotnictwa i ładunków jądrowych, w tym udział lotnictwa w jądrowym i ogniowym porażeniu nieprzyjaciela;
- ogólną koncepcję współdziałania, zabezpieczenia i dowodzenia;
- kolejność i terminy osiągnięcia przez jednostki WLF gotowości do działań bojowych.

W czasie wypracowania propozycji do zamiaru dowódca WLF korzysta z informacji i pomocy swoich zastępców i sztabu WLF, w tym grupy operacyjnej rozmieszczonej przy sztabie frontu. Sztab WLF MOŻE W TYM OKRESIE opracować i przesłać do jednostek lotniczych zarządzenia wstępne, w których najistotniejszymi elementami są przewidywane rejony działań i zadania bojowe.

Propozycje działań lotnictwa w operacji, skonfrontowane z zamiarem użycia innych rodzajów wojsk i zatwierdzone przez dowódcę frontu, stanowią część składową zamiaru operacji.

Zatwierdzony zamiar o przeprowadzeniu operacji, w tym jego elementy dotyczące działań lotnictwa, jest podstawą do wypracowania decyzji i planowania działań bojowych WLF lub tylko skorygowania decyzji i planu opracowanego w okresie pokoju /w wypadku niewielkich różnic w treści zadania bojowego/.

Podczas równoległego przygotowania operacji dowódca WLF na ogół nie melduje dowódcy frontu decyzji o działaniach lotnictwa w operacji. Nie wyklucza się jednak, że w czasie oceny sytuacji

/przed podjęciem decyzji o operacji/ dowódca frontu może wysłuchać meldunku zamiaru dowódcy WLF o działaniach lotnictwa w operacji.

Zamiar działań bojowych lotnictwa w operacji stanowi podstawę do wydania wstępnych zarządzeń bojowych związkom taktycznym i samodzielnym oddziałom WLF oraz wskazówek dowódcom WLA, a także umożliwia szczegółowe zaplanowanie działań bojowych lotnictwa w części ofensywnej operacji przeciwpowietrznej i w operacji obronnej frontu.

We wstępnych zarządzeniach bojowych przesłanych do związków taktycznych i samodzielnych oddziałów oprócz krótkich informacji o działaniach nieprzyjaciela i wojsk własnych /w tym sąsiednich jednostek lotniczych/ ustalonych zagadnieniach współdziałania, zabezpieczenia i dowodzenia oraz czasie, miejscu i sposobie zameldowania zamiarów działań i przedstawieniu dokumentów planistycznych do zatwierdzenia dowódca WLF precyzuje konkretne zadania bojowe dla dywizji i samodzielnych pułków na pierwszy dzień /wylot/ operacji.

Z kolei we wskazówkach dla dowódców WLA /wydanych ustnie lub na piśmie również w formie wstępnego zarządzenia bojowego/ dowódca WLF przede wszystkim przekazuje: działania WLF wykonywane według planu frontu w pasie armii, w tym udział w jądrowym i ogniowym porażeniu nieprzyjaciela; przydzielony armii wysiłek lotnictwa na całą operację obronną i jej pierwszy dzień; ograniczenia czasowe i ilościowe wykorzystania przydzielonego wysiłku lotnictwa; wykonawców zadań z WLF według planu armii /dywizje i pułki lotnictwa/ oraz niezbędne dane o ich składzie bojowym, wyszkoleniu i bazowa-

niu; przyjęte na szczeblu frontu ustalenia dotyczące realizacji współdziałania lotnictwa z wojskami lądowymi, dowodzenia lotnictwem i zabezpieczenia jego działań.

Planowanie działań bojowych lotnictwa rozpoczyna się w czasie wypracowania decyzji, a fragmentarycznie już podczas przygotowywania danych do zamiaru dowódcy frontu. Polega ono na ustaleniu sił, sposobów i terminów wykonania poszczególnych zadań bojowych przez lotnictwo zgodnie z zamiarami dowódców frontu i WLF.

Końcowym efektem planowania działań bojowych lotnictwa w pierwszych operacjach obronnych jest plan udziału lotnictwa w operacji przeciwpowietrznej i plan działań bojowych lotnictwa w operacji obronnej frontu. Ponadto sztab WLF opracowuje również różnorodne plany zabezpieczenia. Przy tym w wypadku niewielkich różnic w planowaniu działań lotnictwa w okresie pokoju i w konkretnej sytuacji operacyjnej dokonane zmiany ujmuje się w planach opracowanych w czasie pokoju. W razie znacznych rozbieżności sztab WLF opracowuje nowe plany na działania lotnictwa w obydwu operacjach.

Plany działań bojowych WLF stanowią podstawę do opracowania rozkazów operacyjnych, które są prawnym dokumentem potwierdzającym zadania przekazane związkom taktycznym i samodzielny oddziałom lotnictwa we wstępnych zarządzeniach bojowych. Aby jednak treść całego rozkazu operacyjnego nie przesyłać do każdej dywizji i pułku sztab WLF coraz częściej zadania bojowe przekazuje za pomocą zarządzeń bojowych, opracowywanych na podstawie planu i tego rozkazu.

Ważnym przedsięwzięciem w pracy dowódcy WLF jest udział w organizowaniu współdziałania we froncie, a także organizowanie współdziałania wewnątrz WLF, jego uzgadnianie z sąsiednimi związkami operacyjnymi lotnictwa /zwłaszcza z wojskami lotniczymi frontu pierwszego rzutu ugrupowania strategicznego na ZTDW, lotnictwem Zjednoczonej Floty Bałtyckiej, AL ND na ZTDW i lotnictwem WOPK/ oraz z rodzajami wojsk frontu /WRIA, WOPL/. W pierwszych operacjach obronnych ogólne zasady współdziałania zostały ustalone już w okresie pokoju. Stąd często zamiast organizowania współdziałania będzie ono tylko uzupełniane o nowe elementy wynikające z decyzji dowódcy frontu o prowadzeniu operacji i z decyzji dowódcy WLF o działaniach lotnictwa w operacji. Decyzje te mogą również wpływać na skorygowanie systemów dowodzenia i zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa, opracowanych koncepcyjnie w planach okresu pokojowego.

Ostatnim głównym przedsięwzięciem dowództwa WLF jest kierowanie podległymi związkami taktycznymi i oddziałami w czasie przygotowania ich do działań bojowych. Praca dowództwa WLF w tym zakresie polega przede wszystkim na ukierunkowaniu merytorycznym i metodycznym podwładnych, a zwłaszcza na sprawdzeniu właściwego zrozumienia zadania bojowego i korygowaniu przebiegu przygotowania, jeśli jego przebieg nie zapewnia terminowego osiągnięcia gotowości do działań bojowych. Kierowanie to najczęściej realizowane jest w wyniku delegowania oficerów z dowództwa WLF do pracy w związkach taktycznych i samodzielnych oddziałach w celu stwarzania podwładnym lepszych warunków do przygotowania działań bojowych. Jednocześnie oficerowie ci kontrolują prawidłowość realizacji przedsięwzięć przygotowawczych do tych działań.

Rezultaty przygotowania do działań bojowych mają bezpośredni wpływ na przebieg działań i dowodzenie podległymi związkami tak-

tycznymi i oddziałami podczas wykonywania zadań w operacji przeciwpowietrznej i obronnej frontu.

Podczas przygotowania do działań bojowych dowództwo WLF sprawuje specjalistyczny /merytoryczny/ nadzór nad pracą dowództw WLA i decyzjami dowódców armii o działaniach lotnictwa /wydzielonych sił WLF i etatowych sił WLA/ w operacji armii. Oddziaływanie dowództwa WLF polega przede wszystkim na przekazywaniu do armii wypracowanych koncepcji o działaniach lotnictwa według planu frontu w pasie armii, określaniu wysiłku WLF i WLA w operacji armii, ustalaniu związków taktycznych i oddziałów WLF wydzielonych do działań według planu armii oraz możliwych czasów ich wykorzystania przez armię, przesyłaniu sprecyzowanych na szczeblu frontu zasad współdziałania, zabezpieczenia i dowodzenia oraz przekazywaniu różnych informacji mających wpływ na sprawny przebieg przygotowania w WLA. Taka działalność dowództwa WLF sprzyja koordynacji planowanych działań WLF i WLA w operacji armii oraz ułatwia pracę dowództwu WLA nad właściwym i terminowym przygotowaniem lotnictwa do działań według decyzji dowódcy armii.

Praca dowództwa WLA w okresie przygotowania operacji armii przebiega podobnie jak praca dowództwa WLF podczas przygotowania operacji obronnej frontu. Dowództwo WLA melduje dowódcy armii propozycje użycia lotnictwa /wydzielonego wysiłku WLF oraz sił WLA/ w operacji armii, planuje i organizuje jego działania bojowe oraz kieruje przygotowaniem bezpośrednio podległych oddziałów i pododdziałów lotnictwa /pułku śmigłowców bojowych, eskadry lotnictwa łącznikowego i eskadry bezpilotowych samolotów rozpoznawczych/, a także punktów dowodzenia /SD i ZSD WLA, punktów naprowadzania i wskazywania celów, punktu radionawigacyjnego, grup dowo-

dzenia bojowego i posterunku radiotechnicznego/.

Jednocześnie dowództwo WLA oddziaływuje specjalistycznie na przygotowanie pozostałych sił WLA /eskadr śmigłowców DZ i DPanc, kluczy śmigłowców ABROT i ABAA/ do działań w operacji armii.

2.3. Użycie wojsk lotniczych frontu /armii/ w pierwszej operacji obronnej

Pierwszą operację o charakterze obronnym, w której wezmą udział wojska lotnicze frontu /WLF/ bazujące na obszarze kraju, jest operacja przeciwpowietrzna. Celem działań bojowych WLF w tej operacji jest udział w odpieraniu agresji powietrznej nieprzyjaciela na obszar kraju /frontu/, zwalczanie obiektów pierwszej kolejności rażenia rozmieszczonych na terytorium nieprzyjaciela oraz zachowanie zdolności do prowadzenia działań w następnych operacjach.

Z celu działań WLF w operacji przeciwpowietrznej wynika, że muszą one wykonywać zadania w części obronnej i zaczepnej tej operacji. Zadania WLF w operacji przeciwpowietrznej zostały zobrazowane w załączniku 3.

W części obronnej operacji przeciwpowietrznej podstawowym zadaniem WLF jest zwalczanie środków napadu powietrznego /ŚNP/ nieprzyjaciela w powietrzu siłami lotnictwa myśliwskiego /LM/. Do wykonania tego zadania angażuje się również oddziały lotnictwa myśliwsko-bombowego /LMB/, które są wyposażone w samoloty mogące prowadzić ofensywne walki powietrzne^{1/}. Dodatkowo do zwalczania ŚNP nad terytorium kraju,

^{1/} Są to oddziały, na wyposażeniu krótkich znajdują się poddźwiękowe samoloty myśliwsko-bombowe typu Lim-6 bis. Ponadto w sytuacjach wymuszonych /np. w czasie wychodzenia spod uderzeń ŚNP/, obronne walki powietrzne mogą prowadzić samoloty Su-22 wykorzystując do tego celu przede wszystkim rakietę "powietrze-powietrze" R-60.

ze względu na pierwszoplanowe znaczenie tego zadania, nie można wykluczyć celowości użycia części sił lotnictwa rozpoznania taktycznego, posiadającego samoloty MiG-21R, a nawet lotniczych pułków szkolno-bojowych WOSL wyposażonych w samoloty myśliwskie starszej generacji /Lim-5/.

Wnioski z przeprowadzonych ćwiczeń i treningów wskazują, że podczas prowadzenia działań w części obronnej operacji przeciwpowietrznej WLF mogą wykonywać inne zadania, zlecone przez ND ZSZ na ZTDW, których istota sprowadza się również do zwalczania lotnictwa nieprzyjaciela nad obszarem kraju /frontu/. Obejmują one przede wszystkim zabezpieczenie /osłonę/ przelotu innych związków operacyjnych lotnictwa^{1/} nad terytorium PRL przed przeciwdziałaniem LM nieprzyjaciela.

W czasie wykonywania zadań w części obronnej operacji przeciwpowietrznej wydzielone siły WLF, współdziałając z LM i naziemnymi środkami przeciwlotniczymi systemu OP i Marynarki Wojennej /Zjednoczonej Floty Bałtyckiej/, w walkach i bitwach powietrznych zwalczają samoloty rozpoznawcze, myśliwsko-bombowe, bombowe, WRE i myśliwskie uczestniczące w zaczepnej operacji powietrznej nieprzyjaciela. Niszczą one w powietrzu również rakiety manewrujące i inne bezpilotowe środki rozpoznawcze i uderzeniowe.

W części zaczepnej operacji przeciwpowietrznej najważniejszym zadaniem LMB WLF jest zwalczanie lotnictwa na lotniskach i minowanie lotnisk, obezwładnianie punktów dowodzenia lotnictwem i OP oraz niszczenie środków OP średniego i dużego zasięgu. W działaniach ofensywnych tej operacji LMB może również zwalczać rakiety-
we środki napadu jądrowego, systemy rozpoznawczo-uderzeniowe i

^{1/} Głównie Wojsk Lotniczych Zjednoczonej Floty Bałtyckiej i lotnictwa transportowego, NND ZSRR.

system dowodzenia wojskami lądowymi szczebla operacyjnego. Są to obiekty zaliczane do pierwszej kolejności rażenia przez LMB. Po wyeliminowaniu z działań tych obiektów nie można wykluczyć wykorzystania LMB do wykonywania innych zadań, prowadzonych już w interesach przyszłych operacji frontu, np. operacji przeciwdesantowej. Doświadczenia z odbytych ćwiczeń wskazują, że w tym czasie WLF mogą również zwalczać infrastrukturę floty nieprzyjaciela, a nawet zespoły okrętów bojowych manewrujących na Morzu Bałtyckim^{1/}.

Wykonywanie przez LMB uderzeń odwetowych w operacji przeciwpowietrznej wymaga posiadania niezbędnych danych o obiektach działań, a także utrudnienia /uniemożliwienia/ LM nieprzyjaciela atakowania grup samolotów WLF w powietrzu i przeciwdziałania im przez naziemne środki OP. W związku z tym w części zaczepnej operacji przeciwpowietrznej uczestniczy także LR, LM i LWRE WLF.

Doświadczenia z przeprowadzonych ćwiczeń i treningów wskazują, że działania LR koncentrują się na rozpoznawaniu obiektów uderzeń LMB i BROT frontu /armii/. Częścią wysiłku może ono prowadzić wstępne rozpoznanie radioelektroniczne środków radiolokacyjnych, zwłaszcza systemu OP nieprzyjaciela.

LM osłania grupy samolotów LR i LMB, wykonujących zadania w części zaczepnej operacji przeciwpowietrznej, przed przeciwdziałaniem myśliwców nieprzyjaciela. Wiąże ono w walkach powietrznych i zwalcza jego samoloty myśliwskie uczestniczące w odpieraniu nalołów WLF. Niekiedy może również blokować LM nieprzyjaciela na lotniskach.

^{1/} Na przykład w ćwiczeniu "Sojuz-87" WLF zwalczały dwa party i jeden skład MPS, a w treningu "Luty-88" skład MPS. Zwalczanie tych obiektów przez LMB WLF sprzyja bezpośrednio pierwszej operacji obronnej Zjednoczonej Floty Bałtyckiej, a w wyniku osłabienia potencjału bojowego nieprzyjaciela - również następnym operacjom frontu.

Lotnictwo WRE obezwładnia zakłóceniami system wykrywania i naprowadzania LM nieprzyjaciela oraz stacje radiolokacyjne ze składu rakiet przeciwlotniczych.

Wnioski z analizy możliwego rozwoju sytuacji operacyjnej w czasie prowadzenia operacji przeciwpowietrznej nie wykluczają wykorzystywania innych rodzajów lotnictwa WLF. Na przykład lotnictwo transportowe /LT/ może być użyte do interwencyjnego dowozu do pułków lotniczych rakiet, bomb i innych środków rażenia. Może ono również zabezpieczać przebazowanie pułków lotnictwa na nowe lotniska^{1/} czy też dowozić do oddziałów WLF, wojsk lądowych i innych specjalistyczne pododdziały wraz ze sprzętem uczestniczące w likwidacji skutków zaczepnej operacji powietrznej nieprzyjaciela. Śmigłowce transportowe mogą ponadto ewakuować z zaminowanych /zniszczonych/ lotnisk sprawne techniczne samoloty, a lotnictwo sanitarne przewozić rannych do specjalistycznych szpitali.

Działania te są jednak bardzo ograniczone, mają wyraźnie znamiona zadań pomocniczych i nie wywierają większego wpływu na udział WLF w operacji przeciwpowietrznej.

W sumie zakres udziału i zadań WLF i wojsk lotniczych armii /WLA/ bazujących na obszarze kraju w operacji przeciwpowietrznej jest zróżnicowany. Nie biorą w niej udziału WLA, a działania samolotów i śmigłowców transportowych oraz sanitarnych mogą być prowadzone z niewielką intensywnością. Również oddziały LMB^{2/}, wyposażone w samoloty o mniejszych taktycznych promieniach działania, w wypadku niekorzystnego bazowania, mogą nie wziąć udziału w części zaczepnej operacji przeciwpowietrznej^{3/}.

^{1/} Zabezpieczenie to polega na przewozie powietrznym części personelu technicznego i tyłowego wraz ze sprzętem na lotniska przebazowania pułków.

^{2/} Na przykład posiadające samoloty Su-7.

^{3/} Wynika to z rozmieszczenia obiektów uderzeń na terytorium RFN, Półwyspu Jutlandzkiego lub na wyspach duńskich czyli na dużych odległościach od rejonu bazowania WLF.

Przeprowadzone obserwacje podczas ćwiczeń wskazują, że wysiłek WLF w operacji przeciwpowietrznej ustala ND ZSZ na ZTDW na wniosek dowódcy Wojsk Lotniczych na tym teatrze. Wynosi on najczęściej od 3 do 5 wylotów WLF i jest wykorzystywany zarówno w części zaczepnej, jak i obronnej operacji. Wysiłek ten jest jednak zróżnicowany dla poszczególnych rodzajów lotnictwa. Z największą intensywnością działania bojowe prowadzi LM, które wykonuje zadania w obu częściach operacji. Jego wysiłek może wynosić nawet 3-4 wyloty w ciągu doby, zwłaszcza w początkowym okresie operacji. Wydzielone siły LR, LMB i LWRE zakłócają system OP oraz rozpoznają i zwalczają obiekty pierwszej kolejności rażenia najczęściej 1-2 razy na dobę. Pozostałe rodzaje lotnictwa prowadzą działania z jeszcze mniejszą częstotliwością.

Zadania szczegółowe WLF do wykonania w części zaczepnej operacji przeciwpowietrznej i ogólne do realizacji w części obronnej tej operacji ustala ND ZSZ na ZTDW. Zadania szczegółowe siłom WLF wydzielonym do zwalczania SNP w części obronnej operacji przeciwpowietrznej ustala organizator tej części operacji nad obszarem kraju /frontu/ tj. dowódca OP.

Przewidywane wykorzystanie rodzajów lotnictwa i ich zadania w operacji przeciwpowietrznej wywierają bezpośredni wpływ na ugrupowanie WLF na obszarze kraju. Należy przy tym uwzględnić, że dążenie do zwalczania naszego lotnictwa na lotniskach będzie najważniejszym zadaniem zaczepnej operacji powietrznej nieprzyjaciela, realizowanym we wszystkich nalotach SNP na obszar kraju. W związku z tym oddziały WLF uczestniczące w operacji przeciwpowietrznej powinny bazować w sposób rozśrodkowany na lotniskach o najlepiej rozbudowanej infrastrukturze.

Szczególnie na lotniskach posiadających żelbetonowe schrony dla samolotów.

Wykonywanie zadań w części zaczepnej operacji przeciwpowietrznej przede wszystkim w rejonie wysp duńskich wskazuje na celowość bazowania LM, LR, LMB i LWRE w północno-zachodniej Polsce. Bazowanie w tym obszarze sprzyja również działaniom LM związanym ze zwalczaniem ŚNP w części obronnej operacji, gdyż otwarta granica państwowa od strony Morza Bałtyckiego powoduje, że z nadmorskiego kierunku operacyjno-powietrznie^{go} należy oczekiwać największego zagrożenia uderzeniami z powietrza.

Nie można jednak wykluczyć zmian w bazowaniu oddziałów WLF w toku prowadzenia operacji. Mogą one wynikać ze zniszczenia /zaminowania/ lotnisk, oraz strat ponoszonych przez LM i naziemne środki przeciwlotnicze systemu OP w wyniku zmasowanych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela. Spowodować one mogą doraźne wykorzystywanie LM WLF do wzmocnienia osłabionych /rozbitych/ kierunków i okresowego bazowania na lotniskach, umożliwiających im zwalczanie celów powietrznych z kierunku berlińskiego, praskiego lub innego. Natomiast oddziały LMB i LR będą zmuszone do wycofania /przebazowania/ rzutów bojowych w głąb obszaru kraju i wykorzystywania lotnisk wysuniętych, rozmieszczonych na kierunku ich działań ofensywnych.

Podczas działań w części defensywnej operacji przeciwpowietrznej LM i inne oddziały WLF /LR, poddźwiękowe LMB/ wydzielone do zwalczania ŚNP wykorzystywane są według planu dowódcy OP. Uczestnicząc w odpieraniu zmasowanych nalotów ŚNP są one wprowadzane do walki w trzech rzutach: pierwszy - ze stref dyżurowania lub

samodzielnego poszukiwania, drugi - z dyżurowania na lotniskach w gotowości nr 1 i trzeci - z dyżurowania na lotniskach w gotowości nr 2.

Siły WLF dyżurujące w powietrzu zwalczają przede wszystkim samoloty myśliwsko-bombowe ze składu rzutu zabezpieczenia i pierwszych fal rzutu uderzeniowego zmasowanego nalotu, a także samoloty prowadzące zakłócenia radioelektroniczne. Jednocześnie z wprowadzeniem do walki tych samolotów rozpoczynają startować, zgodnie z decyzjami organizatorów części obronnej operacji przeciwpowietrznej na obszarze kraju /frontu/, pododdziały wchodzące w skład drugiego i trzeciego rzutu wydzielonych sił WLF^{1/}.

Drugi rzut WLF koncentruje ataki na grupach samolotów ze składu rzutów uderzeniowych nieprzyjaciela, zwłaszcza na małych wysokościach. Samoloty trzeciego rzutu częścią sił potęgują wysiłek pododdziałów drugiego rzutu, a częścią niszczą grupy samolotów nieprzyjaciela wychodzące z walki i starające się opuścić terytorium kraju /frontu/.

W części zaczepnej operacji przeciwpowietrznej organizatorem działań WLF jest dowódca WLF. Działania te prowadzone są we współdziałaniu z wojskami raketowymi frontu rozmieszczonymi na obszarze kraju, a niekiedy również z wojskami frontu pierwszego rzutu, AL ND na ZFDW i ZFB, a zwłaszcza jej Wojskami Lotniczymi.

W czasie wykonywania zadań w części zaczepnej operacji wyraźnie dąży się, aby każdy wylot wydzielonych sił WLF miał charakter uderze-

^{1/} Jeśli pododdziały te znalazły się już w powietrzu, w ramach wcześniejszego wyjścia spod uderzeń nieprzyjaciela, to kieruje się je do walki ze stref krótkotrwałego wyczekiwania.

nia zmasowanego na wszystkie obiekty nakazane do zwalczania przez ND ZSZ na ZTDW. Zmasowane uderzenia WLF wykonuje się na sygnał lub zgodnie z ustalonym czasem na obiekty zawczasu planowane do zwalczania, z uwzględnieniem pełnego zabezpieczenia /rozpoznania bezpośrednie, osłony przed atakami LM nieprzyjaciela, obezwładnienia zakłóceniami, działania demonstracyjne i inne/. Uderzenia te są z reguły realizowane jako spotkaniowo-odwetowe lub odwetowe. W trakcie operacji celowo jest dążyć do uprzedzających uderzeń WLF wykonywanych w czasie odtwarzania gotowości bojowej przez lotnictwo nieprzyjaciela. Każde z tych uderzeń wymaga innego ugrupowania WLF, wynikającego przede wszystkim z przewidywanego przeciwdziałania LM nieprzyjaciela. Najczęściej jednak ugrupowanie operacyjno-taktyczne WLF w uderzeniu zmasowanym wykonywanym w operacji przeciwpowietrznej składa się z dwóch, a niekiedy z trzech rzutów.

Pierwszy rzut - zabezpieczenia, w tym pokonania OP nieprzyjaciela - posiada grupy LMB wydzielone do zwalczania obiektów naziemnych OP i minowania lotnisk /zwłaszcza LM/, część sił LM do osłony tego i kolejnego rzutu, załogi LR /LMB/ do bezpośredniego rozpoznania obiektów uderzeń, grupę demonstracyjną i inne /np. samolotów lub śmigłowców WRE/.

Rzut drugi - uderzeniowy - wykonuje lot z reguły po 5-7 minutach za pierwszym i obejmuje zasadnicze siły WLF uczestniczące w uderzeniu zmasowanym. Wykorzystuje on rezultaty działań rzutu zabezpieczającego i siłami LMB niszczy obiekty pierwszej kolejności rażenia, a LM wiąże i zwalcza w walkach powietrznych lotnictwo nieprzyjaciela. Znajdują się tu również załogi LR, które prowadzą rozpoznanie kontrolne i wstępne na rzecz kolejnego wyłotu WLF i następnego uderzenia wojsk rakietowych.

Rzutem trzecim może być odwód przeznaczony do wykonywania zadań nie do końca zrealizowanych przez rzut uderzeniowy.

W niektórych sytuacjach ugrupowanie operacyjno-taktyczne WLF może być tylko jednorzutowe. Takie ugrupowanie może być charakterystyczne podczas wykonywania uderzenia w obszarze, gdzie nieprzyjaciel posiada słabą OP, np. na wyspie Bornholm.

W trakcie prowadzenia działań w części zaczepnej operacji przeciwpowietrznej należy przewidywać potrzebę bieżącego korygowania zadań i ich zabezpieczenia przez dowództwo WLF. Korekty te mogą wynikać np. z zaminowania niektórych lotnisk bazowania oddziałów WLF i powracające samoloty trzeba będzie kierować na inne lotniska. Kierować tą działalnością powinien dowódca WLF, a sztab musi zorganizować zabezpieczenie tyłowe i techniczno-specjalne na nowych lotniskach, oraz likwidację skutków uderzenia ŚNP nieprzyjaciela na poprzednich lotniskach bazowania.

Po zakończeniu działań w operacji przeciwpowietrznej i zlikwidowaniu skutków zaczepnej operacji powietrznej nieprzyjaciela WLF przyjmują ugrupowanie zgodne z zamiarem dowódcy frontu o prowadzeniu następnej operacji /np. obronnej/ i są w gotowości do wykonywania kolejnych zadań bojowych. Należy jednak się liczyć, że WLF w operacji przeciwpowietrznej mogą ponieść znaczne straty /około 20-30% i więcej/, co nie pozostanie bez wpływu na ich działania w operacji obronnej. Sprzyjać tej operacji będzie jednak obniżenie potencjału bojowego nieprzyjaciela, zwłaszcza w lotnictwie i innych obiektach pierwszej kolejności rażenia, osiągnięte w wyniku działań WLF w części obronnej i zaczepnej operacji przeciwpowietrznej. Z tego

właśnie powodu udział WLF w operacji przeciwpowietrznej można traktować jako działania awangardowe prowadzone pośrednio już w interesach operacji obronnej i przeciwdesantowej frontu.

W operacji obronnej frontu wezmą udział wszystkie siły WLF i WLA. Mają one być jedną z głównych sił uderzeniowych, zdolną do szybkiego przenoszenia działań z jednego kierunku na drugi, których rezultaty działań powinny współdecydować o pomyślnym przebiegu operacji obronnej i stworzeniu warunków do przeciwnatarcia frontu. Wymaga to, aby WLF i WLA wykonywały różnorodne zadania ogniowe, rozpoznawcze, osłony, transportowe i pomocnicze według planów frontu i armii.

Najważniejsze zadania WLF i WLA w operacji obronnej frontu /armii/ przedstawiono w tabeli 1. Zadania WLF wykonywane według planu frontu mają z reguły charakter operacyjny, a zadania lotnictwa /WLF i WLA/ realizowane według planów armii posiadają najczęściej znaczenie taktyczno-operacyjne.

Mimo, że wszystkie zadania lotnictwa są ważne i w sumie decydują o wpływie WLF i WLA na przebieg operacji obronnej to jednak wyraźnie uwidaczniają się zadania priorytetowe mające największe znaczenie dla osiągnięcia celów operacji. Należy do nich walka o panowanie w powietrzu oraz wsparcia ogniowe wojsk lądowych.

Walka o panowanie w powietrzu w operacji obronnej obejmuje zwalczanie lotnictwa na lotniskach i w powietrzu. Walka ta jest o tyle istotna, gdyż należy zakładać, że w początkowym okresie operacji nieprzyjaciel zdoła wywalczyć przewagę w powietrzu.

W związku z tym ma ona umożliwić wywalczenie panowania taktycz-

Zadania wojsk lotniczych frontu i armii w operacji obronnej frontu

- Zadania wykonywane według planu frontu
- Zabezpieczenie lotnicze wojsk frontu, w tym:
    - niszczenie raketowych środków napadu jądrowego i systemów rozpoznawczo-uderzeniowych;
    - dezorganizowanie systemu dowodzenia wojskami;
    - zwalczanie lotnictwa na lotniskach i w powietrzu /w głębi ugrupowania nieprzyjaciela/;
    - zwalczanie operacyjnych zgrupowań uderzeniowych;
    - inne zadania o charakterze operacyjnym.
  - Zwalczanie odwodów operacyjnych /operacyjno-taktycznych/
  - Dezorganizowanie tyłów operacyjnych, komunikacji i przewozów
  - Zwalczanie operacyjnych desantów powietrznych
  - Zabezpieczenie działań bojowych innych związków operacyjnych lotnictwa
  - Zwalczanie lotnictwa i innych SNP w powietrzu w systemie OPL frontu
  - Prowadzenie rozpoznania powietrznego
  - Transport powietrzny wojsk, sprzętu i środków materiałowych
  - Wykonywanie zadań pomocniczych

- Zadania wykonywane według planów armii
- Wsparcie lotnicze wojsk armii, w tym:
    - niszczenie artyleryjsko-raketowych środków napadu jądrowego;
    - niszczenie naziemnych elementów systemów rozpoznawczych i rozpoznawczo-uderzeniowych;
    - obezwładnienie punktów i stanowisk dowodzenia
    - zwalczanie śmigłowców przeciwpancernych /szturmowych/ i samolotów bezpilotowych na lądowiskach;
    - zwalczanie środków ogniowych /artylerii lotowej i raketowej, BWP, czołgów, transporterów opancerzonych i innych/ oraz siły żywej nacierających wojsk nieprzyjaciela;
    - obezwładnianie środków ogniowych i siły żywej w punktach i węzłach oporu;
    - zwalczanie odwodów taktycznych i bliższych operacyjnych;
    - zwalczanie desantów taktycznych i wojsk /oddziałów/ specjalnego przeznaczenia
    - Zwalczanie śmigłowców i samolotów bezpilotowych w powietrzu
    - Prowadzenie rozpoznania powietrznego
    - Transport powietrzny wojsk, sprzętu i środków materiałowych
    - Wykonywanie zadań pomocniczych

nego lub operacyjnego /w zależności od sytuacji oraz posiadanych możliwości własnych i sojuszniczych/, a tym samym stwarzać dogodne warunki sytuacji powietrznej, niezbędne do pomyslnych działań na lądzie. Wpływ walki o panowanie w powietrzu na przebieg operacji obronnych frontów znalazł dobitne potwierdzenie już w drugiej wojnie światowej^{1/}. Walkę o panowanie w powietrzu w lotnictwie radzieckim traktowano jako jedno z najważniejszych zadań w operacjach obronnych i wydzielono na nią od 32 do 50% wylotów samolotów^{2/}. We współczesnych operacjach obronnych znaczenie walki o panowanie w powietrzu nie tylko nie uległo zmniejszeniu, ale wręcz odwrotnie - ono właśnie może determinować trwałość obrony lub rozpoczęcie i skuteczne prowadzenie przeciwnatarcia.

Wsparcie ogniowe wojsk lądowych obejmuje zabezpieczenie lotnicze wojsk frontu, zwalczanie odwodów, desantów, tyłów operacyjnych i komunikacji w operacji obronnej frontu oraz lotnicze wsparcie wojsk armii w ich operacjach obronnych. Wsparcie ogniowe jest niewątpliwie najważniejszym zadaniem WLF i WLA w operacjach obronnych. Wyniki tego wsparcia wywierają największy wpływ na obniżenie potencjału bojowego nieprzyjaciela, w konsekwencji na przebieg operacji obronnej. Wykonywanie tego zadania, jak wynika z badań, pochłonie większość wysiłku lotnictwa w operacji obronnej. Potwierdzają to także doświadczenia z użycia lotnictwa radzieckiego w drugiej wojnie światowej. Na przykład główne wysiłki lotnictwa radzieckiego /od 40 do 65% wszystkich wylotów/ w operacjach obronnych koncentrowano na zwalczaniu wojsk i techniki bojowej nieprzyjaciela na polu walki i w bliższych głębokościach operacyjnych^{3/}. Doświadczenia te wykazują jednocześnie, że im

^{1/} -----
Doświadczenia z drugiej wojny światowej wskazują, że ani jedna operacja zaczepna nie zakończyła się sukcesem bez wywalczenia panowania w powietrzu. Patrz: I.W. Timochowicz, *Operatiwnoje iskusstwo Sowietskich WWS w Wielkiej Otcieczestwiemoj wojnie*. Wyd. Wojenizdat, Moskwa 1976, s.97.

^{2/} Tamże, s.202.

^{3/} Tamże, s.201.

bardziej skutecznie lotnictwo wykonywało to zadanie tym większy był jego wpływ na osiągnięcie celów operacji obronnych.

Rezultaty działań lotnictwa w operacji obronnej w znacznej mierze zależą od wielkości wysiłku WLF i WLA. Wysiłek WLF i liczbę lotniczych ładunków jądrowych do wykorzystania w operacji obronnej ustala ND ZSZ na ZTDW na wniosek dowódcy Wojsk Lotniczych na ZTDW. Natomiast wysiłki wojsk lotniczych podległych armii, w tym eskadr śmigłowców ZP, wykorzystanie WLF według planów dowódców armii w ich operacjach obronnych określa dowódca frontu na propozycje dowódcy WLF. Wnioski z przeprowadzonych ćwiczeń wskazują na kształtowanie się tendencji wydzielenia stosunkowo niewielkiego wysiłku lotnictwa na operację obronną frontu^{1/}. Taką tendencję można uznać za słuszną, gdy przewiduje się krótki czas trwania operacji obronnej, a następnie przejście frontu do przeciwnatarcia. Rozwiązanie takie nie było dotychczas rozgrywane w ćwiczeniach i jest raczej wątpliwe ze względu na straty jakie może ponieść front w toku prowadzenia operacji obronnej.

Cele i warunki prowadzenia operacji obronnej, zwłaszcza na obszarze kraju, nie dają powodów do oszczędnego użycia lotnictwa. Założona stawka jest wysoka - załamać natarcie nieprzyjaciela, rozbić jego siły główne i stworzyć warunki kolejnym frontom do przeciwnatarcia. W realizacji tych celów operacji obronnej przewidziana jest znacząca rola lotnictwa i to przy zmniejszonym jego składzie bojowym /z powodu strat poniesionych np. w operacji przeciwpowietrznej/.

^{1/} -----
Na operację obronną frontu wydzielono: w ćwiczeniach "Granit-86" 9 wylotów i "Sojuz-87" 3 wyloty WLF, a w treningach "Luty-87" 13 wylotów i "Luty-88" 12 wylotów WLF.

Dlatego wysiłek WLF i WLA na operację obronną powinien wynikać z wielkości dobowego natężenia działań bojowych i przewidywanego czasu trwania operacji obronnej. Przy czym natężenie to powinno być nie mniejsze niż w operacji zaczepnej frontu i im krótszy czas operacji obronnej tym większa intensywność działań lotnictwa.

Wychodząc z tych przesłanek można przyjąć, że w operacji obronnej przewidywanej na kilka dni średnie natężenie działań samolotów może wynosić około 2-2,5 wylotu, a śmigłowców około 3-3,5 wylotu każdego dnia jej trwania. Natomiast w operacji obronnej trwającej dłuższy czas /np. kilkanaście dób/ średnie natężenie działań lotnictwa ulegnie prawdopodobnie zmniejszeniu. Wpływie na to duże zużycie środków materiałowych i części zamiennych, straty bezpowrotne, malejąca sprawność techniczna sprzętu, zmęczenie psychofizyczne personelu latającego i inne czynniki. W związku z tym w operacji obronnej o znacznej długości średnie normy natężenia działań bojowych WLF i WLA będą bardziej zbliżone do natężenia z operacji zaczepnej i mogą wynosić około 1,5-2 wylotów WLF i 2-3 wylotów WLA. Na przykład łączny wysiłek WLF i WLA w operacji obronnej trwającej 12 dni może wynosić 18-24 wyloty WLF i 24-36 wylotów WLA.

Jeszcze dłuższy czas trwania operacji wpłynie niewątpliwie na dalsze zmniejszenie średniego natężenia działań lotnictwa. Teza ta znalazła swoje potwierdzenie w ćwiczeniu "Tarcza-88", w którym na operację przeciwpowietrzną i obroną frontu, które przewidywano na 20 dni, wydzielono 26 wylotów WLF i 32 wyloty WLA. Dawało to 1,2 wylotu WLF i 1,6 wylotu WLA na dobę działań.

Wysiłek WLF wydzielony przez ND ZSZ na ZTDW na operację obronną dowódca frontu na wniosek dowódcy WLF dzieli, podobnie jak w innych operacjach, według przewidywanych etapów /zadań/ operacji.

Pierwszym zadaniem WLF w operacji obronnej frontu drugiego rzutu prowadzonej na obszarze kraju jest zwalczanie podchodzących do Odry i Nysy wojsk nieprzyjaciela, w tym niszczenie obiektów pierwszej kolejności rażenia. Doświadczenia z ćwiczeń i treningów wskazują, że do działań w tym etapie operacji wydziela się około 10% wysiłku WLF. Wydaje się, że jest to zbyt mało. Stosunkowo niewielki wysiłek WLF powoduje bowiem bez mała bierne oczekiwanie na nieprzyjaciela. Oszczędzanie go, zwłaszcza na bliższych podejściach do Odry i Nysy, jest jakby pozwalaniem na sforsowanie tych rzek i wtargnięcie na obszar kraju silnymi zgrupowaniami uderzeniowymi. W interesie obrony frontu leży przecież maksymalne osłabienie nieprzyjaciela i to jeszcze przed nawiązaniem z nim bezpośredniej styczności bojowej przez wojska lądowe. Można to osiągnąć właśnie w wyniku wspólnych działań z WLF pierwszego rzutu i AL ND na ZTDW prowadzonych jeszcze w obszarze obrony frontu sojuszniczego /pierwszego rzutu/. Wskazuje to na celowość bardziej intensywnego oddziaływania WLF na nieprzyjaciela w tym etapie operacji obronnej frontu. Armie w tym okresie nie wykorzystują dysponowanego wysiłku lotnictwa.

Krótki czas trwania kolejnych dwóch etapów operacji tzn. kontrprzygotowania oraz odparcia forsowania rzek granicznych i ataku ogranicza działania WLF i WLA w zasadzie do jednego wylotu. W wypadku małego tempa przełamывania obrony przez zgrupowania uderzeniowe nieprzyjaciela /podczas odpierania ataku/ nie można jednak wykluczyć dwukrotnego wylotu WLF i trzykrotnego wylotu WLA.

Doświadczenia z przeprowadzonych ćwiczeń wskazują, że w operacji obronnej frontu najczęściej po jednym wylocie WLF wyznacza się do pierwszego uderzenia jądrowego, odwodu dowódcy frontu, zabezpieczenia przelotu AL ND na ZTDW, zwalczania operacyjnego desantu powietrznego lub innych zadań. W operacji obronnej armii do odwodu dowódcy armii wydziela się natomiast około 10-15% wysiłku lotnictwa.

Pozostały wysiłek lotnictwa na operację obronną wykorzystywany jest do wsparcia broniących się wojsk frontu /armii/ w głębiⁱ do przeciwuderzenia frontu /armii/. Przy tym celowość rozbijania zasadniczych zgrupowań uderzeniowych nieprzyjaciela w wyniku uporczywej obrony armii pierwszego rzutu wskazuje na skupienie głównego wysiłku lotnictwa w okresie wsparcia broniących się wojsk w głębi.

Wychodząc z tych przesłanek wariant procentowego podziału wysiłku lotnictwa w operacji obronnej frontu i armii przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Podział wysiłku lotnictwa /WLF i WLA/ w operacji obronnej frontu i armii

Etap /zadanie/ operacji	Wysiłek lotnictwa /%/ w oper. obr.	
	frontu	armii
Zwalczanie wojsk nieprzyjaciela na podejściach	15-20	-
Kontrprzygotowanie	5	5
Odparcie ataku	5-10	10-15
Wsparcie broniących się wojsk w głębi	30-35	35-45
Przeciwuderzenie	15-25	20-30
Odwód dowódcy frontu /armii/ oraz inne zadania w operacji obronnej frontu /np. pierwsze uderzenie jądrowe, zabezpieczenie przelotu AL ND na ZTDW, zwalczanie operacyjnego desantu powietrznego itp./	20-25	10-15

Podział ten jest oczywiście orientacyjny. Właściwości prowadzenia konkretnej operacji obronnej frontu /armii/ mogą podyktować inne proporcje wykorzystania lotnictwa. Podział wysiłku WLF i WLA musi jednak wynikać z zamiaru dowódcy frontu /armii/ o przeprowadzeniu operacji oraz z przewidywanych jej etapów i najważniejszych zadań.

Liczba ładunków jądrowych przydzielona przez ND ZSZ na ZTDW dla WLF na operację obronną frontu zależy od wielu czynników, z których nie bez znaczenia jest posiadana ilość samolotów nosicieli bomb i rakiet jądrowych. Doświadczenia z przeprowadzonych ćwiczeń wskazują, że liczbę tę ustala się w okresie przygotowywania operacji strategicznej czyli najczęściej jeszcze przed wybuchem wojny. W związku z tym, że front /wydzielony ze składu sił zbrojnych PRL/ i jego WLF znajdują się w tym czasie w drugim rzucie ugrupowania strategicznego, a możliwości przestrzenne LMB bazującego na obszarze kraju nie zapewniają głębokiego oddziaływania bojowego, można oczekiwać, że lotnictwo otrzyma niewielką liczbę bomb i rakiet jądrowych. Tezę tę potwierdziło ćwiczenie "Granit-86", w którym WLF dysponowały zaledwie 10 rakietami jądrowymi i ćwiczenie "Sojuz-87", w którym lotnictwu przydzielono 28 ładunków jądrowych.

Podczas przechodzenia frontu do operacji obronnej w pierwszym rzucie strategicznym należy sądzić, że w WLF otrzymają dodatkowe ładunki jądrowe. Mogą to być ładunki jakby zwolnione przez WLF przechodzące z pierwszego rzutu do odwodu i z rezerwy ND ZSZ na ZTDW. Wnioski z analizy sytuacji operacyjnej, jaka w tym czasie może się ukształtować na TDW, a przede wszystkim poważne osłabienie WLF będących dotychczas w pierwszym rzucie i przewaga nieprzyjaciela, wskazują jednak, że WLF mogą otrzymać liczbę ładunków jądrowych zbliżoną do dysponowanych w operacji zaczepnej frontu. Celowość takiego rozwiązania została potwierdzona w treningach "Luty-87" i

"Luty-88", w których WLF na pierwsze operacje obronne otrzymały odpowiednio 180 i 120 bomb i rakiet jądrowych.

Ładunki jądrowe w operacji obronnej wykorzystuje się, podobnie jak w operacjach zaczepnych, wyłącznie według planu frontu. Tradycyjnie już podczas ćwiczeń do pierwszego uderzenia jądrowego wydziela się 60% dysponowanych ładunków, do uderzeń kolejnych 30% i do odwodu dowódcy frontu 10%.

Stosowane rozwiązania praktyczne wydają się zbyt schematyczne. Nie uwzględniają one bowiem nie tylko zakresu zadań wojsk rakietowych frontu i armii w zwalczaniu wojsk i obiektów nieprzyjaciela, ale również konkretnych jego sił, które powinny być zniszczone w pierwszym uderzeniu jądrowym. Należy sądzić, że właśnie te elementy i wynikające z nich potrzeby użycia lotniczych ładunków jądrowych w konfrontacji z posiadaną liczbą samolotów - nosicieli przez WLF mogą decydująco wpływać na podział bomb i rakiet jądrowych.

Jak wynika z badań przewaga nieprzyjaciela na ziemi i w powietrzu, powodująca znacznie większy zakres zadań niż w operacjach zaczepnych przy możliwie mniejszej liczbie lotniczych ładunków jądrowych, wskazuje na celowość użycia zdecydowanej ich większości w pierwszym uderzeniu jądrowym. W warunkach prowadzenia operacji obronnej frontu nie można wykluczyć sytuacji, w której potrzeby frontu spowodują, iż nawet wszystkie samoloty - nosiciele WLF mogą wykonywać uderzenie jądrowe już w pierwszym wylocie jądrowej fazy działań bojowych. Dlatego do pierwszego uderzenia jądrowego, jeśli tylko wystarcza samolotów - nosicieli i jeśli

wymaga tego sytuacja, niekiedy można planować do 80-90% lotniczych bomb i rakiet jądrowych, a pozostałe przeznaczyć do uderzeń kolejnych i odwodu dowódcy frontu.

W toku operacji obronnej front może bronić wybrzeża morskiego, w tym prowadzić operację przeciwdesantową. WLF w operacji przeciwdesantowej wykonują zadania według planu frontu i według decyzji dowódcy armii wyznaczonej do udziału w tej operacji /z wysiłku wydzielonego armii przez dowódcę frontu/. Armia wykorzystuje ponadto własne /etatowe/ wojska lotnicze, a dywizje - eskadry śmigłowców.

Najważniejsze zadania lotnictwa /WLF i WLA/ w operacji przeciwdesantowej przedstawiono w tabeli 3. Głównym zadaniem WLF w operacji przeciwdesantowej jest niewątpliwie zwalczanie okrętów desantowych i transportowców z wojskami desantu podczas przejścia morzem i lądowania. W tym bowiem czasie zatapiając siły floty równocześnie zwalczą się sprzęt bojowy i stan osobowy wojsk desantu. Zadanie to WLF wykonują w ścisłym współdziałaniu z siłami Zjednoczonej Floty Bałtyckiej /okrętami i lotnictwem/, WLF pierwszego rzutu i AL ND na ZTDW. W końcowym okresie realizacji tego zadania również z WRiA oraz WLA broniącej wybrzeża morskiego.

Równoczesne wykonywanie zadań przez WLF w operacji obronnej i przeciwdesantowej spowoduje, że część działań lotnictwa na korzyść broniących się armii będzie pomyślnie wpływała na przebieg walki z desantami. Skuteczne zwalczanie systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, lotnictwa na lotniskach i w powietrzu, systemu dowodzenia i innych obiektów osłabia potencjał bojowy nieprzyjaciela, zmniejsza tempo natarcia jego wojsk i może powodować wykorzystanie niektórych sił /np. lotnictwa/ z innych kierunków /np. z dzia-

Zadania wojsk lotniczych frontu i armii w operacji przeciwdesantowej

Zadania wykonywane według planu frontu	Zadania wykonywane według planu armii
- Zwalczenie desantu morskiego podczas przejścia morzem i lądowania	- Wsparcie lotnicze wojsk armii, w tym:
- Zwalczenie operacyjnego desantu powietrznego podczas przelotu i lądowania /zrzutu/	- zwalczenie desantu podczas lądowania
- Zwalczenie desantu morskiego i powietrznego podczas działań na lądzie	- obezwładnianie punktów i stanowisk dowodzenia
- Izolacja desantu od dopływu świeżych sił i zaopatrzenia	- zwalczanie śmigłowców na lądowiskach
- Zwalczenie desantu podczas ewakuacji i odejścia drogą morską /powietrzną/	- zwalczanie środków ogniowych /artylerii, BWP, czołgów, transporterów itp./ sił głównych i odwodów operacyjnego desantu morskiego i powietrznego
- Zwalczenie lotnictwa /śmigłowców/ nieprzyjaciela na lotniskach /okrętach/ i w powietrzu	- zwalczanie taktycznych desantu powietrznych
- Prowadzenie rozpoznania powietrznego	- zwalczanie desantów podczas załadowania w celu ich ewakuacji
- Transport powietrzny i wykonywanie zadań pomocniczych	- Zwalczenie śmigłowców w powietrzu
	- Prowadzenie rozpoznania powietrznego
	- Transport powietrzny i wykonywanie zadań pomocniczych

Zwalczenie desantu w rejonie ześrodkowania, załadowania i formowania zespołów desantowych przez WLF jest mało prawdopodobne ze względu na bardzo duże odległości między tymi rejonami a lotniskami bazowania LMB. Można oczekiwać, że zwalczenie desantu w tym czasie będzie realizowane przez siły morskie i lotnictwo rakietowe Zjednoczonej Floty Bałtyckiej oraz przez lotnictwo bombowe AL NB na ZTDW.

łań na korzyść desantu morskiego/ przeciwko broniącym się wojskom armii pierwszego rzutu. Takie działania WLF w sposób bezpośredni wpływają na mniejsze zaangażowanie nieprzyjaciela w operacji desantowej i pośrednio sprzyjają siłom własnym uczestniczącym w operacji przeciwdesantowej w rozbiciu desantu morskiego i powietrznego.

Wielkość wysiłku WLF w operacji przeciwdesantowej zależy przede wszystkim od przewidywanego składu bojowego desantu morskiego i powietrznego, zaangażowania innych związków operacyjnych lotnictwa /AL ND na ZTDW, WL ZFB i WL sąsiednich frontów/ oraz sił morskich ZFB do zwalczania desantów.

Wysiłek ten tradycyjnie już ustala ND ZSZ na ZTDW na wniosek dowódcy WL.

Doświadczenia z przeprowadzonych ćwiczeń i treningów wskazują jednak, że organizatorem operacji przeciwdesantowej jest dowódca frontu, a jest ona częścią składową operacji obronnej frontu.

Niekiedy więc dowódca frontu może określać wysiłek WLF do działań w operacji przeciwdesantowej, na podobnej zasadzie jak ustala wysiłek lotnictwa w operacji powietrznodesantowej, prowadzonej w ramach operacji zaczepnej /przeciwnatarcia/ frontu. Warunkiem zastosowania takiego rozwiązania jest oczywiście uzyskanie informacji w ND ZSZ na ZTDW o angażowaniu sił morskich ZFB i lotniczych związków operacyjnych innego podporządkowania organizacyjnego do działań w operacji przeciwdesantowej.

Bez względu na wariant ustalania wysiłku WLF do działań w operacji przeciwdesantowej, wysiłek WLA wyznaczonej do udziału w tej operacji określa dowódca frontu na propozycje dowódcy WLF.

Wielkość wydzielonego wysiłku lotnictwa do działań w operacji przeciwdesantowej może się ukształtować różnie, na co oprócz wymienionych poprzednio uwarunkowań ma wpływ również stosunkowo krótki czas przejścia desantu morzem /około 8-12 godzin/ i prawdopodobnych jego działań na lądzie /około 2-3 doby/. Jeśli się uwzględni możliwości lotnictwa w zakresie odtwarzania gotowości bojowej i konieczność równoczesnych intensywnych działań na rzecz wojsk lądowych w operacji obronnej wówczas okazuje się, że maksymalny wysiłek jaki może być wydzielony do operacji przeciwdesantowej wynosi nie więcej niż 4-5 wylotów WLF i 12-16 wylotów WLA. Potwierdzają to doświadczenia z przeprowadzonych ćwiczeń i treningów, w których wydzielono do działań w tej operacji najczęściej 2-4 wyloty WLF.

Podział wysiłku lotnictwa według etapów /zadań/ operacji przeciwdesantowej, podobnie jak w innych operacjach, dokonuje na szczeblu frontu jego dowódca na wniosek dowódcy WLF, a w armii dowódca armii na propozycje dowódcy WLA.

Wariant procentowego podziału wysiłku lotnictwa w operacji przeciwdesantowej obrazuje tabela 4.

Tabela 4

Podział wysiłku lotnictwa /WLF i WLA/ w operacji przeciwdesantowej

Etap /zadania/ operacji	Wysiłek lotnictwa /%/ w oper. przeciwdesant.	
	frontu	armii
Zwalczanie desantu podczas przejścia morzem	25-40	-
Zwalczanie desantu podczas lądowania	20-25	15-25
Zwalczanie desantu morskiego i powietrznego podczas działań na lądzie	25-30	50-60
Zwalczanie desantu podczas załadowania ewakuacji i odejścia morzem/drogą powietrzną/	5-10	5-10
Inne zadania i odwód dowódcy frontu /armii/	15-20	15-20

Jak wynika z danych zawartych w tabeli główny wysiłek WLF i WLA, wykorzystywany zwłaszcza według planu armii, proponuje się skupić podczas zwalczania desantów prowadzących działania na lądzie. Nie mniej ważnym, a niekiedy wręcz decydującym etapem operacji przeciwdesantowej może być zwalczanie desantu podczas lądowania. Dlatego w tym czasie lotnictwo powinno prowadzić działania z maksymalnym natężeniem, chociaż stosunkowo krótki czas trwania tego etapu uniemożliwia wielokrotne użycie oddziałów WLF i WLA.

Rezultaty i użyteczność wykorzystania wydzielonego wysiłku WLF i WLA w operacji obronnej i przeciwdesantowej w dużej mierze zależą od umiejętnego zastosowania całości lotnictwa i jego poszczególnych rodzajów zgodnie z istniejącymi warunkami i potrzebami wojsk frontu /armii/.

Konieczność równoczesnych działań WLF w operacji obronnej i przeciwdesantowej wymaga intensywnego wykonywania zadań w całym pasie operacji obronnej i na korzyść wojsk broniących wybrzeża morskiego. Jednak równomierne działania w tak szerokim pasie muszą doprowadzić do rozproszenia wysiłku WLF, a w rezultacie do osiągnięcia niewspółmiernie małych, w stosunku do oczekiwań i potrzeb, wyników jego użycia. Aby nie doprowadzić do tak nieracjonalnego zastosowania WLF, sprzyjającego w sumie działaniom zaczepnym nieprzyjaciela, istnieje celowość masowania jego wysiłku na głównym kierunku obrony frontu. Nie może to oczywiście oznaczać ograniczenia działań WLF tylko do tego rejonu. Musi ono bowiem niemal równocześnie ześrodkowywać działania na innych /ważniejszych/ odcinkach obrony i w operacji przeciwdesantowej poprzez przenoszenie wysiłku z jednego kierunku na drugi i okazywanie skutecznego wsparcia armiom na dowolnym /najbardziej zagro-

zonym/ odcinku. Osiągnąć to można w wyniku umiejętnego manewrowania działaniami WLF, co w znacznej mierze pozwala kompensować niedostatek ich sił w stosunku do realnych potrzeb frontu.

Takie użycie WLF w operacji obronnej i przeciwdesantowej możliwe jest tylko poprzez większą centralizację ich wykorzystania na szczeblu frontu niż w operacjach zaczepnych. Wskazuje to na celowość utrzymywania w dyspozycji dowódcy frontu około 70-80% wysiłku LMB, LT i sanitarnego oraz całości wysiłku LM i LR.

Pozostały wysiłek wydziela się do dyspozycji dowódców armii, z tym że w operacji obronnej frontu armii prowadzącej działania na głównym wysiłku obrony celowo jest wyznaczyć większość /do 60%/ wysiłku WLF przewidzianego do wykorzystania przez wszystkie armie. Armie wykorzystują również własne WLA, a zwłaszcza pułki śmigłowców bojowych.

Armie nie mogą jednak w dowolnych etapach operacji obronnej i przeciwdesantowej i w dowolnym czasie wykorzystywać wydzielonych do ich dyspozycji sił WLF. Prowadzą one bowiem działania bojowe także według planu frontu, a w niektórych etapach wyłącznie według decyzji dowódcy frontu^{1/}. Ustaleń dotyczących etapów i czasów użycia WLF zgodnie z decyzjami dowódców armii dokonuje dowódca WLF i przekazuje je do dowództw WLA. Armie mogą natomiast na ogół bez ograniczeń, decydować o użyciu etatowego LML. Z kolei dywizje nie otrzymują wysiłku WLF i pśb WLA. Wykorzystują one rezultaty działań lotnictwa frontu i armii, często realizowane

^{1/} Z reguły wyłącznie według planu frontu WLF wykorzystuje się:
- w operacji obronnej frontu podczas zwalczania podchodzących wojsk nieprzyjaciela, kontrprzygotowania /organizowanego przez front/, odparcia ataku /jeśli jest ono realizowane bezpośrednio po kontrprzygotowaniu/ oraz podczas wprowadzania do bitwy przeciwuderzających wojsk armii drugiego rzutu frontu/;
- w operacji przeciwdesantowej podczas zwalczania desantu na morzu i lądowania oraz w czasie ewakuacji i odejścia morzem

bezpośrednio na ich korzyść /w ramach wsparcia lotniczego wojsk lądowych/ według decyzji dowódcy armii, a niekiedy i dowódcy frontu. Nie wyklucza się przy tym, że w niektórych sytuacjach dowódcy dywizji mogą precyzować obiekty uderzeń śmigłowców bojowych WLA, a także wzywać lotnictwo na pole walki w celu wykonania określonych zadań ogniowych. Zawsze jednak o takich działaniach lotnictwa bezpośrednio na rzecz dywizji decydował będzie dowódca armii.

Natomiast dowódcy dywizji decydują o użyciu etatowych eskadr śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych. Wyposażenie tych eskadr w śmigłowce o różnym przeznaczeniu i walorach bojowych zapewnia ich użycie do prowadzenia rozpoznania powietrznego, poprawiania ognia artylerii, minowania narzutowego /przez śmigłowce posiadające urządzenie "PLATAN"/, zabezpieczenia dowodzenia, realizacji zadań łącznikowych i innych o charakterze pomocniczym.

Warunki prowadzenia operacji obronnej i przeciwdesantowej wywierają również znaczący wpływ na działania rodzajów lotnictwa.

Lotnictwo myśliwskie, we wszystkich dotychczas przeprowadzonych ćwiczeniach i treningach, większością wysiłku /około 70%/ wykonywało zadania w systemie OPL frontu. Pozostały wysiłek wykorzystywany był według planu WLF. Proporcje te wzbudzają wątpliwości.

W operacji obronnej i przeciwdesantowej należy się liczyć z przewagą nieprzyjaciela w powietrzu. W związku z tym LR i LMB WLF wykonujące zadania w głębi jego ugrupowania może być szczególnie zagrożone przeciwdziałaniem myśliwców taktycznych. Wymaga to od własnego IM intensywnych działań związanych z osłoną grup rozpoznawczych i uderzeniowych WLF przed atakami myśliwców nieprzyjacie-

la. Zadanie to może pochłoniąć znaczne siły LM, gdyż jego możliwości w zwalczaniu myśliwców nieprzyjaciela poza własnym polem radiolokacyjnym są stosunkowo niewielkie.

Trzeba również oczekiwać, że samoloty rozpoznawcze systemów PLSS i Assault Breaker, które są celami pierwszej kolejności zwalczania LM, będą o wiele skuteczniej osłaniane w systemie OP nieprzyjaciela niż w operacji zaczepnej frontu. Z tego właśnie powodu walka z tymi samolotami i osłaniającymi je myśliwcami może angażować poważne siły LM.

Nie można ponadto wykluczyć, że znaczny zakres zadań LR i LMB, przekraczający możliwości wykonawcze tych dwóch rodzajów lotnictwa, spowoduje konieczność doraźnego wykorzystywania LM do prowadzenia rozpoznania powietrznego i zwalczania obiektów naziemnych /nawodnych/.

Podkreślenia wymaga również, że w wypadku prowadzenia operacji obronnej i przeciwdesantowej na obszarze kraju znajdują się tu poważne siły WOPK, w tym LM. Znaczna część tych sił, rozmieszczona w obszarze frontu, niejako przy okazji osłania jego wojska przed atakami SNP nieprzyjaciela.

Jak wynika z powyższych rozważań wysiłek LM wydzielany do działań w systemie OPL frontu powinien być mniejszy niż w dotychczasowych rozwiązaniach praktycznych i może wynosić około 50%. Pozostały wysiłek LM celowo jest wykorzystywać według planu WLF do osłony innych rodzajów lotnictwa, zwalczania elementów powietrznych systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i wykonywania innych zadań.

Zadania LM podczas działań w systemie OPL i według planu WLF wykonywane będą tradycyjnymi sposobami. Należy jednak się liczyć z dużą częstotliwością okresów wzmożonego wysiłku LM, zwłaszcza w trakcie wykonywania przeciwuderzeń frontu /armii/, wprowadzania do bitwy drugich rzutów operacyjnych nieprzyjaciela, bezpośredniego przygotowania lądowania jego operacyjnego desantu morskiego i powietrznego oraz w innych sytuacjach.

LMB ma być wykorzystywane zarówno do działań o charakterze operacyjnym jak i taktycznym. Możliwość wykonywania zadań o charakterze operacyjnym przez inne związki operacyjne lotnictwa według planu ND ZSZ na ZTDW lub dowódcy frontu w operacji obronnej i przeciwdesantowej zachęca do użycia znacznej części LMB do zwalczania obiektów rozmieszczonych w strefie taktycznej. Niejednokrotnie LMB musi jednak wykonywać zadania o znaczeniu operacyjnym, aby zapewnić sprzyjające warunki do prowadzenia działań przez wojska lądowe w strefie taktycznej. Z analizy warunków działań lotnictwa podczas prowadzenia operacji obronnej i przeciwdesantowej wynika celowość posiadania przez dowódcę frontu /armii/ niemal ciągłego odwodu sił LMB gotowego do użycia na zagrożonych kierunkach i do wykonywania nieplanowanych zadań, wynikających z rozwoju sytuacji operacyjnej. Ponadto konieczność niszczenia /niezwłocznie po wykryciu lub nawet sposobem samodzielnego poszukiwania i zwalczania/ wybranych obiektów pierwszej kolejności rażenia wskazuje na potrzebę wydzielania części sił LMB do składu grupy rozpoznawczo-uderzeniowej /GRU/ frontu.

Warunki działań WLF w operacjach obronnych zmuszają do wydzielania znacznych sił różnych rodzajów lotnictwa, w tym LMB, w celu

zapewnienia bezpiecznego wykonania zadań w głębi ugrupowania nieprzyjaciela. Wynika stąd celowość wykonywania zadań przez LMB przede wszystkim sposobem uderzeń zmasowanych i grupowych, gdyż wymagają one proporcjonalnie mniejszego zabezpieczenia niż działania systematyczne.

Jednak uderzenia jednoczesne całości /większości/ sił LMB nie zapewniają ciągłości oddziaływania na nieprzyjaciela, co ma szczególne znaczenie podczas wsparcia broniących się wojsk armii. W związku z tym nie można rezygnować z działań systematycznych LMB, ale muszą one być również wszechstronnie zabezpieczone.

Lotnictwo rozpoznawcze WLF w operacji obronnej i przeciwdesantowej, z uwagi na niewielką jego ilość przy bardzo dużej liczbie obiektów niezbędnych do wykrywania i śledzenia, wskazane jest wykorzystywać wyłącznie według planu frontu. Armie do rozpoznania powietrznego mogą wykorzystywać śmigłowce rozpoznawcze i bezpilotowe samoloty rozpoznawcze ze składu WLA oraz nietatowe załogi rozpoznawcze LMB wykonujące zadania według planów armii z wysiłku wydzielonego przez dowódcę frontu.

Organizowanie na szczeblu frontu GRU wymaga zdobywania informacji o najgroźniejszych obiektach nieprzyjaciela w celu ich zwalczania niezwłocznie po wykryciu. Możliwości organów rozpoznawczych wojsk lądowych nie zapewniają poszukiwania wszystkich obiektów, zwłaszcza manewrowych, będących w strefie oddziaływania bojowego GRU. Potwierdza to zasadność rozwiązań stosowanych podczas ćwiczeń, w których niewielkie siły samolotów rozpoznawczych /do klucza/ włączano w skład GRU frontu.

Warunki działań lotnictwa w operacjach obronnych, a zwłaszcza trudności w zapewnieniu wysokiego prawdopodobieństwa pokonania systemu OP nieprzyjaciela, wskazują na celowość ograniczenia samodzielnych działań pojedynczych samolotów rozpoznawczych i ich par, tak charakterystycznych dla użycia LR w operacjach zaczepnych. Wykazują one natomiast na zasadność łączenia działań LR z wylotami LMB. Tylko w niektórych /w wyjątkowych/ sytuacjach nie można wykluczyć samodzielnego wysyłania niewielkich grup LR do prowadzenia rozpoznania powietrznego. W tych warunkach trzeba dążyć do wykorzystywania rezultatów działań innych rodzajów lotnictwa i wojsk lądowych w zakresie zwalczania systemu OPL nieprzyjaciela, co niejednokrotnie może wydłużać trasę lotu załóg rozpoznawczych nad jego terenem.

Lotnictwo transportowe, w tym śmigłowce transportowe, znaczną część zadań w zakresie przewozu wojsk, sprzętu i środków materiałowych wykonuje sposobem jednoczesnego wylotu eskadr i pułków. Niektóre z nich, dotyczące np. zabezpieczenia przebazowania oddziałów WLF na nowe lotniska, a także zadania specjalne śmigłowców transportowych /zadymianie, minowanie itp./ celowo jest wykonywać przez małe grupy samolotów i śmigłowców.

Lotnictwo pomocnicze, wykorzystywane do zabezpieczenia dowodzenia, prowadzenia WRE i wykonywania szeregu doraźnych zadań wynikających z sytuacji bojowej, realizuje działania przede wszystkim wylotami pojedynczych samolotów /śmigłowców/ i ich par. Jedynie w czasie zmasowanych i grupowych uderzeń WLF wskazane jest dyżurowanie w powietrzu kluczy śmigłowców WRE, obezwładniających zakłóceniami system OPL i dowodzenia nieprzyjaciela.

WLA /pułki śmigłowców bojowych/ stanowią swego rodzaju odwody przeciwpancerne dowódców armii, wykorzystywane przede wszystkim do zwalczania nacierających lub broniących się pododdziałów czołgów i środków opancerzonych nieprzyjaciela. Przebieg operacji obronnej może jednak spowodować celowość skoncentrowania całości wysiłku lotnictwa, w tym pśb WLA, na najbardziej zagrożonym kierunku obrony. W takiej sytuacji wskazane jest okresowe wykorzystywanie tych pułków według planu frontu. Dotyczyć to może zwłaszcza pśb armii będącej w drugim rzucie ugrupowania frontu.

Z oceny potrzeb i warunków użycia śmigłowców bojowych w operacji obronnej i przeciwdesantowej wynika, że z reguły powinny one wykonywać uderzenia jednoczesne całością lub większością sił pułku. Częściej niż w operacjach zaczepnych, a zwłaszcza w czasie wsparcia broniących się wojsk w głębi, można oczekiwać działań śmigłowców z zasadzek ogniowych, a podczas zwalczania śmigłowców nieprzyjaciela w powietrzu - działań małych grup śmigłowców bojowych ze stref dyżurowania w powietrzu i potęgowania ich działań przez siły dyżurujące na lądowiskach.

Skuteczne wykonywanie zadań przez WLF i WLA w operacji obronnej i przeciwdesantowej wymaga odpowiedniego ugrupowania lotnictwa. Zasady ugrupowania WLF i WLA są niemal takie same jak w operacjach zaczepnych. WLF /WLA/ mają być rozmieszczone w rejonie ugrupowania frontu /armii/, chociaż głębokość bazowania pułków lotnictwa oraz oddalenie punktów dowodzenia i naziemnych elementów zabezpieczenia operacyjnego od rubieży styczności bojowej wojsk powinno być nieco większe niż w działaniach zaczepnych. Z góry jednak należy przewidzieć zmiany w ugrupowaniu, zwłaszcza WLF, wynikające z potrzeby przenoszenia działań z operacji obronnej na przeciwdesantową, okresowego ześrodkowania wysiłków na określonym kierunku.

nku obrony lub wymuszonego wycofywania lotnictwa pod naporem naciera-
jących wojsk nieprzyjaciela. Aby małe, mobilne tyły oddziałów lotnic-
twa nie ograniczały lub niekiedy wręcz uniemożliwiały niezbędnych
zmian w ugrupowaniu WLF celowe jest przygotowanie wybranych lotnisk
jako interfunkcjonalnych, przystosowanych do krótkotrwałego bazowa-
nia różnych typów samolotów. Rozmieszczone w ich składach różnoro-
dne środki materiałowe i techniczne umożliwią personelowi naziemnemu
/dowiezionemu np. transportem powietrznym/ zorganizowanie doraźnego
bazowania pułków na nowych lotniskach i ich niezbędne zabezpieczenie.
Rozwiązanie takie okresowo prawie uniezależnia rzuty bojowe pułków od
kołowych rzutów naziemnego zabezpieczenia, co daje większe gwarancje
terminowych zmian w ugrupowaniu WLF.

Kształtujące się sposoby i warunki użycia WLF i WLA w operacji obro-
nnej wskazują również na wysokie wymagania w zakresie dowodzenia,
współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa. Problematy-
ka ta ustalana jest podczas przygotowania WLF i WLA do działań w opera-
cji obronnej i przeciwdesantowej. Następnie zaś korygowana w toku pro-
wadzenia operacji, odpowiednio do zmian w sytuacjach operacyjnych.

Przygotowanie WLF /WLA/ do działań w wymienionych operacjach jest
elementem składowym przygotowania frontu /armii/ do tych operacji.
Na podstawie treści dyrektywy operacyjnej i zarządzeń bojowych ND ZSZ
na ZTDW /wstępnych zarządzeń bojowych WLF i dyrektywy operacyjnej
frontu /dowódca WLF /WLA/ przystępuje do wypracowania propozycji dzia-
łań bojowych lotnictwa w operacji obronnej i przeciwdesantowej.

Przewiduje się, że dowódca WLF /WLA/ powinien uczestniczyć w
wypracowaniu zamiaru dowódcy frontu /armii/ o przeprowadzeniu operacji
i wówczas meldować te propozycje. Podstawę do sprecyzowania tych
propozycji, oprócz danych uzyskanych od przełożonego, stanowi
również koncepcja wypracowywanego zamiaru dowódcy frontu /armii/.

Propozycje dowódcy WLF /WLA/, ustalone w wyniku oceny sytuacji przy pomocy zastępców i oficerów sztabu, mają z reguły charakter zamiaru działań bojowych /użycia/ lotnictwa w operacji obronnej. Wskazane jest, aby propozycje te między innymi zawierały: koncepcję użycia lotnictwa; wstępny podział wysiłku według etapów, kierunków i zadań operacji; ogólną koncepcję wykorzystania rodzajów lotnictwa i ładunków jądrowych; ugrupowanie operacyjne WLF /WLA/ oraz generalne idee dowodzenia, współdziałania i zabezpieczenia.

Przyjęte /zatwierdzone/ przez dowódcę frontu /armii/ propozycje i zamiar o przeprowadzeniu operacji obronnej i przeciwdesantowej stanowią podstawę do powzięcia decyzji o użyciu lotnictwa w tych operacjach i planowania jego działań bojowych.

Przeprowadzone obserwacje podczas ćwiczeń wskazują, że decyzje o udziale lotnictwa w operacji obronnej i przeciwdesantowej dowódca /WLF /WLA/ wypracowuje w obowiązującym trybie, korzystając z szerokiej pomocy oficerów sztabu /WLF /WLA/. Jednocześnie odbywa się proces planowania działań bojowych lotnictwa, ściśle zsynchronizowany z planowaniem przez sztab frontu /armii/ operacji. Podczas planowania przedstawiciele WLF /WLA/ współpracują przede wszystkim z oficerami zarządu /oddziału/ rozpoznawczego i operacyjnego, szefostw WRiA oraz WOPL. Sztab WLF współpracuje również z sąsiednimi związkami operacyjnymi lotnictwa, które mają prowadzić działania w operacji według planu frontu, a także wykorzystuje informacje uzyskane przez swoich przedstawicieli w ND ZSZ na ZDW.

Rezultaty planowania działań bojowych lotnictwa odzwierciedla się na mapie i uzupełnia legendę. Przy tym sporządza się jeden /wspólny/ plan obrazujący działania lotnictwa we wszystkich operacjach o charakterze obronnym. Celowo jest, aby plan taki

opracowany był w kilku wariantach, stosowanie do przewidywanych działań nieprzyjaciela i wojsk frontu /armii/. Słuszność takiego rozwiązania potwierdziły już doświadczenia z użycia lotnictwa radzieckiego w operacjach obronnych prowadzonych w drugiej wojnie światowej, kiedy to plany zestawiano, nawet w 4-5 wariantach.

W procesie przygotowania lotnictwa do działań w operacji ważne znaczenie posiada terminowe postawienie /przekazanie/ zadań podwładnym oraz zorganizowanie dowodzenia, współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych.

Potrzeba użycia lotnictwa na szerokim froncie /na kilku kierunkach/ manewrowanie siłami, doraźne korzystanie z różnych lotnisk i inne uwarunkowania wynikające z działań w operacji obronnej i przeciwdessantowej wskazują na celowość przygotowywania dodatkowych punktów dowodzenia /ZSD, WSD, PNL i innych/ lub tylko zgromadzenia środków umożliwiających szybkie ich uruchomienie w przewidywanych rejonach działań. Rozwiązanie takie zmusza do wydzielenia i rozmieszczenia w terenie dodatkowych środków dowodzenia lub przynajmniej częściowego wykorzystywania punktów dowodzenia systemu OP do dowodzenia WLF. Właściwości działań obronnych wymagają również terminowego rozwijania, pełnego wyposażenia i precyzyjnego funkcjonowania punktów dowodzenia lotnictwem rozmieszczanych przy SD oddziałów /ONL, PNL/, związków taktycznych /GDL/ i związków operacyjnych /SD WLF i SD WLA/ wojsk lądowych. Te punkty dowodzenia, z zasady dwupołożeniowe, mają jednocześnie zapewnić współdziałanie lotnictwa z wojskami lądowymi oraz bezpieczeństwo działania samolotów i śmigłowców w strefach ognia naziemnych środków OP.

Warunki prowadzenia operacji obronnej znacznie zaostrzają wymagania WLF /WLA/ z wojskami lądowymi, ZFB, innymi związkami operacyjnymi lotnictwa i wewnątrz ugrupowań lotnictwa. Warunki te spowodują, że nawet szczegółowo zorganizowane i uzgodnione współdziałanie lotnictwa ze współwykonawcami zadań może szybko ulegać dezaktualizacji. Spowoduje to potrzebę systematycznego korygowania wcześniej dokonanych ustaleń i bieżącego organizowania współdziałania w toku prowadzenia operacji.

Aby więc uniknąć ciągłego odtwarzania współdziałania wskazane jest dokonywanie generalnych ustaleń na operację obronną i przeciwdesantową, a dokładnie problematykę tę rozpatrywać przed każdymi wspólni prowadzonymi działaniami.

Dla ogólnego i doraźnego uzgadniania współdziałania oraz zapewnienia dokładnej jego realizacji wskazana jest wymiana grup operacyjnych między WLF a ZFB i frontem /WLF/ pierwszego rzutu. Celowa jest także obecność na SD frontu /WLF/ przedstawicieli AL ND na ZTDW. Ścisłe współdziałanie uzgadniane jest również z wojskami stacjonarnego systemu OP.

W czasie działań obronnych szczególnej troski wymaga utrzymanie ciągłego współdziałania WLF /WLA/ z WRiA, WOPL oraz wojskami armii /dywizji/ pierwszego rzutu. Zmienność sytuacji bojowej może bowiem zakłócać nie tylko organizację ale i realizację przyjętych ustaleń. Dlatego też konieczne jest systematyczne synchronizowanie działalności ogniowej lotnictwa i z uderzeniami wojsk raketowych i ogniem artylerii w ramach porażenia jądrowego i ogniowego nieprzyjaciela oraz operatywne funkcjonowanie punktów dowodzenia lotnictwem, które mają zapewnić jego współdziałanie z wojskami lądowymi.

Nowych rozwiązań organizacyjnych, przystosowanych do warunków prowadzenia operacji obronnej i przeciwdesantowej na terytorium kraju, wymaga zabezpieczenie działań bojowych lotnictwa.¹

Z warunków tych wynika celowość zintegrowania polowego systemu zabezpieczenia techniczno-specjalnego i tyłowego WLF /WLA/ ze stacjonarnym systemem zaspokajania potrzeb technicznych i tyłowych lotnictwa oraz ścisłej koordynacji w tym zakresie z przedsięwzięciami realizowanymi w wojskach OP. Doświadczenia z ćwiczeń wskazują jednocześnie na potrzebę utworzenia jednolitego pola radiolokacyjnego i systemu punktów naprowadzania lotnictwa na cele powietrzne w ramach ubezpieczenia lotów WLF i OP, połączenia ich zabezpieczenia meteorologicznego i ratownictwa lotniczego, uwzględniania wspólnych działań w zakresie WRE i maskowania oraz uzgodnienia innych rodzajów zabezpieczenia bojowego.

Proponowane rozwiązania integrujące i koordynujące uproszczają i ułatwiają zabezpieczenie działań bojowych lotnictwa, a także sprzyjają zachowaniu jego większej żywotności. WLF /WLA/ mogą bowiem wykorzystać funkcjonującą na terytorium kraju infrastrukturę zabezpieczającą działalność pokojową lotnictwa wzbogaconą o zespolone i zsynchronizowane z wojskami OP działania zabezpieczające, właściwe dla operacji obronnej i przeciwdesantowej. W sumie takie rozwiązania powinny przyczynić się do bardziej skutecznych działań WLF /WLA/ we wszystkich etapach operacji obronnej i przeciwdesantowej.

Po zakończeniu działań w operacji przeciwpowietrznej WLF dyslokowane na obszarze kraju wezmą udział w zwalczaniu nacierających zgrupowań uderzeniowych nieprzyjaciela i w osłonie wojsk frontu organizującego operację obronną^{1/}.

^{1/} Równocześnie będą one zwalczały siły morskie nieprzyjaciela operujące na Morzu Bałtyckim. Działania te będą realizowane przede wszystkim w ramach obrony wybrzeża oraz bezpośrednio na korzyść Marynarki Wojennej /2 Floty ZFB/ i armii organizującej tę obronę.

Zwalczanie podchodzących do Odry i Nysy wojsk nieprzyjaciela realizowane będzie w obszarze obrony frontu pierwszego rzutu i bezpośrednio na jego korzyść^{2/}.

Nie można więc wykluczyć, że część tych działań, zwłaszcza na dalekich podejściach, może być prowadzona według planu ND ZSZ na ZTDW lub dowódcy frontu pierwszego rzutu /zgodnie z wysiłkiem ustalonym przez ND/, a następnie /bliżej taktycznej strefy obrony/ według decyzji dowódcy drugorzutowego frontu.

Uderzenia WLF w tym czasie celowo jest koncentrować na zwalczaniu czołowych BPanc /BZ/ zasadniczych zgrupowań uderzeniowych, bliższych odwodów operacyjnych i obiektów pierwszej kolejności rażenia /SD, systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, raketowych środków napadu jądrowego i śmigłowców przeciwpancernych na lądowiskach/. W wyniku dezorganizowania natarcia wojsk nieprzyjaciela na podejściach do Odry i Nysy oraz zmniejszania potencjału bojowego jego najważniejszych obiektów, maleje tempo działań zaczepnych i wzrasta trwałość obrony frontu pierwszego rzutu. Sprzyja to organizowaniu skutecznej obrony frontu drugiego rzutu. Działania te WLF prowadzą uderzeniami jednoczesnymi zgodnie z wcześniej opracowanym planem. W rezultacie działań obronnych frontu pierwszego i części drugiego rzutu, a także użycia WLF pierwszego i drugiego rzutu oraz AL ND na ZTDW nieprzyjaciel może nie sforsować z marszu granicznych i powstaną warunki do przeprowadzenia kontrprzygotowania.

Lotnicze kontrprzygotowanie prowadzone jest w ślad za uderzeniami raket i ogniem artylerii m. in na bliżej rozmieszczone środki systemu OPL w korytarzu przelotu WLF. W kontrprzygotowaniu

-----
^{2/} Pośrednio działania te będą prowadzone już w interesach przyszłej operacji obronnej frontu.

wskazany jest jednoczesny wylot WLF w ugrupowaniu operacyjno-taktycznym składającym się z rzutu zabezpieczenia, rzutu uderzeniowego i odwodu.

Rzut zabezpieczenia ma obezwładnić system OP nieprzyjaciela, w tym LM na lotniskach i w powietrzu, a także zapewnić /poprzez rozpoznanie bezpośrednie, oznaczanie obiektów działań itp./ grupom uderzeniowym wykonanie ataku bezpośrednio z trasy.

Rzut uderzeniowy, wykorzystując rezultaty działań rzutu zabezpieczenia przede wszystkim zwalcza systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, system dowodzenia, lotnictwo taktyczne na wysuniętych lotniskach, śmigłowce przeciwpancerne na lądowiskach i wojska zgrupowania uderzeniowego nieprzyjaciela. Lotnictwo ze składu odwodu zwalcza obiekty, które nie zostały obezwładnione przez rzut uderzeniowy /w tym nowo wykryte cele pierwszej kolejności rażenia/, a także prowadzi rozpoznanie rezultatów uderzeń i bezpośrednio na korzyść kolejnych działań lotnictwa oraz WRiA.

Podczas odpierania ataku nieprzyjaciela szczególna rola przypada śmigłowcom bojowym. Powinny one w tym czasie wręcz towarzyszyć broniącym się wojskom i wspólnie z OZap /także śmigłowc^{ami} posiadającymi urządzenia "PLATAN"/ i OPpanc niszczyć nacierające pododdziały pancerne i zmechanizowane sił głównych nieprzyjaciela. LMB, również w ogniowym współdziałaniu ze związkami taktycznymi pierwszego rzutu ugrupowania obronnego frontu /armii/ wykonując uderzenia kolejne, często na wezwanie z pola walki, zwalcza brygady pancerne i zmechanizowane na głównych kierunkach uderzeń oraz odwody dywizyjne i korpuśne potęgujące uderzenia na kierunkach włamań.

Działania lotnictwa podczas walki o utrzymanie taktycznej strefy obrony i wzbraniania przerwania się nieprzyjaciela w głąb ugrupowania obronnego frontu /armii/ obejmują przede wszystkim lotnicze wsparcie broniących się wojsk w głębi. Wysiłek WLF skupia się na obezwładnieniu zgrupow

pancernych, zwalczaniu odwodów operacyjnych w celu ich izolowania od rejonu działań bojowych i niszczeniu obiektów pierwszej kolejności rażenia. Ważnym zadaniem, wykonywanym również przez WLA, będzie zwalczanie desantów powietrznych. Śmigłowce koncentrują uderzenia na pododdziałach pancernych i opancerzonych nacierających w pierwszym rzucie zgrupowania uderzeniowego nieprzyjaciela. Zwalczają one także śmigłowce przeciwpancerne nieprzyjaciela wspierające wojska lądowe.

Równocześnie z wykonywaniem tych zadań WLF prowadzą intensywną walkę o panowanie w powietrzu. Aktywność tej walki wzrasta przed wykonaniem przeciwuderzeń armii, gdyż osłabienie przewagi nieprzyjaciela w powietrzu lub wywalczenie taktycznego panowania w powietrzu jest jednym z warunków pomyślnej realizacji zadań przez przeciwuderzające dywizje. Wywalczenie lokalnego panowania w powietrzu jest również niezbędne przed przeciwuderzeniem frontu.

Działania WLF /WLA/ w lotniczym zabezpieczeniu przeciwuderzających wojsk frontu /armii/ są podobne do działań związanych z wprowadzeniem do bitwy drugiego rzutu frontu /armii/ w operacji zaczepnej. Występujące różnice, wynikające z warunków prowadzenia operacji obronnej są na tyle niewielkie, że nie ma potrzeby ich prezentowania w tym materiale.

We wszystkich etapach operacji obronnej ważne zadania wykonują inne rodzaje lotnictwa. LM zwalczą lotnictwo nieprzyjaciela w powietrzu podczas osłony grup rozpoznawczych i uderzeniowych WLF oraz w czasie osłony wojsk i obiektów frontu /armii/. Częścią wysiłku niszczy również samoloty rozpoznawcze systemów rozpoznawczo-uderzeniowych nieprzyjaciela. Największą aktywność działań LM osiąga w czasie kontrprzygotowania i wykonywania przeciwuderzeń

frontu /armii/, a także podczas odpierania ataku zgrupowań uderzeniowych nieprzyjaciela, wprowadzania do bitwy odwodów operacyjnych, forsowania przeszkód wodnych i w innych najważniejszych zadaniach operacji.

LR wykrywa i śledzi najgroźniejsze elementy ugrupowania nieprzyjaciela, kontroluje przegrupowania odwodów, rezultaty uderzeń WLF oraz WRiA, a także wykonuje inne zadania umożliwiające dowódcy frontu /armii/ szybkie reagowanie za zamianami w sytuacji i korygowanie wcześniej powziętych decyzji o prowadzeniu operacji.

Transport powietrzny wojsk i sprzętu bojowego umożliwia w stosunkowo krótkim czasie wzmocnić ugrupowanie obronne na zagrożonym kierunku lub zorganizować doraźną /kolejną/ rubież obrony. Natomiast interwencyjny dowóz środków materiałowych sprzyja ciągłości działań broniących się wojsk, zwłaszcza na głównych kierunkach uderzeń nieprzyjaciela i walczących w okrążeniu lub oderwaniu od sił głównych.

Pomyślnemu przebiegowi operacji obronnej frontu /armii/ sprzyjają również zadania pomocnicze lotnictwa, a zwłaszcza minowanie manewrowe, zadymianie, oślepienie dymami, zabezpieczenie dowodzenia i inne. W trakcie prowadzenia działań w operacji obronnej lotnictwo będzie równocześnie wykonywało zadania w operacji przeciwdesantowej.

Podczas przejścia morzem wysiłek WLF koncentruje się na rozpoznaniu i zwalczaniu okrętów desantowych i transportowych przewożących siły główne desantu. Wskazane jest ponadto niszczenie okrętów dozoru radiolokacyjnego i grup okrętów wsparcia ogniowego. Przy tym zwalczanie fregat i niszczycieli z grup wsparcia ogniowego jest z zasady niezbędne ze względu na ich silną i dalekonośną OPL oraz rozmieszczenie /w ugrupowaniu marszowym/ w ochronie bezpośredniej okrętów desantowych.

Ze względu na stosunkowo krótki czas przejścia desantu morzem w możliwej strefie oddziaływania bojowego WLF, działania lotnictwa celowo jest prowadzić sposobem jednego-dwóch jednoczesnych wylotów. Nie można jednak wykluczyć działań urzutowanych między uderzeniami grupowymi, w których pododdziały LMB mogą zwalczać pojedyncze okręty lub ich niewielkie grupy, nie osłaniane przez LM i posiadające stosunkowo słabą OPL.

W czasie lądowania, oprócz okrętów desantowych i transportowców celowe jest zwalczanie przede wszystkim okrętu dowodzenia lądowaniem, okrętów wsparcia ogniowego uczestniczących w ogniowym przygotowaniu lądowania oraz okrętów grupy trałowo-minowej próbujących dokonać przejść w zagrodach minowych rozmieszczonych na podejściach do brzegu. Jednocześnie częścią sił LMB, a zwłaszcza śmigłowców bojowych zwalczą się fale kutrów i małych okrętów desantowych idących do punktów lądowania oraz taktyczne desanty powietrzne podczas lotu i działań bojowych.

Po odtworzeniu gotowości bojowej i osiągnięciu zdolności do dalszych działań lotnictwo zwalczą podchodzące nowe fale kutrów i okrętów i nie dopuszcza do wysadzenia na brzeg świeżych sił desantu. Zasadnicze uderzenie LMB wykonuje się natomiast na okręty transportowe z drugim rzutem desantu.

W pozostałych etapach operacji przeciwdesantowej działania lotnictwa są podobne do działań na rzecz broniących się wojsk lądowych i dlatego nie będą rozpatrywane.

Podczas prowadzenia działań przez lotnictwo w operacji obronnej i przeciwdesantowej będą istniały trudne warunki wykonania zadań. Stworzą one potrzebę częstego korygowania wcześniej zaplanowanych zadań i sposobów ich wykonywania, zmuszą do systematycznego manewru siłami lotnictwa na ziemi i w powietrzu, a także do ciągłego uzgadniania współdziałania i szczególnej troski o wszelkie strony zabezpieczenia działań bojowych.

Właściwości prowadzenia tych działań wymagać więc będą wysokiej operatywności dowodzenia i właściwego przygotowania psychofizycznego całego składu osobowego lotnictwa. Od jego postawy, odporności, odwagi i zrozumienia sytuacji zależą będą wyniki działań w obronie, które zadecydują przecież o możliwościach przejścia frontu /armii/ do zwrotów zaczepnych.

Prowadząc działania w operacji obronnej lotnictwo powinno być zawczasu przygotowane do wykonywania zadań, które mają stworzyć dogodne warunki wojskom frontu do przeciwnatarcia. W związku z tym przed rozpoczęciem przeciwnatarcia musi ono wziąć udział w walce o panowanie w powietrzu. Jego wywalczenie determinuje bowiem skuteczne prowadzenie działań zaczepnych przez wojska lądowe. W czasie przeciwnatarcia WLF /WLA/ będą wykonywały zadania takie same jak w operacji zaczepnej.

Warunki wykonania tych zadań mogą być nieco trudniejsze niż w operacji zaczepnej, ale będą niewątpliwie łatwiejsze niż w operacji obronnej frontu /armii/. Należy więc przewidywać większą skuteczność działań WLF /WLA/ na rzecz nacierających wojsk frontu /armii/. Wymaga to jednak szczegółowego przygotowania lotnictwa /jeżeli w czasie prowadzenia operacji obronnej/ do działań w przeciwnatarciu, zgromadzenia niezbędnych zapasów materiałowych, uzupełnienia strat oraz przywrócenia sprawności technicznej uszkodzonych samolotów, śmigłowców i sprzętu naziemnego.

3. POGLĄDY NA UŻYCIĘ LOTNICTWA W OPERACJACH OBRONNYCH PREZENTOWANE NA SYMPOZJACH I NARADACH NADKOWYCH

3.1. Poglądy prezentowane na ^anaradzie naukowej w DWL /kwiecień 1987r./.

Udział wojsk lotniczych frontu w operacji przeciwpowietrznej

Przewiduje się, że w warunkach przedłużającego się okresu napięcia w stosunkach politycznych między "Wschodem" a "Zachodem" siły zbrojne NATO mogą rozpocząć działania wojenne na europejskim TDW

zmasowanym uderzeniem sił powietrznych i niemal równoczesnym przejściem do operacji zaczepnych sił lądowych i morskich z zastosowaniem konwencjonalnych środków rażenia.

Takie zaskakujące rozpoczęcie działań wojennych może zmusić stronę przeciwną - ZSZ UW do prowadzenia strategicznej operacji obronnej, której pierwszym elementem będzie operacja przeciwpowietrzna na TDW.

Celem operacji przeciwpowietrznej na TDW, organizowanej przez dowództwo ZSZ UW, jest załamanie /zerwanie/ powietrznej operacji zaczepnej nieprzyjaciela, przede wszystkim przez zwalczanie SNP w powietrzu oraz w możliwie szerokim zakresie również na ziemi. Wynika z tego, że operacja przeciwpowietrzna będzie się składać z dwóch części: obronnej /zwalczanie SNP w powietrzu/, uznawanej za główną, oraz zaczepnej /zwalczanie SNP i innych obiektów na ziemi/.

Przewiduje się, że w obydwu częściach operacji przeciwpowietrznej będą uczestniczyły wydzielone siły z WLF, w tym również WLF drugiego rzutu ugrupowania strategicznego ZSZ UW. W części obronnej uczestniczyć ma całość sił lotnictwa myśliwskiego oraz pułki lotnictwa myśliwsko-bombowego wyposażone w samoloty Lim-6 bis. Dowodzić tymi siłami mają organizatorzy tej części operacji przeciwpowietrznej na obszarze kraju - dowódca WOPK lub dowódca frontu /dowódca WOPL frontu/. W części zaczepnej operacji przeciwpowietrznej uczestniczyć będzie lotnictwo myśliwsko-bombowe oraz częściowo lotnictwo rozpoznawcze i myśliwskie, a dowodzić tymi siłami ma dowódca WLF.

Zwalczanie lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu przez lotnictwo myśliwskie WLF /w systemie OPK lub OPL wojsk/ jest od dawna ustalone, wielokrotnie sprawdzone i nie nastręcza większych trudności. Sprecyzowania wymaga jedynie dowodzenie pułkami lotnictwa myśliwskiego /stawianie zadań bojowych, przywiązanie do P1SD WOPK, naprowadzanie i inne/. Coraz wyraźniej uwidacznia się ograniczona rola dowództwa DLM podczas działań podległych jej p1m w systemie OPK. Budzi również wątpliwości dalsze wykorzystywanie samolotów Lim-6 bis do zwalczania współczesnych ŚNP nieprzyjaciela.

W części zaczepnej operacji przeciwpowietrznej WLF, przede wszystkim siłami LMB, mogą być wykorzystywane do zwalczania lotnictwa nieprzyjaciela na lotniskach, obezwładnienia naziemnych środków OPL, określonych obiektów systemu dowodzenia lotnictwem i innych. Zadania te WLF będą wykonywać według planu dowódcy ZSZ UW /dowódcy sił zbrojnych na TDW/, w formie 2-3 uderzeń zmasowanych z zasady w ścisłym współdziałaniu z lotnictwem innych frontów i ND.

WLF mogą wykonywać zadania bojowe /uczestniczyć/ w operacji przeciwpowietrznej 2-3 i więcej dni. Przewidywany charakter operacji przeciwpowietrznej pozwala sądzić, że LM WLF będzie w niej działał z maksymalnym wysiłkiem /3-5 wylotów w ciągu doby/. Natomiast LMB, jak również i pozostałe rodzaje lotnictwa, wysiłkiem znacznie mniejszym /1-2 wyloty na dobę/. Twierdzenia te wynikają z doświadczeń uzyskanych w czasie ćwiczeń i treningów i wyraźnie wskazują, że nie można planować jednakowego wysiłku dla wszystkich rodzajów lotnictwa uczestniczących w operacji przeciwpowietrznej.

WLF będą wykonywać zadania bojowe w operacji przeciwpowietrznej z zasady z bazowania pokojowego. Bazowanie takie zapewnia wykonywa-

nie przewidywanych zadań bojowych zarówno w części obronnej, jak i zaczepnej tej operacji. Dążenie do okresowego przebazowania części sił WLF /LMB, LR/ do wschodniej części PRL nie jest uzasadnione. Bazowanie takie ułatwiłoby zachowanie zdolności bojowej lotnictwa, ale wręcz uniemożliwiło wykonywanie zadań o charakterze zaczepnym. Uzasadnionym wydaje się dążenie do rozśrodkowania sił WLF na lotniska zapasowe i z takiego ugrupowania prowadzenie działań bojowych podczas operacji przeciwpowietrznej. Rozśrodkowanie sił WLF /wyprowadzenie ich spod uderzenia/ powinno być wykonane przed pierwszym uderzeniem SNP nieprzyjaciela. Nie można wykluczyć realizacji tego przedsięwzięcia już w trakcie uderzeń nieprzyjaciela z powietrza, to znaczy już podczas wykonywania zadań obronnych i zaczepnych w operacji przeciwpowietrznej.

Wyprowadzenie sił WLF spod pierwszego uderzenia na lotniska zapasowe lub do wykonania zadań bojowych mogą ułatwić wcześniej /w czasie pokoju/ opracowane plany realizacji takich przedsięwzięć.

Lotnictwem myśliwskim WLF /pułkami LM/ działającymi w czasie operacji przeciwpowietrznej w systemie OPK, na zasadach operacyjnego podporządkowania, dowodzić będą dowódcy korpusów OPK. Rola dowódców DLM i WLF sprowadzi się do nadzoru nad właściwym wykorzystaniem p/m, zgodnie z ustalonymi zasadami i realnymi ich możliwościami. Celowe jest zatem dalsze utrzymywanie przedstawicieli dowództwa WLF i DLM w korpusach OPK. Związkami taktycznymi i oddziałami pozostałych rodzajów lotnictwa w czasie operacji przeciwpowietrznej dowodzi dowódca WLF ze SD Wojsk Lotniczych, a po rozwinięciu polowego systemu dowodzenia z PISD WL i OPL frontu.

Zabezpieczenie działań bojowych WLF /bojowe, techniczno-specjalne i tyłowe/ podczas operacji przeciwpowietrznej musi uwzględniać warunki działań bojowych, a szczególnie przewidywane rezult-

taty pierwszych uderzeń ŚNP nieprzyjaciela na lotniska WLF.

Przygotowując i prowadząc działania bojowe WLF w operacji przeciwpowietrznej konieczne jest traktowanie ich jako swego rodzaju awangardy, a nawet pozycji wyjściowej do działań w kolejnych operacjach obronnych /frontowej i przeciwdesantowej/ prowadzonych na obszarze kraju.

Działania bojowe wojsk lotniczych w operacji obronnej frontu

Zgodnie z kształtującymi się poglądami i stosowanymi założeniami podczas ćwiczeń i treningów, w czasie zagrożenia wojennego /OWSGB/ lub już po rozpoczęciu działań wojennych przez nieprzyjaciela, front polski może otrzymać zadanie zorganizowania obrony na obszarze PRL wzdłuż Morza Bałtyckiego oraz Odry i Nysy Łużyckiej. Celem operacji obronnej frontu drugiego rzutu będzie przede wszystkim zadanie zgrupowaniem uderzeniowym i desantom operacyjnym nieprzyjaciela maksymalnych strat, załamania jego działań zaczepnych oraz stworzenie niezbędnych warunków do utworzenia zgrupowania uderzeniowego /z wojsk własnych i sojusznicznych/ i przejścia do przeciwnatarcia lub operacji zaczepnej.

Będą to praktycznie dwie operacje: frontowa operacja obronna /na kierunku zachodnim/ i operacja przeciwdesantowa /prowadzona na kierunku północnym/, stanowiąca jednak element składowy operacji frontowej. W obydwu tych operacjach wezmą udział WLF, a działania w nich będą kontynuacją ich działań w operacji przeciwpowietrznej.

Zadania WLF w tych operacjach obronnych niewiele będą odbiegać od zadań bojowych wykonywanych w operacjach zaczepnych. I w tych operacjach wyraźnie preferować się będzie zwalozanie środków jądrowych, odwodów operacyjnych, ŚNP, ODES, rozpoznanie powietrzne i wsparcie walczących /broniących się/ wojsk.

Diametralnie różne będą jednak warunki wykonywania przez WLF tych zadań. Przede wszystkim z zasady nieprzyjaciel będzie posiadał przewagę w powietrzu. Do niego będzie należała inicjatywa w skali strategicznej i operacyjnej, WLF i infrastruktura lotnicza po uderzeniach SNP nieprzyjaciela mogą być w znacznym stopniu osłabione.

Właściwości frontowej operacji obronnej i operacji przeciwdesantowej - ich charakter, szerokość i usytuowanie pasów i rubieży obrony - wykluczają efektywne działania WLF w tych operacjach z ugrupowania pokojowego lub poprawionego do operacji przeciwpowietrznej. WLF należy ugrupować przed rozpoczęciem działań w tych operacjach, zgodnie z decyzją dowódcy frontu o ich prowadzeniu.

Ugrupowanie WLF powinno zapewniać równoczesne działanie we frontowej operacji obronnej na kierunku zachodnim i przeciwdesantowej na kierunku północnym z możliwością okresowego koncentrowania wysiłku lotnictwa na jednej z tych operacji /na jednym kierunku/.

Ugrupowanie WLF i przygotowana sieć lotnisk zapasowych ma również umożliwić przeprowadzenie manewrów oddziałami różnych rodzajów lotnictwa na wymienione kierunki, a także okresowe lub systematyczne wycofywanie lotnictwa wraz z opuszczającymi kolejno rubieże wojskami lądowymi.

Doświadczenia z ćwiczeń i treningów wskazują, że model ugrupowania WLF w operacji obronnej na obszarze kraju, w generalnych zarysach, nie powinien odbiegać od modelu ugrupowania WLF w operacji zaczepnej frontu.

Plan ugrupowania WLF we frontowej operacji obronnej i operacji przeciwdesantowej powinien być przygotowany w czasie pokoju

i napewno będzie on aktualizowany po rozpoczęciu działań wojennych. Przegrupowanie WLF do operacji obronnych /frontowej i przeciwdesantowej/ może być przeprowadzone w końcowej fazie operacji przeciwpowietrznej lub po jej zakończeniu. Wyniki operacji przeciwpowietrznej mogą wpłynąć na termin przegrupowania i model ugrupowania WLF we frontowej operacji obronnej i operacji przeciwdesantowej.

Kolejny problem stanowi wielkość wysiłku WLF wydzielana na dwie omawiane operacje obronne - frontową i przeciwdesantową.

Z analizy przeprowadzonych ćwiczeń i treningów wynika dążenie do wydzielania WLF na te operacje ⁿznacznie mniejszego wysiłku jak na operację zaczepną frontu. Na przykład w treningu "Marzec-85" 16 wylotów, "Luty-87" 13 wylotów, w ćwiczeniu "Granit-86" 16 wylotów. Wysiłek ten wyznaczony był na działania WLF w obydwu operacjach - frontowej i przeciwdesantowej, z czego na tę ostatnią planowano jego 30%. Wielkość tego wysiłku WLF wynikała nie tyle z przewidywanego krótszego czasu trwania operacji obronnych, ale z z góry zakładanych oszczędności.

Cele i warunki prowadzenia operacji obronnych frontu na obszarze kraju nie dają nam powodów do oszczędzania; założona stawka ^{lotnictwa} jest wysoka - załamać natarcie i nie dopuścić do wtargnięcia nieprzyjaciela na terytorium PRL. Do tego dochodzą jeszcze niemniej ważne cele układowe tych operacji. Nie możemy również zwodzić wątpliwa perspektywa przejścia do operacji zaczepnej frontu.

Dlatego też wspólny wysiłek WLF na operację obronną frontu i operację przeciwdesantową powinien wynikać z wielkości dobowego natężenia - nie mniejszego niż 1,5 wylotu na samolot i 2,5 wylotu na

śmigłowiec. O sumarycznej wielkości wysiłku WLF na operację obronną decydować będzie przewidywany czas trwania tych operacji.

Podział wysiłku WLF w operacji obronnej i przeciwdesantowej dokonywany jest, podobnie jak w innych operacjach, według przewidywanych etapów /zadań/ operacji frontu.

W operacji obronnej wysiłek ten dzieli się na : zwalczanie podchodzących i rozwijających się wojsk nieprzyjaciela, kontrprzygotowanie, odparcie ataku, wsparcie broniących się wojsk w głębi i przeciwuderzenie frontu oraz inne zadania.

Pierwszym zadaniem WLF operacji obronnej frontu jest zwalczanie podchodzących do Odry i Nysy wojsk nieprzyjaciela. Doświadczenia z ćwiczeń wskazują, że do działań w tym etapie operacji wydziela się około 10-15% wysiłku WLF. Np. w treningu "Luty-87" wydzielono 1,5 wylotu WLF.

Wydaje się, że jest to za mało. Niewielki wysiłek WLF powoduje w zasadzie bierne oczekiwanie na nieprzyjaciela. Oszczędzanie go, zwłaszcza na bliższych podejściach, jest przecież jak gdyby pozwalaniem na sforsowanie Odry i Nysy oraz wtargnięcie na obszar kraju silnymi zgrupowaniami uderzeniowymi. Dlatego należy sądzić, że wysiłek WLF wydzielany do zwalczania nieprzyjaciela, szczególnie na bliskich odległościach od rzek granicznych, powinien być nie mniejszy niż 20-25%.

Krótki czas trwania następnych zadań operacji obronnej frontu tzn. kontrprzygotowania i odparcia ataku, a właściwie odparcia forsowania i ataku, ogranicza działania WLF najwyżej do jednego wylotu. Ponadto najczęściej po jednym wylocie WLF wydziela się do pierwszego zmasowanego uderzenia jądrowego, odwodu dowódcy frontu, zwalczania operacyjnego desantu powietrznego, zabezpieczenia przelotu AL lub LT ND i innych zadań.

Pozostały wysiłek WLF na operację obronną /około 40-60%/ wykorzystywany jest do wsparcia broniących się wojsk w głębi i przeciwdzierzenia frontu. W jednym z tych etapów operacji, w zależności od zamiaru jej przeprowadzenia, koncentruje się główny wysiłek lotnictwa.

Np. w treningu "Luty-87" do wsparcia broniących się wojsk frontu wydzielono 15%, a do działań w okresie przeciwdzierzenia około 30% wysiłku WLF. Natomiast w ćwiczeniu "Granit-86" we wstępnych kalkulacjach przewidywano wydzielić do tego pierwszego zadania 40%, a do drugiego - około 20% całości wysiłku WLF.

Z kolei w operacji przeciwdesantowej wysiłek WLF dzieli się na zwalczenie desantu podczas: przejścia morzem, lądowania, działań na lądzie oraz ewakuacji i odejścia morzem. Ponadto część wysiłku wydziela się również do zwalczania operacyjnego desantu powietrznego i odwodu dowódcy frontu.

Możliwość angażowania sił ZFB, AL ND na ZTDW oraz WLF pierwszego i drugiego rzutu wskazuje na celowość wykonania głównego uderzenia na desant podczas przejścia morzem. Wyniknie z tego potrzeba koncentrowania działań WLF bazujących na obszarze kraju właśnie w tym etapie operacji przeciwdesantowej. Podobny wariant podziału wysiłku WLF zastosowano w ćwiczeniu "Granit-86", gdzie planowano wykorzystać w tym okresie około 40% wysiłku WLF.

Nie mniej ważnym, a niekiedy decydującym etapem operacji, powinno być zwalczanie desantu w końcowym okresie przejścia morzem i podczas lądowania. Tu również mogą być angażowane różne związki operacyjne lotnictwa i siły morskie ZFB. Jednak zwiększone możliwości WLF drugiego rzutu /mała odległość między rejonem lądowania desantu a lot-

niskami bazowania lotnictwa/wręcz predystynują je do zwiększonej aktywności działań. Dlatego do tego etapu operacji powinno wydzieląć się około 10-20% ich wysiłku, a niekiedy jeszcze więcej.

Pozostały na operację przeciwdesantową wysiłek WLF /około 40-50%/ przeznacza się do zwalczania desantu morskiego i powietrznego w czasie działań na lądzie i podczas ewakuacji oraz do odvodu. Przy tym planowane zwalczanie desantów na lądzie w wyniku przeciwuderzenia frontu zmusza do szczególnej intensyfikacji działań lotnictwa również w tym etapie operacji.

Rozważania powyższe wskazują, że procentowy podział wysiłku WLF w operacji obronnej i przeciwdesantowej może być różny. Na podział ten wpływa głównie zamiar dowódcy frontu o przeprowadzeniu tych operacji i przewidywane ich etapy /zadania/.

Warianty procentowego podziału wysiłku WLF według najważniejszych etapów /zadań/ operacji obronnej i przeciwdesantowej przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Podział wysiłku WLF w operacji obronnej i przeciwdesantowej
/Wariant/

Operacja obronna frontu		Operacja przeciwdesantowa	
Etap /zadanie/ operacji	Wysiłek /%/	Etap /zadanie/ operacji	Wysiłek /%/ ¹
1	2	3	4
Zwalczanie wojsk nieprzyjaciela na podejściach	25-20	Zwalczanie desantu podczas przejścia morzem	35-25 /45-35/
Kontrprzygotowanie Odparcie forsowania i ataku	5 5	Zwalczanie desantu morskiego podczas lądowania	20-10

¹/ W nawiasach podano procentowy podział wysiłku WLF w sytuacji, kiedy nie przewiduje się rozbięcia desantów w wyniku przeciwuderzenia frontu.

1	2	3	4
Wsparcie broniących się wojsk frontu w głębi	30-35	Zwalczanie desantu morskiego podczas działań na lądzie	25-30 /15-20/
Przeciwuderzenie frontu	25-20	Zwalczanie desantu podczas ewakuacji i odejścia morzem	5-10
Pierwsze uderzenie jądrowe, zabezpieczenie przelotu LDZ, odwód dowódcy frontu i inne zadania	10-15	Zwalczanie operacyjnego desantu powietrznego	10-15
		Odwód dowódcy frontu	5-10

Wykorzystanie wysiłku WLF w operacji obronnej i przeciwdesantowej powinno być bardziej scentralizowane na szczeblu frontu niż w operacji zaczepnej. Wpływa na to przede wszystkim inicjatywa i przewaga nieprzyjaciela na ziemi i w powietrzu. Zmusza ona do masowania wysiłku lotnictwa na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela i doraźnego przenoszenia jego działań, stosownie do rozwoju sytuacji, na inne /zagrożone/ kierunki operacji frontu. Z analizy przeprowadzonych ćwiczeń i treningów wynika dążenie do wykorzystywania według decyzji dowódcy frontu około 70-80% wysiłku LMB. Taką tendencję należy uznać za właściwą. Jednocześnie silna OPL nieprzyjaciela wskazuje na celowość wydzielenia do 40% wysiłku LM do osłony LMB, LR i innych rodzajów lotnictwa przed przeciwdziałaniem LM nieprzyjaciela w głębi jego terytorium. Pozostały wysiłek LM WLF /około 60%/ powinien być wykorzystywany do działań w systemie OPL frontu.

Wnioski z analizy literatury i ćwiczenia "Granit-36" wykazują, że front drugiego rzutu może być użyty do wykonania przeciwuderzenia w strategicznej operacji obronnej. W ćwiczeniu tym wysiłek WLF na to zadanie operacyjne był wysiłkiem lotnictwa wydzielonym do operacji obronnej frontu. Może on być jednak mniejszy, jeśli część

frontu pozostanie na obszarze kraju np. do obrony wzdłuż Odry lub będzie organizowała obronę na innej rubieży.

Zaczepty charakter przeciwuderzenia wskazuje, że podział wysiłku WLF powinien być bardziej zbliżony do podziału stosowanego w operacji zaczepnej niż obronnej frontu. Z możliwych czasów trwania poszczególnych zadań i ich znaczenia w pomyślnym przebiegu przeciwuderzenia większości sił frontu w strategicznej operacji obronnej wynika, że podział wysiłku WLF może być następujący:

- lotnicze zabezpieczenie podejścia wojsk frontu z głębi, w tym zwalczanie obiektów pierwszej kolejności rażenia - 20-30%;
- lotnicze przygotowanie przeciwuderzenia - 10-5%;
- lotnicze wsparcie przeciwuderzenia - 10-5%;
- lotnicze wsparcie nacierających wojsk w głębi obrony nieprzyjaciela - 30-40%;
- pierwsze zmasowane uderzenie jądrowe - 10-5%;
- inne zadania operacyjne i odwód dowódcy frontu - 20-15%.

Większość wysiłku WLF w czasie przeciwuderzenia powinna być również wykorzystywana według planu frontu. Jednak centralizacja użycia będzie mniejsza niż w operacji obronnej, gdyż armie pierwszego rzutu po przejściu do natarcia w głębi obrony /ugrupowania/ nieprzyjaciela wymagają znacznego zakresu bezpośredniego wsparcia realizowanego często na wezwanie z pola walki. Front powinien więc wykorzystywać około 60-70% wysiłku LMB. Pozostałym wysiłkiem będą dysponowały armie.

Zakłada się, że dowodzenie związkami taktycznymi i oddziałami lotnictwa prowadzącymi działania w operacji obronnej i przeciwdesantowej realizowane ma być na takich samych zasadach jak w operacji zaczepnej. Jedynie punkty dowodzenia lotnictwem, a zwłaszcza ZPiSD WL i OPL frontu, rozmieszczane będą na większej odległości od rubieży styczności bojowej wojsk.

W strefie odpowiedzialności OPL frontu o użyciu LM WLF i WOPK do zwalczania SNP ma decydować dowódca WOPL. W związku z tym utrzymywanie przedstawicieli WLF w korpusach OPK, operacyjnie podporządkowanych dowódcy WOPL frontu, należy uznać za niecelowe. Rozstrzygnięć wymagają jednak zasady: wykorzystania punktów naprowadzania WOPK usytuowanych w tej strefie do naprowadzania LM WLF; uprzedzenia wojsk rakietowych OPK o działaniach lotnictwa, zapewnienia bezpieczeństwa latania WLF w strefach ich rażenia; kompetencji dowódcy WLF w stosunku do plm WOPK bazujących w strefie frontowej i inne.

Przedstawiciele WLF powinni natomiast znajdować się na odpowiednich punktach dowodzenia w tylowej strefie odpowiedzialności WOPK. Głównie ze względu na realizację współdziałania i zapewnienie bezpieczeństwa ewentualnych działań WLF w tej strefie. Z tych samych powodów przedstawiciele WLF Drugiego rzutu powinni przebywać również na PISD WL i OPL frontu pierwszego rzutu /do końca jego funkcjonowania/.

W operacji przeciwdesantowej, zwłaszcza w końcowym okresie przejścia morzem desantu nieprzyjaciela i w czasie walki o lądowanie, dowódca WLF działając z upoważnienia dowódcy frontu powinien być koordynatorem użycia różnych związków operacyjnych lotnictwa. Nie wyklucza się, że dowodzenie lotnictwem w tej operacji realizowane będzie poprzez grupę operacyjną WLF rozmieszczoną na PSD frontu /jeśli taki punkt dowodzenia zostanie rozwinięty/.

Z szerokiej problematyki zabezpieczenia działań bojowych WLF na pierwszy plan wysuwa się problem zaspokojenia potrzeb materiałowych i technicznych oddziałów lotnictwa. W czasie działań bojowych prowadzonych na obszarze kraju nakładają się bowiem stacjonarny i polowy

system zaspakajania tych potrzeb. Istnieje więc potrzeba utworzenia jednolitego systemu zaopatrywania. Powinien on być generalnie stacjonarny, wzmocniony częściowo rozwijanymi /stosownie do potrzeb/ elementami systemu polowego WLF. Dotyczy to zwłaszcza pododdziałów transportowych /MPS i ogólnego przeznaczenia/ oraz obsługowo-remontowych. W ten sposób system polowy WLF zachowa zdolność do sprawnego przejęcia swych zasadniczych funkcji w wypadku konieczności wyjścia frontu poza obszar kraju np. do przeciwdzierzenia w strategicznej operacji obronnej.

Poważnym problemem w operacji obronnej i przeciwdesantowej będzie również zabezpieczenie lotniskowo. Systematyczne niszczenie lotnisk przez nieprzyjaciela ograniczy ich liczbę i zmusi oddziały lotnictwa do częstych przebazowań. Mała manewrowość typów lotniczych oraz różne typy samolotów i śmigłowców WLF wykorzystujących różnorodnie paliwa i środki rażenia będą znacznie komplikowały kolejne zmiany bazowania i odtwarzanie gotowości bojowej jednostek lotniczych. Problem ten ulegnie złagodzeniu, gdy część lotnisk będzie miała charakter interfunkcjonalny. Można to osiągnąć w wyniku przechowywania w składach na tych lotniskach różnorodnych środków materiałowych, możliwych do doraźnego wykorzystania przez pułki lotnictwa.

Prowadzenie działań bojowych przez WLF w operacji obronnej

Prowadzenie działań bojowych, zwłaszcza ogniowych, przez WLF w operacji obronnej jest ściśle synchronizowane z uderzeniami wojsk raketowych i ogniem artylerii. W zasadzie cała działalność ogniowa WLF realizowana będzie w ogniowym porażeniu nieprzyjaciela.

Jednocześnie warunki prowadzenia działań, wynikające zwłaszcza z silnej OPL i LM nieprzyjaciela, spowodują dążenie do tworzenia wspólnych ugrupowań różnych rodzajów lotnictwa wykonujących różnorodne zadania bojowe /ogniowe, rozpoznawcze, osłony itp./. Rozwiązanie takie co prawda zmniejszy siły niezbędne do zabezpieczenia wykonania zadań i straty lotnictwa, ale zmniejszy również dopływ informacji z rozpoznania powietrznego i ograniczy działania na wezwanie z pola walki. Często może więc powstać sprzeczność między potrzebami działań WLF w operacji obronnej, a możliwościami ich prowadzenia. Jednak oszczędne użycie lotnictwa, rozumiane jako dążenie do ograniczenia jego strat, powinno mieć priorytet podczas prowadzenia działań przez WLF we wszystkich etapach /zadaniach/ operacji obronnej.

Jeszcze w okresie przygotowania operacji obronnej WLF przystąpią do zwalczania podchodzących zgrupowań uderzeniowych nieprzyjaciela i obiektów pierwszej kolejności rażenia. Zadania te, wykonywane na froncie zewnętrznym /w obszarze działań frontu pierwszego rzutu/ i już od dalekich podejść, prowadzone będą według planu ND na ZTDW lub dowódcy frontu pierwszego rzutu zgodnie z przydzielonym mu wysiłkiem.

Uderzeniami jednoczesnymi związków taktycznych i oddziałów WLF drugiego rzutu powinny zwalczać przede wszystkim czołowe BPanc /BZ/ sił głównych nieprzyjaciela i jego odwodów operacyjnych w celu utrudnienia potęgowania działań na głównych kierunkach uderzeń. Ponadto uzasadnionym jest rozpoznanie i zwalczanie wybranych SD dywizji i korpusów, systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, rakietowych środków napadu jądrowego, pododdziałów śmigłowców szturmowych /przeciwpancer-

nych/ i innych najważniejszych obiektów rozmieszczonych na bliższych głębokościach w ugrupowaniu nieprzyjaciela. Zwalczenie obiektów na dalszych głębokościach, a także zasadnicze zadania związane z bezpośrednim wsparciem wojsk, wykonywać powinny WLF pierwszego rzutu.

Na bliskich podejściach do Odry i Nysy działania WLF bazujących na obszarze kraju mogą być prowadzone również według planu frontu drugiego rzutu. Zwłaszcza, że niektóre związki taktyczne frontu mogą organizować obronę już po zachodniej stronie terytorium NRD. W takiej sytuacji WLF powinny przejąć główny ciężar bezpośredniego wsparcia tych wojsk wykonując zadania właściwe dla WLF pierwszego rzutu.

W tym etapie operacji można oczekiwać systematycznie wzrastającej intensyfikacji nalotów ŚNP na wojska frontu i obszar kraju. LM zwalcza ŚNP z dyżurowania na lotniskach i w powietrzu, prowadząc działania w strefie odpowiedzialności OPL frontu. W miarę zbliżania się wojsk nieprzyjaciela do Odry i Nysy do dyżurowania w powietrzu będą wydzielane coraz większe siły LM.

W okresie tym nie można wykluczyć, że nieprzyjaciel dla pokonania z marszu przeszkód wodnych zdoła wysadzić na Odrze i Nysie jeden-dwa desanty powietrzne o znaczeniu operacyjnym. Walkę z tymi desantami, prowadzoną w ugrupowaniu broniących się armii pierwszego rzutu, lotnictwo powinno realizować według planów armii. Natomiast działania WLF według planu frontu będą koncentrowane na opóźnianiu sił głównych zgrupowań uderzeniowych nieprzyjaciela w celu utrudnienia im połączenia się z desantami i pokonaniu przeszkód wodnych z marszu.

Zakłada się, że kontrprzygotowanie na przygotowujące się wojska nieprzyjaciela do forsowania Odry i Nysy przeprowadzone będzie na jednym - dwóch kierunkach. Wykonane będzie z zasady w formie zmasowanego uderzenia artyleryjsko-rakietowo-lotniczego według planu frontu.

WLF w uderzeniu tym powinny wykonywać zadania przede wszystkim poza zasięgiem ognia artylerii. Muszą one osłabić środki systemu ognia i dowodzenia nieprzyjaciela utrudniające mu ogniowe przygotowanie forsowania. W związku z tym zasadniczymi obiektami działań lotnictwa będą systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, najważniejsze pododdziały lotnictwa taktycznego i lotnictwa sił lądowych na lotniskach, rakietowe środki napadu jądrowego oraz SD wojsk lądowych i lotnictwa. Ponadto, jeśli wystarczy sił, WLF mogą zwalczać bcz /bz/ sił głównych nieprzyjaciela przygotowane do forsowania, a niekiedy również pododdziały artylerii lufowej i rakietowej.

LM w kontrprzygotowaniu zwalcza lotnictwo nieprzyjaciela w powietrzu podczas osłony sił głównych WLF wykonujących zadania w głębi ugrupowania nieprzyjaciela oraz w czasie osłony wojsk i obiektów frontu. Częścią sił niszczy w powietrzu samoloty systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, a jeśli zajdzie potrzeba może również zwalczać /blokować/ lotnictwo taktyczne na lotniskach.

Jeśli nie będzie prowadzone kontrprzygotowanie WLF powinny wykonać zmasowane uderzenie na podchodzące do Odry i Nysy główne zgrupowania uderzeniowe nieprzyjaciela i inne najważniejsze obiekty /pierwszej kolejności rażenia/.

Po wykonaniu zadań w kontrprzygotowaniu lub zwalczaniu podchodzących do rzek granicznych wojsk nieprzyjaciela związki taktyczne i oddziały WLF w miarę odtwarzania gotowości bojowej przystępują do

działań związanych z odparciem forsowania i ataku. W związku z tym będą to uderzenia jednoczesne jednostek, ale urzutowane w czasie wynikającym z odtwarzania ich gotowości. Potrzeba koncentrowania działań na najważniejszych odcinkach forsowania wskazuje na celowość działań WLF według decyzji dowódcy frontu. Natomiast po sforsowaniu Odry i Nysy /w czasie odpierania ataku/ działania WLF powinny być prowadzone według planu frontu i częściowo według decyzji dowódców armii pierwszego rzutu.

Przewidywany rozwój sytuacji operacyjnej wskazuje, że podczas forsowania uderzenia lotnictwa według planu frontu będą masowane na siłach głównych najważniejszych zgrupowań uderzeniowych nieprzyjaciela, a w czasie odpierania ataku na ich drugich rzutach i odwodach w celu wzbronienia im przekroczenia przeszkód wodnych. Natomiast według planów armii na bezpośrednim wsparciu pierwszorzutowych związków taktycznych odpierających ataki nieprzyjaciela. Nadal ważnymi obiektami będą również najgroźniejsze obiekty pierwszej kolejności rażenia.

Szczególne rolę ma w tym czasie przypadać pśb WLA. Powinny one uderzeniami jednoczesnymi eskadr, niekiedy wręcz towarzysząc broniącym się wojskom, wspólnie z OZap i OPpanc, niszczyć forsujące i atakujące środki pancerne i opancerzone sił głównych nieprzyjaciela.

W okresie tym można oczekiwać zmasowanego uderzenia SNP w celu ogniowego przygotowania forsowania i ataku wojsk nieprzyjaciela. Będzie to więc okres wzmożonego wysiłku LM, które w walkach i bitwach powietrznych powinno zwalczać przede wszystkim zasadniczy rzut uderzeniowy lotnictwa nieprzyjaciela.

W następnym zadaniu, podczas wsparcia broniących się wojsk frontu i walki o utrzymanie kolejnych rubieży i pasów obrony, działania bojowe WLF prowadzone się według planów frontu i armii. Według frontu będą to najczęściej zadania zawczasu planowane, wykonywane sposobem jednoczesnych wylotów związków taktycznych i oddziałów lotnictwa. Działalność ta koncentrowana być powinna na rozpoznaniu i zwalczaniu drugich rzutów i odwodów Grupy Armii w celu izolowania ich od rejonu działań bojowych, a także na poszukiwaniu i niszczeniu obiektów pierwszej kolejności rażenia. Ważnym zadaniem WLF będzie ponadto ciągle zwalczanie lotnictwa na lotniskach i w powietrzu.

Armie według własnego planu powinny wykorzystywać wydzielone siły WLF i własny pśb przede wszystkim do bezpośredniego wsparcia wojsk broniących się na głównych kierunkach uderzenia nieprzyjaciela i zwalczania desantów wysadzanych w głębi ich ugrupowania. Zadania te wykonywane będą często sposobem uderzeń kolejnych i na wezwanie z pola walki. Wzmoczonej intensywności działań lotnictwa według planów armii należy oczekiwać podczas wykonywania przeciwwuderzeń przez związki taktyczne drugiego rzutu ugrupowania armii.

LM nadal będzie zwalczało SNP nieprzyjaciela w strefie odpowiedzialności OPL frontu. Częścią wysiłku powinno osłaniać LR i LMB w głębi ugrupowania nieprzyjaciela przed przeciwdziałaniem jego LM.

Przewidywany przebieg walki o utrzymanie taktycznej i operacyjnej strefy obrony wskazuje ponadto na potrzebę szerokiego wykorzystania LT. Głównie do transportu powietrznego wojsk i sprzętu bojowego w celu wzmocnienia ugrupowania obronnego na zagrożonych kierunkach lub zorganizowania doraźnych /kolejnych/ rubieży obronnych. Częścią wysiłku LT będzie wykonywało zadania na korzyść WLF /przewóz personelu naziemnego podczas przebazowań oddziałów lotnictwa/ i wojsk walczących na od-

izolowanych kierunkach lub w okrążeniu.

Należy oczekiwać również wzrostu znaczenia zadań pomocniczych lotnictwa, związanych zwłaszcza z minowaniem, zadymianiem i zabezpieczeniem dowodzenia.

Kolejnym zadaniem operacji obronnej frontu będzie przeciwuderzenie wykonywane z zasady siłami armii drugiego rzutu. Działania WLF w tym etapie operacji są podobne do działań prowadzonych podczas przeciwuderzenia większości sił frontu w strategicznej operacji obronnej. Dlatego będą one zasygnalizowane właśnie w tym zadaniu operacyjnym frontu.

Wyjście frontu do przeciwuderzenia w strategicznej operacji obronnej spowoduje, że w początkowym okresie można oczekiwać wspólnych działań WLF pierwszego i drugiego rzutu. Istnieje więc potrzeba synchronizacji tych działań głównie w zakresie podziału obiektów rozpoznania i uderzeń, osłony wojsk przez LM i sposobów wykonania zadań. Uzgodnienia między obydwoma frontami natzw. zasadzie, współdziałania mogą doprowadzić do rozbieżności co do kierunków /obiektów/ i sposobów użycia lotnictwa, gdyż strefy zainteresowań frontów są przecież różne. W związku z tym wydaje się, że front wykonujący główne zadanie, czyli przeciwuderzenie, powinien dysponować określonym przez ND na ZTDW wysiłkiem WLF pierwszego rzutu.

Powodzenie przeciwuderzenia w strategicznej operacji obronnej w znacznej mierze uzależnione będzie od osłabienia lotnictwa nieprzyjaciela i zniszczenia ^{obiektów} pierwszej kolejności rażenia. W związku z tym WLF w uderzeniu zmasowanym rozpoznają i zwalczają te obiekty, a następnie przechodzą do wykonywania zadań w lotniczym zabezpieczeniu przegrupowania wojsk frontu z głębi i w lotniczym przygotowaniu przeciwuderzenia. W obu tych etapach działania WLF prowadzone są według planu frontu na podobnych

zasadach jak podczas wejścia do bitwy zgrupowania uderzeniowego w operacji zaczepnej frontu.

W lotniczym wsparciu przeciwuderzenia i we wsparciu nacierających wojsk w głębi obrony /ugrupowania/ nieprzyjaciela WLF według planu frontu uderzeniami jednoczesnymi związków taktycznych i oddziałów lotnictwa zwalczają przede wszystkim lotnictwo na lotniskach i lądowiskach, odwody podczas przegrupowania na kierunek przeciwuderzenia oraz inne najgroźniejsze obiekty.

Według planów armii uderzeniami kolejnymi realizuje się bezpośrednio i pośrednio wsparcie nacierających związków taktycznych pierwszego rzutu.

Równocześnie z prowadzeniem działań w operacji obronnej frontu WLF będą wykonywały zadania w operacji przeciwdesantowej.

Prowadzenie działań bojowych przez WLF w operacji przeciwdesantowej

Działania bojowe WLF w operacji przeciwdesantowej będą częścią kompleksowych działań prowadzonych wspólnie z innymi siłami frontu, Zjednoczoną Flotą Bałtycką, WLF pierwszego rzutu, WOPK, a niekiedy również z AL ND na ZTDW.

Działania bojowe WLF drugiego rzutu w pierwszym etapie operacji /związanym ze zwalczaniem desantu w rejonie ześrodkowania, załadowania i mformowania zespołów desantowych/ są mało prawdopodobne ze względu na duże odległości między tymi rejonami a lotniskami bazowania oddziałów lotnictwa. Należy oczekiwać, że zwalczanie desantu w tym etapie będzie realizowane przez siły morskie i lotniczo ZFB, WLF pierwszego rzutu i AL ND na ZTDW.

WLF drugiego rzutu przystąpią do prowadzenia działań w operacji podczas przejścia desantu morzem. Z możliwego czasu przejścia desan-

tu Morzem Bałtyckim /około 8-12 godzin/ i z jego silnej OPL wynika, że działania WLF celowo jest prowadzić sposobem kilku zmasowanych uderzeń. Przy tym w pierwszym uderzeniu będą uczestniczyły tylko siły o większych taktycznych promieniach działania /Su-22, Su-20, Su-20R, MiG-23/. Natomiast w ostatnich, bliżej prawdopodobnego rejonu wysadzenia desantu, większość sił WLF.

Główny wysiłek WLF powinien być skupiony na rozpoznaniu i zwalczaniu okrętów desantowych i transportowych z wojskami pierwszego rzutu desantu. Obiektami działań WLF mogą być również morskie siły osłony operacyjnej i wsparcia ogniowego desantu, a także lotnictwo na bliżej wysuniętych lotniskach w celu osłabienia ogniowego przygotowania desantowania.

Zwalczanie desantu podczas lądowania wydzielone siły WLF powinny rozpocząć od niszczenia okrętów próbujących dokonać przejść w zagrodach minowych rozmieszczonych na podejściach do brzegu oraz uczestniczących w ogniowym przygotowaniu desantowania. Równocześnie uderzeniami jednoczesnymi zasadniczych sił związków taktycznych i oddziałów LMB WLF będą zwalczane okręty transportowe w czasie przeładunku desantu na okręty desantowo-wyładowcze oraz fale tych okrętów idących do punktów lądowania.

Podchodzące do brzegu okręty desantowe i środki amfibijne z wojskami i techniką desantu są niszczone następnie przez śmigłowce bojowe, wykonujące uderzenia jednoczesne według planu armii. Śmigłowce bojowe powinny ponadto zwalczać taktyczne desanty powietrzne wysadzone na brzegu w rejonie lądowania desantu morskiego.

W miarę odtwarzania gotowości bojowej oddziały LMB będą wykonywały uderzenia kolejne na podchodzące nowe rzuty desantu w celu

niedopuszczenia do ich wysadzenia na brzeg. Częścią sił, w uderzeniach ześrodkowanych, będą również zwalczane okręty transportowe z drugim rzutem desantu w celu izolowania go od rzutu pierwszego.

W obu etapach operacji niezwykle ważną rolę spełnia LM. Podczas przejścia morzem ciągłą osłonę desantu przed uderzeniami lotnictwa prowadziły będą prawdopodobnie dosyć liczne siły LM nieprzyjaciela. Dlatego jednym z podstawowych warunków pomyslnego niszczenia desantu w morzu przez LMB jest zwalczanie /wiązanie walką/ LM nieprzyjaciela przez LM WLF. Zadanie to LM powinno wykonywać w jednym ugrupowaniu operacyjnym WLF /z LR, LMB i ewentualnie LWRE/.

W etapie tym, a także podczas zwalczania desantu morskiego w trakcie lądowania należy się liczyć ze zmasowanymi uderzeniami lotnictwa nieprzyjaciela w celu ogniowego przygotowania desantowania. Walkę ze SNP LM WLF prowadzi w systemie OPL frontu wspólnie z WOPK, WOPL i środkami OPL MW. W warunkach przewagi lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu główny wysiłek LM powinno się koncentrować na zwalczaniu samolotów WRE i zasadniczych rzutów uderzeniowych lotnictwa taktycznego dążąc do przejęcia inicjatywy w powietrzu.

W kolejnym etapie operacji przeciwdesantowej podczas zwalczania desantu na lądzie WLF kontynuują walkę z lotnictwem nieprzyjaciela w powietrzu, wspierają wojska armii ograniczając poszerzenie opopanego przez desant morski przyczółka i jego ruchu do przodu, zwalczają podchodzące do brzegu drugie rzuty desantu oraz blokują dopływ sił wzmocnienia i środków materiałowych. Działania te prowadzone są według planu frontu i armii, z maksymalnym natężeniem, sposobem kolejnych uderzeń związków taktycznych i oddziałów. Niekiedy celowe będzie wykonanie uderzenia zmasowanego, zwłaszcza na okręty desantowe z drugim rzutem desantu.

Jeżeli nieprzyjaciel zdoła wysadzić na brzeg znaczne siły desantu, uchwycić i poszerzyć przyczółki oraz pomyślnie desantować desanty powietrzne, a ich izolacja z ziemi, powietrza i morza nie przynosi większych rezultatów, wykonuje się armijne /frontowe/ przeciwuderzenie. Lotnicze zabezpieczenie przeciwuderzenia na desant morski jest podobne w swej treści do klasycznych przeciwuderzeń w operacji obronnej armii /frontu/. Należy jednak podkreślić konieczność dokładnej osłony zgrupowania przeciwuderzających wojsk przez LM, zwłaszcza podczas przegrupowania i przejścia do ataku. W warunkach przewagi nieprzyjaciela w powietrzu i spodziewanego zdecydowanego przeciwdziałania tym wojskom przez lotnictwo skuteczność tej osłony może zadecydować o rezultatach zwrotu zaczepnego drugiego rzutu armii /frontu/.

W ostatnim etapie operacji, podczas niszczenia sił desantu podejmującego próby ewakuacji i odejścia morzem, WLF uderzeniami jednoczesnymi według planu frontu niszczą okręty desantowe i transportowe do momentu ich oddalenia się od naszego wybrzeża na możliwą głębokość oddziaływania bojowego LMB.

W wypadku próby ewakuacji części desantu morskiego /powietrznego/ transportem powietrznym WLF powinny niszczyć samoloty i śmigłowce transportowe podczas lotu do rejonu załadowania, w czasie załadowania i lotu powrotnego. Jednocześnie LM zwalczą w walkach powietrznych lotnictwo nieprzyjaciela zabezpieczające ewakuację drogą powietrzną i morską.

Nieodłączną częścią operacji przeciwdesantowej może być walka z desantem powietrznym o znaczeniu operacyjnym. WLF powinny zwalczać desant podczas przelotu, lądowania /zrzutu/ i prowadzenia działań na lądzie.

Zwalczanie desantu powietrznego podczas przelotu i zrzutu prowadzi LM WLF, we współdziałaniu z WOPK i WOPL. Głównymi obiektami jednoczesnych ataków samolotów myśliwskich powinny być samoloty transportowe przewożące desant. Będą one jednak osłaniane przez samoloty myśliwskie nieprzyjaciela. Dlatego część sił LM będzie zwalczala myśliwce osłony. W wypadku lądowania samolotów transportowych z desantem ich zwalczanie, sposobem jednoczesnego uderzenia według planu frontu, prowadzą wydzielone oddziały LMB, a według planu armii eskadry śmigłowców bojowych.

Zwalczanie desantu powietrznego o znaczeniu operacyjnym podczas prowadzenia działań na lądzie przez lotnictwo prowadzone będzie według frontu i armii w ramach bezpośredniego wsparcia wojsk armii. WLF powinny obezwładniać przede wszystkim zasadnicze elementy ugrupowania desantu dążąc do izolacji oddzielnych jego zgrupowań oraz izolowania desantu powietrznego od morskiego. Jednocześnie LM WLF działając w systemie OPL frontu osłania wojska lądowe prowadzące walkę z desantem od uderzeń z powietrza i zwalczą samoloty /śmigłowce/ transportowe dowożące do desantu drogą powietrzną siły i środki wzmocnienia.

Na pomyślny przebieg operacji przeciwdesantowej znaczny wpływ wywierają działania WLF w operacji obronnej frontu /na kierunku zachodnim/. Skuteczne zwalczanie systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, lotnictwa na lotniskach i w powietrzu; środków napadu jądrowego, głównych zgrupowań uderzeniowych i ich odwodów oraz innych obiektów osłabia potencjał bojowy nieprzyjaciela, zmniejsza tempo jego natarcia i może spowodować wykorzystanie niektórych sił /np. lotnictwa/ zamiast w operacji desantowej do działań na kierunku zachodnim. Te działania WLF zmniejszają zaangażowanie nieprzyjaciela do operacji desantowej i pośrednio sprzyjają siłom własnym uczestniczącym w rozbijaniu de-

santu morskiego i powietrznego.

Jednocześnie należy widzieć równoległość prowadzenia działań przez WLF w operacji obronnej frontu i w operacji przeciwdesantowej. Wymagało to będzie od WLF działań z maksymalnym natężeniem, przenoszenia działań z jednego kierunku na drugi i koncentrowania się na wykonaniu zasadniczych zadań. Zwłaszcza tych, których nie są w stanie wykonać współdziałające z WLF rodzaje wojsk frontu i inne związki operacyjne /ZFB, AL ND na ZTDW itp./.

3.2. Poglądy prezentowane na sympozjum w Sztapie Generalnym WP /Styczeń 1988 r./

Zasady użycia WLF w operacjach obronnych prowadzonych w początkowym okresie wojny na terytorium kraju

Nowa obronna doktryna wojenna państw stron Układu Warszawskiego zmusza również do zweryfikowania zasad użycia lotnictwa, szczególnie w pierwszych operacjach obronnych prowadzonych na terytorium kraju.

Operacje te /przeciwpowietrzna, obronna, przeciwdesantowa/ mają mieć charakter aktywny /kontrataki, przeciwuderzenia, uderzenia odwetowe/. Mają nie tylko wykrwawić i załamać natarcie nieprzyjaciela, ale jednocześnie stworzyć warunki do przeciwnatarcia. Rodzaje i charakter operacji obronnych oraz kształtujące się koncepcje i warunki ich prowadzenia ukierunkowują zasady użycia lotnictwa w każdej z tych operacji. Z góry zakłada się, że w operacjach tych, z reguły prowadzonych bez użycia broni jądrowej /przynajmniej w początkowej fazie/, lotnictwo - Wojska Lotnicze Frontu, mają odegrać znaczącą rolę - nie mniejszą niż w operacjach zaczepnych.

W operacjach obronnych Wojska Lotnicze Frontu mają wykonywać w zasadzie takie same zadania jak w operacjach zaczepnych /powietrznej, zaczepnej, desantowej/. W operacji przeciwpowietrznej /mającą charakter powietrznej operacji obronnej/ lotnictwo, przede wszystkim myśliwskie, będzie wykorzystane do zwalczania lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu, działając w systemach OP /OPK, OPL/, a większość lotnictwa myśliwsko-bombowego będzie niszczyć wybrane naziemne obiekty na terytorium przeciwnika /tzw. obiekty pierwszej kolejności rażenia/. W operacji obronnej na pierwszy plan wysunie się potrzeba wsparcia broniących się wojsk lądowych. Równie ważne będą inne zadania wykonywane w tej operacji na korzyść walczących wojsk lądowych /zwalczanie lotnictwa na lotniskach, systemu dowodzenia, raketowych środków napadu jądrowego, systemów rozpoznawczo-uderzeniowych, rozpoznawanie powietrzne, osłona wojsk i inne/. W operacji przeciwdesantowej wojska lotnicze frontu mają przede wszystkim zwalczać wojska desantu nieprzyjaciela na morzu, w powietrzu i na lądzie /po wylądowaniu/ oraz wspierać wojska broniące wybrzeża morskiego. I w tej operacji lotnictwo będzie wykonywało szereg innych zadań na korzyść wojsk lądowych i marynarki wojennej.

Przed rozpoczęciem przeciwnatarcia lotnictwo weźmie udział w walce o panowanie w powietrzu. Jego wywalczenie determinuje rozpoczęcie i skuteczne prowadzenie działań zaczepnych. Podczas natarcia WLF będą wykonywały zadania takie same jak w operacji zaczepnej.

Wymienione zadania lotnictwo będzie wykonywało w operacjach obronnych w innych, specyficznych warunkach, znacznie różniących się od warunków istniejących w operacjach zaczepnych. We wszystkich operacjach obronnych /przeciwpowietrznej, obronnej, przeciw-

desantowej/ lotnictwo będzie wykonywało zadania bojowe w warunkach posiadania przewagi w powietrzu przez nieprzyjaciela, po jego zmasowanych uderzeniach z powietrza, między innymi na nasze lotniska, i zadanych znacznych stratach /sięgających 20-30% i większych/ w sprzęcie lotniczym, urządzeniach lotniskowych oraz środkach zabezpieczenia materiałowego i techniczno-specjalnego. Sytuacja ta może w znacznym stopniu utrudnić, a nawet ograniczyć wykonywanie zadań bojowych przez lotnictwo, szczególnie w początkowym okresie prowadzenia operacji obronnych. Może ona zmusić do skorygowania wcześniej zaplanowanych zadań i sposobów ich wykonywania. Utrudnić rozszerzanie i wycofanie na głębokiej położone lotniska manewru, przynajmniej części sił lotnictwa, oraz spowodować konieczność działań w początkowej fazie operacji z lotnisk bazowania pokojowego.

Warunki prowadzenia niemal równocześnie operacji obronnej i przeciwdesantowej na szerokim froncie /wzdłuż Bałtyku, rz. Odry i Nisy/ zmusi lotnictwo do działań na wielu kierunkach, często również na szerokim froncie, na korzyść różnych związków operacyjnych wojsk lądowych i marynarki wojennej. Sytuacja ta podyktuje odpowiednie ugrupowanie WLF, zapewniające równoczesne lub kolejne działania na różnych kierunkach. Ugrupowanie i manewrowe działania zmuszą również do zorganizowania odpowiedniego systemu dowodzenia i wszechstronnego zabezpieczenia lotnictwa.

Na działania lotnictwa w operacjach obronnych wpłynie również fakt posiadania przez nieprzyjaciela inicjatywy operacyjnej i możliwość głębokiego oddziaływania z powietrza /lotnictwem, raketami, desantami, środkami uderzeniowymi systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i innymi/ na jednym lub równocześnie na kilku kierunkach.

Nie bez znaczenia na działania lotnictwa w obronie będzie miało również dążenie do stworzenia warunków umożliwiających wykonanie przeciwuderzeń, a następnie przeciwnatarcia. Dążenie /wymaganie/ to zmusza do racjonalnego, wręcz oszczędnego wykorzystywania sił i środków lotnictwa z myślą o ich maksymalnym użyciu podczas przygotowania i prowadzenia przeciwnatarcia.

Warunki użycia lotnictwa w operacjach obronnych może również kształtować szereg innych czynników: fakt prowadzenia działań obronnych na terytorium kraju; zamiary prowadzenia operacji obronnych dowódcy frontu; pogoda i pora roku; konieczność wykonywania zadań przez WLF zleconych przez dowódcę sił zbrojnych na TDW np. na korzyść frontów sąsiednich /najczęściej pierwszorzutowych/ i inne.

Wymienione wyżej warunki użycia lotnictwa /WLF/ w operacjach obronnych w początkowym okresie wojny, traktowane jako zasadnicze, będą wywierały znaczny wpływ na koncepcje i sposoby działań lotnictwa w tych operacjach.

W operacjach obronnych, podobnie jak w zaczepnych, wojska lotnicze frontu mają działać przede wszystkim na korzyść wojsk lądowych frontu, a w operacji przeciwdesantowej również na korzyść marynarki wojennej. Część wysiłku lotnictwa /doświadczenia z ćwiczeń wskazują, że znacznie więcej jak w operacjach zaczepnych/, a szczególnie frontu drugorzutowego może być wykorzystywana równocześnie przez dowódcę sił zbrojnych na TDW i nie tylko podczas operacji przeciwpowietrznej. Według planu dowódcy sił zbrojnych na TDW Wojska Lotnicze Frontu mogą zwalczać lotnictwo nieprzyjaciela w powietrzu, obiekty naziemne pierwszej kolejności rażenia, a także uczestniczyć w zmasowanych uderzeniach, np. w celu powstrzymania podchodzących drugich rzutów, zwalczania lotnictwa na lotniskach. Do doraźnego wykonywania tych

zadań lotnictwo powinno być przygotowane w ciągu prowadzenia wszystkich operacji obronnych /przeciwpowietrznej, obronnej, przeciwdesantowej/.

Zadania w operacjach obronnych w początkowym okresie wojny wojska lotnicze frontu będą wykonywały z zasady bazując na terytorium kraju. Umożliwia to wcześniejsze przygotowanie potrzebnych lotnisk w rejonach przewidywanego ugrupowania i zgromadzenia na nich odpowiednich zapasów środków materiałowych i uzbrojenia. Ilość przygotowanych lotnisk powinna zapewnić manewr siłami lotnictwa wynikający z potrzeby manewrowania jego wysiłku na określonym kierunku. Potrzeby, warunki i doświadczenia z ćwiczeń wskazują, że w operacjach obronnych na terytorium kraju WLF powinny dysponować przynajmniej 50% większą ilością lotnisk jak w operacjach zaczepnych /licząc po 2 lotniska /w tym DOL/ na każdy pułk lotnictwa, oraz 5-6 lotnisk przygotowanych do manewru siłami na określony kierunek/. Nie można wykluczyć potrzeby przygotowania lotnisk w głębi kraju zapewniających czasowe wycofanie części sił lotnictwa, np. w celu wyprowadzenia ich spod uderzeń nieprzyjaciela lub rozśrodkowania, chociaż doświadczenia z ćwiczeń potrzeby takiej nie potwierdzają.

Wyprowadzenie części sił WLF w głąb własnego terytorium nie może obniżyć /nawet czasowo/ jego gotowości bojowej i możliwości wykonywania zadań na korzyść wojsk lądowych frontu /MW/ oraz realizacji zadań według planu dowódcy sił zbrojnych na TDW. Wcześniejsze przygotowanie lotnisk umożliwi rozśrodkowanie lotnictwa, a tym samym przyczyni się do zachowania jego żywotności już podczas pierwszych zmasowanych uderzeniach nieprzyjaciela z powietrza.

Sieć lotniskowa winna również zapewnić czasowe przyjęcie i obsługę sojuszniczych oddziałów lotnictwa /wycofujących się oddziałów z frontów pierwszego rzutu, lub oddziałów przychodzących na wzmocnienie z frontów kolejnych rzutów/.

Zasady ugrupowania WLF w operacjach obronnych są niemal takie same jak w operacjach zaczepnych - rozmieszczenia w rejonie obrony wojsk frontu, głębokości od rubieży styczności bojowej lotnisk poszczególnych rodzajów lotnictwa oraz elementów dowodzenia i zabezpieczenia itp. Z góry jednak należy przewidzieć zmiany w ugrupowaniu WLF, wynikające z potrzeb ześrodkowania wysiłku na określonym kierunku obrony, a nawet wymuszonego wycofywania lotnictwa w głąb kraju pod naporem wojsk nieprzyjaciela.

Szacunkowe zestawienie potrzeb wskazuje, że WLF na działania w operacjach obronnych /o zakładanym aktywnym charakterze/ powinny dysponować nie mniejszą ilością środków materiałowych /w tym i środków rażenia/ niż na działania w operacjach zaczepnych. Podczas ćwiczeń, pod pretekstem, że front znajduje się w drugim rzucie, wojskom lotniczym tego frontu wydzielano środki materiałowe umożliwiające wykonanie tylko 10-15 wylotów całości sił. Około 30% tego wysiłku wykorzystano na działania według planu dowódcy sił zbrojnych na TDW. Tak ograniczony przydział środków materiałowych tłumaczono koniecznością ich oszczędzania /przygotowywania/ na zabezpieczenie potrzeb zamierzonego przeciwnatarcia. Rozwiązanie takie nie jest przekonujące, tym bardziej w sytuacji kiedy obrona ma stworzyć warunki do przygotowania przeciwnatarcia.

Dyskusyjne jest również dążenie do dalszego ograniczenia wysiłku lotnictwa przekazywanego dowódcom armii /ogólnowojskowych, pancernych/

na operacje obronne /do około 30%/, w warunkach kiedy armia nadal dysponują stosunkowo słabym własnym lotnictwem /wojskami lotniczymi armii/. Rozwiązanie takie rzekomo podyktowane jest koniecznością utrzymywania w ręku dowódcy frontu większości sił, przede wszystkim lotnictwa myśliwsko-bombowego, co umożliwi racjonalne jego wykorzystanie na zagrożonym kierunku /kierunkach/. Wydaje się, że warunki prowadzenia operacji obronnych na terytorium kraju oraz posiadane siły lotnictwa dyktują potrzebę wydzielenia armiom około 50% wysiłku lotnictwa myśliwsko-bombowego, śmigłowców bojowych i transportowych, a czasami nawet lotnictwa rozpoznawczego i myśliwskiego /wykorzystywanego nie zawsze do osłony wojsk/.

Kształtują się także nowe koncepcje użycia poszczególnych rodzajów lotnictwa w operacjach obronnych. Lotnictwo myśliwskie WLF podczas operacji przeciwpowietrznej ma być niemal w całości wykorzystane w systemach OP /OPK, OPL/. W tym czasie tylko niewielka jego część może być wykorzystana do osłony lotnictwa myśliwsko-bombowego zwalczającego obiekty przewidziane do rażenia w pierwszej kolejności. Rozważana jest potrzeba dalszego wydzielenia aż 30% wysiłku lotnictwa myśliwskiego do osłony wojsk w systemach OP podczas prowadzenia operacji obronnej i przeciwdesantowej, szczególnie po udanym odparciu pierwszych zmasowanych uderzeń nieprzyjaciela z powietrza. Wiele wskazuje na to, że w warunkach prowadzenia tych operacji na terytorium kraju, bronionego przed uderzeniami z powietrza przez poważne siły wojsk OPK, przynajmniej 50% sił lotnictwa myśliwskiego WLF należałoby wykorzystać do bezpośredniej osłony lotnictwa myśliwsko-bombowego i rozpoznawczego, a nawet do rozpoznania powietrznego i zwalczania obiektów naziemnych /nawodnych/.

Warunki i kształtujące się zasady użycia lotnictwa myśliwskiego w operacjach obronnych wskazują, że będzie ono wykonywało zada-

nia bojowe zarówno z dyżurowania na ziemi, jak i w powietrzu. Podczas zwalczania nalotów zmasowanych lotnictwa nieprzyjaciela uzasadnione wydaje się dążenie do jednoczesnego wprowadzenia do walki dużych sił lotnictwa myśliwskiego nie tylko na daleko wysuniętych rubieżach. Ostatnio poddaje się w wątpliwość potrzebę wyprowadzenia dużych sił lotnictwa myśliwskiego nad terytorium nieprzyjaciela i prowokowania /wymuszania/ walk /bitew/ powietrznych. Podczas osłony /zabezpieczenia/ w locie lotnictwa myśliwsko-bombowego lotnictwo myśliwskie coraz częściej stosuje "wymiatanie" w rejonie ich działań, stosunkowo dużymi siłami, rezygnując z "towarzyszenia", a nawet ze stosowania dyżurowania z powietrza w wysuniętych strefach.

Podczas przygotowania i wykonywania przeciwuderzeń oraz zwalczania wojsk desantów powietrznych i morskich lotnictwo myśliwskie może stosować okresowe dyżurowania w powietrzu stosunkowo dużymi siłami, przede wszystkim w celu wywalczenia lokalnego panowania w powietrzu. Nie można również wykluczyć potrzeby wysyłania grup lotnictwa myśliwskiego /w składzie 1-2 eskadry/ do zwalczania nad terytorium nieprzyjaciela powietrznych elementów systemów rozpoznawczo-uderzeniowych. Rozpoznanie powietrzne i zwalczanie obiektów naziemnych /nawodnych/ lotnictwo myśliwskie będzie wykonywało sposobami stosowanymi przez lotnictwo rozpoznawcze i lotnictwo myśliwsko-bombowe.

Lotnictwo myśliwsko-bombowe w operacjach obronnych ma być wykorzystywane zarówno do wykonywania zadań o charakterze operacyjnym /np. zwalczania podchodzących drugich rzutów wojsk nieprzyjaciela/, jak i o charakterze taktycznym /np. wsparcia lotnicze broniących się wojsk/. Nadal przewiduje się wydzielanie części lotnictwa myśliwsko-bombowego do frontowych grup rozpoznawczo-uderzeniowych /GRU/. Możliwość działania lotnictwa bombowego ND /armii lotniczej przeznaczenia operacyjnego podległej dowódcy sił zbrojnych na TDW/ na korzyść broniących

się wojsk frontu /np. w operacji przeciwdesantowej/ zachęca do wykorzystania większej części wysiłku lotnictwa myśliwsko-bombowego do wsparcia lotniczego broniących się wojsk /nawet według decyzji dowódcy frontu/. Zdecydować o tym można jednak dopiero po otrzymaniu informacji o działaniach lotnictwa bombowego ND na korzyść frontu. Działania tego lotnictwa na korzyść frontu bardzo często będą mieć charakter doraźny i w dużym stopniu zależą od rozwoju sytuacji na całym TDW.

Zadania wykonywane przez lotnictwo myśliwsko-bombowe podczas operacji przeciwpowietrznej /zwalczanie obiektów pierwszej kolejności rażenia/ z zasady będą miały charakter operacyjny, a obiekty do zwalczania będą wskazywane przez dowódcę sił zbrojnych na TDW. W wyjątkowych wypadkach może je wskazać dowódca frontu, oczywiście mając na uwadze zadania stojące przed wojskami frontu. W operacji obronnej i przeciwdesantowej znacząca część zadań będzie miała charakter taktyczny, a obiekty uderzeń najczęściej będą określali dowódcy armii /dywizji/, natomiast wysiłek lotnictwa z reguły będzie ustalał dowódca frontu. W czasie prowadzenia tych operacji celowe jest, aby dowódca frontu niemal ciągle dysponował znacznymi /większymi jak w operacjach zaczepnych/ odwodami sił lotnictwa myśliwsko-bombowego gotowymi do wykorzystania na każdym zagrożonym kierunku. Zdecydowanie rezygnuje się z wykorzystywania lotnictwa myśliwsko-bombowego do zwalczania lotnictwa nieprzyjaciela w powietrzu /poza wymuszonymi działaniami obronnymi/. Nawet podczas operacji przeciwpowietrznej lotnictwo myśliwsko-bombowe, po wyprowadzeniu spod uderzenia nieprzyjaciela z powietrza lub jednocześnie z tym wyprowadzeniem, powinno być użyte do wykonania uderzeń odwetowych /zwalczania obiektów pierwszej kolejności rażenia/, z zasady o znaczeniu operacyjnym, a nawet operacyjno-strategicznym. Lotnictwo myśliw-

sko-bombowe podczas operacji obronnych może być również wykorzystywane do prowadzenia rozpoznania powietrznego, z zasady na korzyść WLF, a wyjątkowo również na korzyść wojsk lądowych lub marynarki wojennej.

Zadania bojowe w operacji przeciwpowietrznej lotnictwo myśliwsko-bombowe będzie wykonywało stosując uderzenia jednoczesne całością /większością/ sił. Działania te z zasady będą zsynchronizowane z uderzeniami lotnictwa myśliwsko-bombowego sąsiednich frontów i lotnictwa bombowego ND. W operacji obronnej i przeciwdesantowej lotnictwa myśliwsko-bombowe będzie stosowało zarówno uderzenia jednoczesne, jak i uderzenia kolejne /działania systematyczne/ mniejszymi grupami, zawczasu planowane lub na wezwanie z pola walki. Podczas ćwiczeń z powodzeniem wzywano na pole walki mniejsze i większe grupy lotnictwa myśliwsko-bombowego dyżurującego na lotniskach w gotowości 1 i 2. Dyżurujące na lotniskach grupy lotnictwa myśliwsko-bombowego /para-klucz/ wzywane były również do zwalczania wykrytych naziemnych elementów systemów rozpoznawczo-uderzeniowych /w ramach działań GRU/. Rozpoznanie powietrzne lotnictwo myśliwsko-bombowe będzie wykonywać w czasie lotów na zwalczanie obiektów naziemnych /nawodnych/, a podczas oddzielnych lotów rozpoznawczych zgodnie z zasadami obowiązującymi w lotnictwie rozpoznawczym.

W operacjach obronnych część zadań ogniowych o charakterze operacyjnym oraz w zasadzie wszystkie zadania ogniowe o charakterze taktycznym lotnictwo myśliwsko-bombowe będzie wykonywało we współdziałaniu z wojskami raketowymi i artylerią w ramach porażenia ogniowego. Potrzeby działań doraźnych, wymuszonych przez nieprzyjaciela, znacznie będą utrudniały uzgodnienia i realizację współdziałania lotnictwa z wojskami raketowymi i artylerią w obronie.

Lotnictwo rozpoznawcze w operacjach obronnych w zasadzie w całości wykorzystywane będzie według planu frontu, zarówno do rozpoznawania obiektów o znaczeniu operacyjnym, jak i taktycznym. Plan rozpoznania powietrznego frontu musi uwzględniać potrzeby broniących się armii oraz WLF. Tylko w wyjątkowych sytuacjach część wysiłku lotnictwa rozpoznawczego będzie przekazywana dowódcy określonej armii.

Rozpoznanie powietrzne prowadzone będzie zgodnie z potrzebami i właściwościami poszczególnych operacji obronnych. Warunki prowadzenia tych operacji mogą zmusić do okresowego koncentrowania wysiłku lotnictwa rozpoznawczego na zagrożonym kierunku lub na korzyść jednej operacji /np. przeciwdesantowej/. One również /między innymi panowanie nieprzyjaciela w powietrzu/ mogą zmusić do stosowania nietypowych sposobów prowadzenia rozpoznania powietrznego np. lotów samolotów rozpoznawczych w ugrupowaniach lotnictwa myśliwsko-bombowego, prowadzenia rozpoznania powietrznego równocześnie przez wiele samolotów rozpoznawczych na różnych kierunkach /swego rodzaju powietrznej operacji rozpoznawczej/ i innych. Rozpoznanie powietrzne prowadzone okresowo przez samoloty myśliwskie, myśliwsko-bombowe, a także śmigłowce musi być włączone do planu rozpoznania frontu i być ściśle zsynchronizowane z działaniami lotnictwa rozpoznawczego.

Lotnictwo wojsk lądowych w operacjach obronnych, podobnie jak w operacjach zaczepnych, wykorzystywane będzie przez dowódców armii przede wszystkim do rozpoznania i zwalczania środków pancernych nacierających wojsk nieprzyjaciela. Pułki śmigłowców bojowych mogą stanowić swego rodzaju odwody przeciwpancerne dowódców armii i być wykorzystywane wyłącznie według jego decyzji. Nie wyklucza się potrzeby zorganizowania frontowego pułku śmigłowców bojowych i wykorzystywania go jako odwodu przeciwpancernego dowódcy frontu.

lub okresowego "wyciągnięcia" pułków śmigłowców bojowych z armii i wykorzystania ich według planu frontu na najbardziej zagrożonym kierunku, np. do zwalczania wysadzonego przez nieprzyjaciela desantu powietrznego. Śmigłowce bojowe, a nawet wielozadaniowe, w operacjach obronnych mogą być w znacznie szerszym zakresie również wykorzystywane do zwalczania śmigłowców nieprzyjaciela w powietrzu.

Potrzeby operacji obronnych i warunki ich prowadzenia wpłyną na wykorzystanie lotnictwa transportowego i pomocniczego. Lotnictwo transportowe /w tym i śmigłowce transportowe/ wykorzystywane będzie przede wszystkim do przewożenia wojsk, sprzętu bojowego i materiałów na zagrożone kierunki /odcinki/ obrony. Natomiast lotnictwo pomocnicze do zabezpieczenia dowodzenia, prowadzenia walki radioelektronicznej i wykonywania szeregu doraźnych zadań wynikających z sytuacji bojowej.

Kształtujące się zasady i sposoby użycia wojsk lotniczych frontu w operacjach obronnych na terytorium kraju wskazują również potrzebę odpowiedniego przygotowania systemu dowodzenia lotnictwem oraz jego wszechstronnego zabezpieczenia /bojowego, techniczno-specjalnego i tyłowego/.

Potrzeba działań lotnictwa na szerokim froncie, na kilku kierunkach, korzystanie z lotnisk wysuniętych i zapasowych, manewrowanie siłami zmusza do przygotowania znacznie więcej punktów dowodzenia /ZSD, WSD, PN, PPN/ lub tylko przygotowanie środków umożliwiających szybkie uruchomienie potrzebnych punktów dowodzenia na przewidywanych kierunkach działań. Rozwiązanie takie zmusza do wydzielenia i rozmieszczenia na terenie dodatkowych środków dowodzenia, lub przynajmniej częściowego wykorzystania punktów dowodzenia WOPK do dowodzenia WLF.

Właściwości działań obronnych zmuszają również do terminowego rozwijania, pełnego wyposażenia i precyzyjnego funkcjonowania punktów dowodzenia lotnictwem /ONL, GDL, PNL, SD WLA/ rozmieszczonych przy stanowiskach dowodzenia oddziałów /ONL, PNL/, związków taktycznych /GDL/ i związków operacyjnych /S D WLA, i SD WLF/ wojsk lądowych. Te punkty dowodzenia, z zasady dwupołożeniowe, mają również w obronie zapewnić współdziałanie lotnictwa z wojskami lądowymi oraz bezpieczeństwo latania samolotami i śmigłowcami w strefach ognia własnych rakiet przeciwlotniczych. Warunki prowadzenia operacji obronnych /przeciwpowietrznej, obronnej, przeciwdesantowej/ znacznie zaostrzają wymagania w zakresie doraźnego uzgodnienia i dokładnej realizacji współdziałania lotnictwa, szczególnie z wojskami raketowymi i artylerią oraz wojskami GPL, a także z marynarką wojenną /w operacji przeciwdesantowej/. Nowych rozwiązań organizacyjnych, przystosowanych do warunków prowadzenia operacji obronnych na terytorium kraju, wymaga zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa - każdy z jego rodzajów i elementów. Dokładnego rozwiązania i twórczych, nie-szablonowych, rozwiązań wymaga zabezpieczenie tyłowe działań bojowych WLF, a szczególnie zapewnienie działań lotnictwa na różnych kierunkach, korzystanie z lotnisk wysuniętych i zapasowych, a także lotnisk w głębi kraju, w warunkach ciągłego zagrożenia z powietrza, dużych strat w materiałach i sprzęcie. Organizatorzy zabezpieczenia tyłowego muszą ciągle gromadzić zapasy zapewniające zabezpieczenie materiałowe i techniczne lotniczego wsparcia przeciwuderzeń i przecianatarcia wojsk lądowych.

Przedstawione zasady i sposoby użycia lotnictwa /WLF/ w operacjach obronnych, prowadzonych w początkowym okresie wojny na terytorium kraju, tylko w nieznacznym stopniu różnią się od znanych zasad i sposobów użycia lotnictwa w operacjach zaczepnych. Należy sądzić, że nie spowodują one również większych

zmian w sztuce operacyjnej i taktyce lotnictwa. Zmuszą jedynie do swego rodzaju adaptowania stosowanych rozwiązań operacyjnych i taktycznych do generalnych wymagań operacji obronnych i warunków ich prowadzenia. Działania lotnictwa w operacjach obronnych, prowadzone w warunkach panowania nieprzyjaciela w powietrzu, muszą być celowe, skrupulatnie zaplanowane i racjonalne.

Wszystko wskazuje na to, że w sytuacji kiedy nieprzyjaciel będzie miał inicjatywę operacyjną i w każdej chwili może nas zaskoczyć tym bardziej konieczna będzie wysoka gotowość bojowa lotnictwa w ogóle, a szczególnie do wykonywania uderzeń odwetowych oraz uderzeń na zagrożonych kierunkach.

Szczególne uwaga w obronie musi być przywiązana do koncentrowania wysiłku lotnictwa na głównych kierunkach obrony

... w najważniejszych jej okresach, a także możliwości szybkiego przenoszenia głównego wysiłku lotnictwa z jednego kierunku na drugi.

W operacjach obronnych znacznie wzrośnie znaczenie scentralizowanego dowodzenia umożliwiającego manewr siłami lotnictwa na zagrożone kierunki i jego racjonalne użycie.

Podobne znaczenie i interpretacje mają pozostałe zasady sztuki operacyjnej i taktyki lotnictwa: zaskoczenie, ciągłość oddziaływania, współdziałanie, zabezpieczenie i inne.

Jedno jest bezsprzeczne, że wszystkie muszą być twórczo stosowane w działaniach bojowych lotnictwa w operacjach obronnych, z uwzględnieniem realnych potrzeb i warunków.

Kształtujące się zasady i sposoby działań bojowych lotnictwa w operacjach obronnych muszą już dzisiaj znaleźć należne im miejsca w szkoleniu teoretycznym i praktycznym wojsk i sztabów lotnictwa szczeb-

la taktycznego i operacyjnego. Nie znaczy to, że mamy zapomnieć o działaniach lotnictwa w operacjach zaczepnych. Przez jakiś czas, odrabiając zaniedbania w szkoleniu, powinniśmy jednak preferować działania lotnictwa w operacjach obronnych, prowadzonych w początkowym okresie wojny na terytorium kraju. Na tę problematykę celowe jest poświęcić nie mniej jak 50% czasu i przerabiać ją w pierwszej kolejności.

W szkoleniu teoretycznym konieczne jest wskazanie wpływu warunków prowadzenia operacji obronnych na sposoby wykonywania zadań bojowych przez lotnictwo w skali taktycznej i operacyjnej. Tematy ćwiczeń /dowódczo-sztabowych, LTC, CTB, a nawet lotów taktycznych/ powinny jednoznacznie określać działanie lotnictwa w operacjach obronnych, co zmusi do odpowiedniego opracowania zamiarów stron oraz założeń operacyjnych i taktycznych wyraźnie eksponujących warunki działań lotnictwa /panowanie w powietrzu npla i wojska lądowe bronią się .../. Założone warunki działań w obronie z zasady będą zmuszały do wypracowywania racjonalnych decyzji, wyboru właściwych sposobów działań, a także odpowiedniego przygotowania do działań bojowych.

Do działań w operacjach obronnych na terytorium kraju, często w bardzo trudnych warunkach, przygotować trzeba również psychicznie cały skład osobowy lotnictwa. Od jego postawy, odporności, odwagi i zrozumienia sytuacji zależeć będą wyniki działań w obronie, które przecież zadecydują o przejściu do działań zaczepnych.

Wydrukowano w 3 egz.

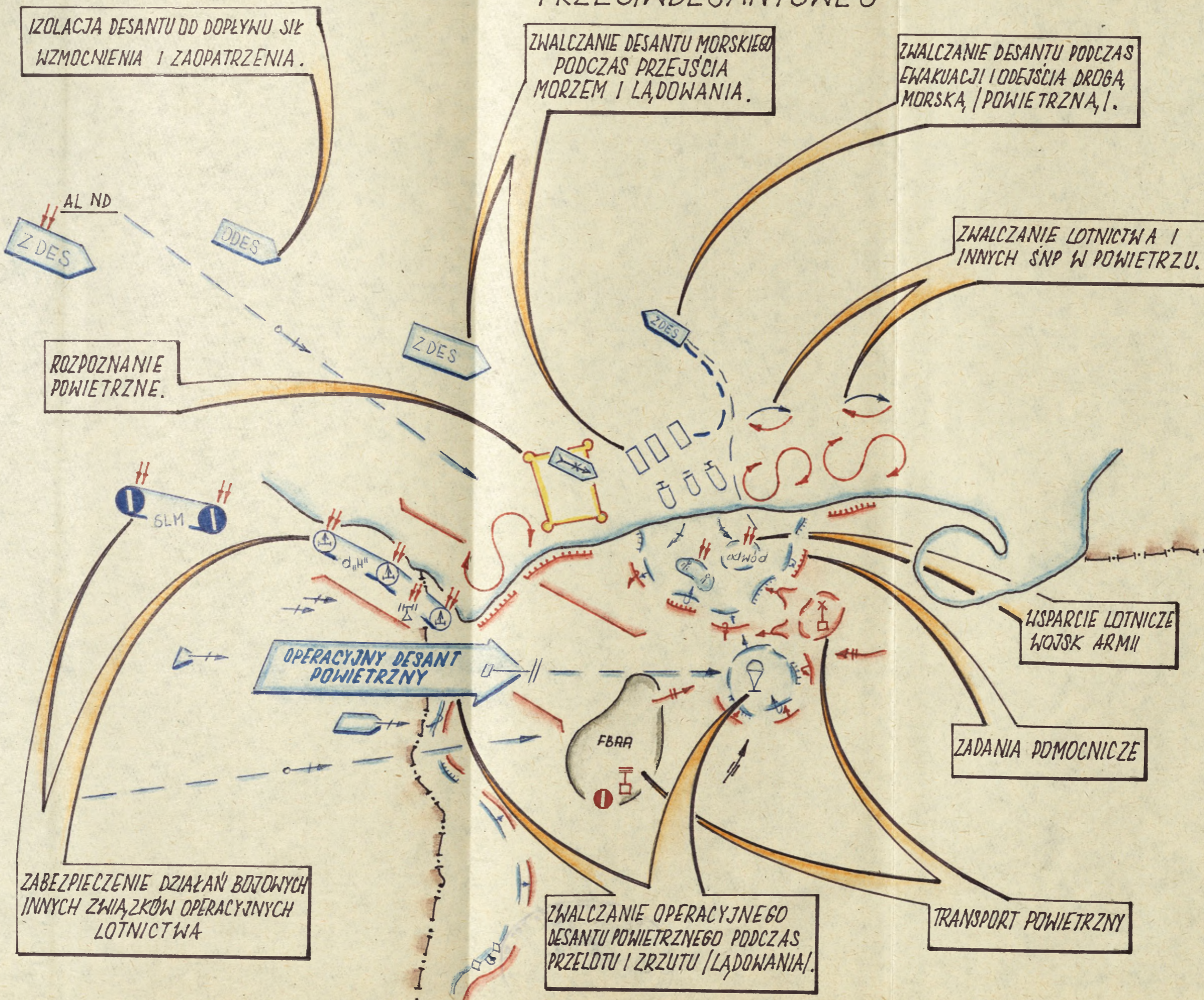
Egz. Nr 1-3 - Bibl. nauk. ASG WP
Wyk. Zespół oficerów.
Druk. BZ. DS. Dnia 22.06.89 r.
Nr ks. masz. PF165/WL.

ZADANIA WOJSK LOTNICZYCH FRONTU W OPERACJI PRZECIWDDESANTOWEJ

ZAŁĄCZNIK 2.

ZADANIA WOJSK LOTNICZYCH FRONTU W OPERACJI PRZECIWPOWIETRZNEJ

